

TAIVALKOSKEN KUNTA

TILINPÄÄTÖS 2019

TAIVALKOSKI
Tuhansien tarinoiden pitäjä

Sisällysluettelo

1. TOIMINTAKERTOMUS.....	1
1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	1
1.1.1. Kunnanjohtajan katsaus.....	1
1.1.2. Kunnan hallinto.....	2
1.1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys.....	8
1.1.4. Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	12
1.1.5. Kunnan henkilöstö	13
1.1.6. Ympäristöasiat.....	17
1.1.7. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	18
1.1.8. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	19
1.2. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä	20
1.3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus.....	25
1.3.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen.....	25
1.4. Rahoitusasema ja sen muutokset	31
1.5. Kokonaistulot ja -menot	34
1.6. Kuntakonsernin toiminta ja talous	35
1.6.1. Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt	35
1.6.2. Konsernin toiminnan ohjaus.....	36
1.6.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	36
1.6.4. Selonteko konsernivalvonnasta	36
1.6.5. Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut.....	37
1.7. Tilikauden tuloksen käsittely	43
2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN.....	44
2.1. Käyttötalouden toteutuminen	44
2.2. Keskusvaalilautakunta	44
2.3. Tarkastuslautakunta.....	45
2.4. Valtuusto.....	47
2.5. Kunnanhallitus	48
2.6. Sosiaali- ja terveystalokunta	54
2.7. Sivistyslautakunta	60
2.8. Tekninen lautakunta.....	72
2.9. Tytäryhtiöt.....	78
2.10. Tuloslaskelmaosan toteutuminen	80
2.13. Yhteenveto sitovien erien toteutumisesta	91
3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	92
3.1. Tilinpäätöslaskelmia koskevat säännökset ja ohjeet	92
3.2. Tuloslaskelma.....	93
3.3. Rahoituslaskelma	94

3.4. Tase	95
3.5. Konsernilaskelmat.....	97
4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	101
4.1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	101
4.2. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	103
4.3. Tasetta koskevat liitetiedot.....	105
4.4. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot.....	109
4.5. Henkilöstöä koskevat liitetiedot	110
5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET	111
5.1. Vesihuoltolaitoksen erillistilinpäätös	111
5.2. Vesihuoltolaitoksen toimintakertomus	112
6. LUETTELOT JA SELVITYKSET	115
7. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	116

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1. Kunnanjohtajan katsaus

Viime vuoden tilinpäätösarvioiden mukaan kolme neljästä Manner-Suomen kunnasta teki vuonna 2019 negatiivisen tuloksen. Kuntatalouden heikkojen tulosten syyt löytyvät ennen kaikkea siitä, että toimintamenot ovat kasvaneet ennakoitua enemmän ja vastaavasti rahoituspohja on kehittynyt heikosti. Tämä haastaa myös Taivalkosken kunnan taloutta.

Taivalkosken kunnan vuoden 2019 tilikauden tulos oli 750.000 euroa alijäämäinen. Merkittävimmät tulokseen vaikuttaneet tekijät olivat sosiaali- ja terveystenonien ylittyminen arvioidusta sekä Mustavaara Oy:n kaivososakkeiden (Ferrovan Oy:n) alaskirjaus. Myös kunnan verotulot jäivät arvioidusta huomattavasti, johtuen ennen kaikkea tulorekisterin käyttöönottoon ja verokorttiuudistukseen liittyvät muutokset verotilityksessä. Kunnan velkaosuus on kasvanut 1.636 euroa per asukas ollen kuitenkin vielä selkeästi alle kuntien välisen keskitason.

Taivalkosken kunnan talouden yleisnäkymä on vakaa. Investointien osalta kunta jatkaa edelleen suunnitelmallisesti. Vuonna 2019 alakoulun peruskorjauksen toisen vaiheen valmistuttua on projektissa siirrytty koulujen osalta jo kolmannen vaiheen suunnitteluun. Lisäksi tulevien investointien osalta on syytä mainita vuodelle 2020 siirtynyt paloaseman rakentaminen, jonka toteutus on linjattu aloitettavaksi kesällä. Kunta on ollut mukana monipuolisesti erilaisissa kehittämishankkeissa niin kunta- kuin kehitysyhtiö yhteistyön kautta ja hankeyhteistyötä hyödynnetään edelleen. Jo toinen peräkkäinen alijäämäinen tilikausi näyttää kuitenkin kehityssuuntaa johon on syytä kiinnittää huomiota. Tulopohjan haasteet ja palvelurakenteen vaatimukset edellyttävät talouden- ja toiminnan kokonaisvaltaista arviointia, jossa huomioidaan toimenpiteiden vaikutukset lyhyellä ja pidemmällä aikavälillä. Tiukkaa budjettikuria painotetaan toimialoille myös tänä vuonna, huomioiden kuitenkin yllättävät menot, joita esimerkiksi koronaepidemian johdosta voidaan olettaa syntyvän.

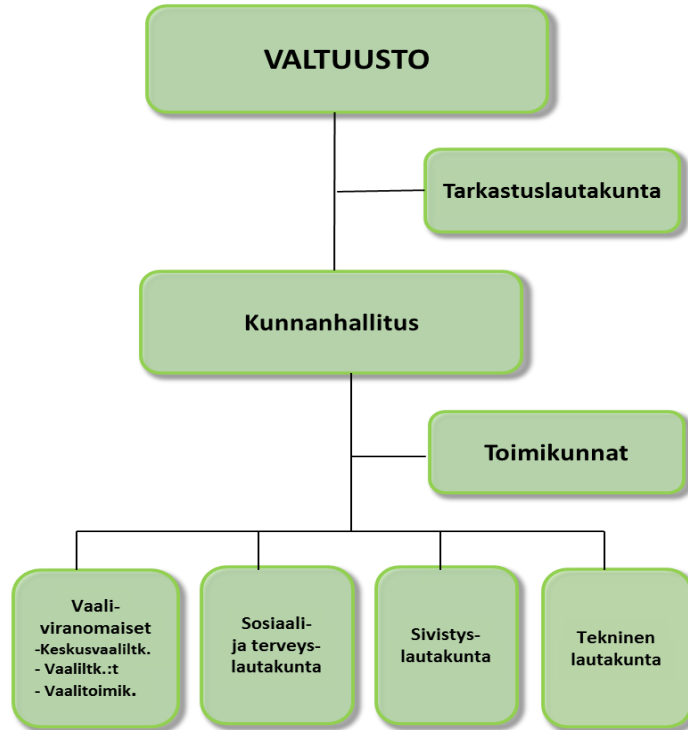
Maaliskuussa 4.3.2019 tapahtui merkittävä runkovesiputken rikkoontuminen ja vedenjakelu keskeytyi Taivalkosken keskustaaajamassa. Korjaaminen ja tilanteen normalisoiminen vaati paljon työtä, mutta kunnan työntekijöiden kokemus ja asiantuntijuus näkyi tekemisessä ja häiriö saatiin nopeasti korjattua. Lopulta vesi oli poikki vain 13 h, mutta juomaveden jouduimme hakemaan muutaman päivän vedenjakelupisteistä. Vedenjakelunhäiriön aikana sain myös huomata kuinka tilanteeseen sopeutuvia ja lähimmäisistä huolehtivia Taivalkoskella ollaan – yhdessä selvisimme siitäkin. Nyt vuotta myöhemmin, katsausta kirjoittaessani, Suomessa on voimassa poikkeusolot eduskunnan valmiuslainsäädännön mukaisesti. Syynä poikkeusoloihin on koronavirusepidemia, jonka myötä myös monet yhteiskunnan toiminnot ovat suljettuna. Poikkeusoloilla on iso vaikutus kunnan toimintaan, monia palveluita on suljettu ja toimintoja järjestetty uudelleen. Emme vielä pysty täysin arvioimaan, kuinka suuret vaikutukset epidemialla on kunnan talouteen. Jo ennestään haastavassa tilanteessa ollut kuntatalous tulee painimaan epidemian talousvaikutusten kanssa vielä pitkään tilanteen normalisoitumisen jälkeen. Tällä hetkellä keskitymme siihen, että kunnan peruspalvelut ja kuntalaisien arki sujuisi mahdollisimman toimivasti myös poikkeusoloissa. Uskon, että myös näiden poikkeusolojen jälkeen niin Taivalkoskella kuin koko suomalaisessa yhteiskunnassa ollaan entistä vahvempia.

Tahdon lämpimästi kiittää henkilöstöä, luottamushenkilöitä, kuntalaisia, yrittäjiä ja yhteistyökumppaneita työstänne Taivalkosken kunnan eteen!

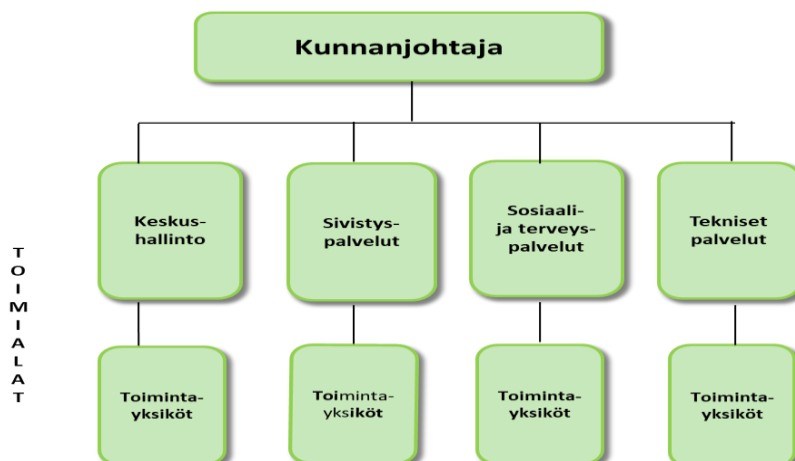
Kaisu Lehtinen-Nevalainen

1.1.2. Kunnan hallinto

LUOTTAMUSHENKILÖORGANISAATIO

HENKILÖSTÖORGANISAATIO

Hallintosäännön 20 §:n mukaisesti keskushallinnon toimialaa johtaa kunnanjohtaja, sivistyspalvelujen toimialaa johtaa kirkonkylän peruskoulun rehtori, sosiaali- ja terveyspalvelujen toimialaa johtaa sosiaali- ja terveysjohtaja ja teknisten palvelujen toimialaa johtaa tekninen johtaja.

Valtuuston kokoonpano 1.1. – 31.12.2019

Jäsenet

Buller Osmo, VAS, pj.
Ervasti Hannu, KESK
Haukivaara Pentti, TkenSityl, 2. vpj.
Hietala Heli, SDP
Horsma Tuomo, KESK, 1. vpj.
Jakkila-Parkkinen Tiina, SDP
Karjalainen Harri, KESK
Keränen Niilo, KESK
Kivimäki Pasi, TkenSityl
Kortetjärvi Urpo, SDP
Kumpumäki Kauko, SDP
Kuukasjärvi Juha, KESK
Lämsä Kerttu, SDP
Nevanperä Ahti, PS
Paloniemi Markku, KESK
Pulkkanen Elsa Anneli, KESK
Ronkainen Pertti, KESK
Tauriainen Aimo, SDP
Turpeinen Aune, KESK
Turpeinen Vesa, KESK
Tyni Kauko, TkenSityl
Virkkunen Juha, KESK (sit)
Vääräniemi Sanna, TkenSityl

1. varajäsenet

Käsmä Pekka, TkenSityl
Parviainen Lilja, KESK
Puolakanaho Raimo, PS
Vähäkuopus Outi, SDP

Tarkastuslautakunnan kokoonpano 1.1. – 31.12.2019

Puheenjohtaja	Ervasti Hannu
Varapuheenjohtaja	Kivimäki Pasi
Jäsenet	Jurmu Anna
	Pyttynen Tuula
	Vääräniemi Turo
Vastuunalainen tilintarkastaja	Lohi Rauno, HT, JHT
Sihteeri	Virkkunen Leena

Kunnanhallituksen kokoonpano 1.1. – 31.12.2019

Hietala Heli, pj.
Karjalainen Harri
Kortetjärvi Urpo
Nevanperä Ahti, 2 vpj.
Pulkkanen Elsa Anneli, 1. vpj.
Virkkunen Juha
Vääräniemi Sanna

Keskusvaalilautakunnan kokoonpano 1.1. – 31.12.2019

Puheenjohtaja	Vääräniemi Terttu
Varapuheenjohtaja	Pitkänen Jyrki
Jäsenet	Jakkila Eeva-Kaisa
	Jurmu Pirkko
	Poussu Urho
Sihteeri	Heinilahti Onerva

Sosiaali- ja terveyslautakunnan kokoonpano 1.1. – 31.12.2019

Puheenjohtaja	Tyni Kauko
Varapuheenjohtaja	Kuukasjärvi Juha
Jäsenet	Käsmä Pekka
	Lämsä Kerttu
	Pauna Sirpa
	Tauriainen Irene
	Turpeinen Aune
	Kortetjärvi Urpo
Khall edustaja	
Esittelijä, toimialajohtaja, sosiaali- ja terveysjohtaja	Taivalkoski Kirsi
Sihteeri, osastonsihteeri	Taivalkoski Maria

Sivistyslautakunnan kokoonpano 1.1. – 31.12.2019

Puheenjohtaja	Huttu Hannu
Varapuheenjohtaja	Paloniemi Markku
Jäsenet	Ihme Maaret
	Jakkila-Parkkinen Tiina
	Kehusmaa Juha
	Kumpumäki Kauko
	Tyni Liisa
Khall edustaja	Vääräniemi Sanna
Esittelijä, toimialajohtaja, rehtori	Turpeinen Pekka
Sihteeri, hallinto- ja taloussihteeri	Jokela-Pätsi Irma

Teknisen lautakunnan kokoonpano 1.1. – 31.12.2019

Puheenjohtaja	Tauriainen Aimo
Varapuheenjohtaja	Taivalkoski Maria
Jäsenet	Keränen Terhi
	Parviainen Lilja
	Polojärvi Salme
	Ronkainen Pertti
	Turpeinen Jouko
	Virkkunen Juha
Khall edustaja	Varanka Raimo
Esittelijä, toimialajohtaja, tekninen johtaja	Käsmä Liisa
Sihteeri, toimialasihteeri	

Kuntasuunnittelutoimikunnan kokoonpano 1.1. – 31.12.2019

Puheenjohtaja, valtuuston puheenjohtaja	Buller Osmo
Varapuheenjohtaja, kunnanhallituksen puheenjohtaja	Hietala Heli
Jäsenet	
Kunnanhallituksen jäsen	Karjalainen Harri
Kunnanhallituksen jäsen	Kortetjärvi Urpo
Kunnanhallituksen 2. varapuheenjohtaja	Nevanperä Ahti
Kunnanhallituksen 1. varapuheenjohtaja	Pulkkanen Anneli
Kunnanhallituksen jäsen	Virkkunen Juha
Kunnanhallituksen jäsen	Vääräniemi Sanna
Valtuuston 1. varapuheenjohtaja	Horsma Tuomo
Valtuuston 2. varapuheenjohtaja	Haukivaara Pentti
Teknisen lautakunnan puheenjohtaja	Tauriainen Aimo
Sivistyslautakunnan puheenjohtaja	Huttu Hannu
Sosiaali- ja terveyslautakunnan puheenjohtaja	Tyni Kauko
Henkilöstön edustaja	Hannula Salme
Kunnanjohtaja	Lehtinen-Nevalainen Kaisu
Kunnansihteeri	Heinilahti Onerva
Toimialajohtaja, sosiaali- ja terveysjohtaja	Taivalkoski Kirsi
Toimialajohtaja, tekninen johtaja	Varanka Raimo
Toimialajohtaja, peruskoulun rehtori	Turpeinen Pekka
Taloussihteeri	Komulainen Päivi

Kunnan johtoryhmä 1.1. – 31.12.2019

Puheenjohtaja, kunnanjohtaja	Lehtinen-Nevalainen Kaisu
Sosiaali- ja terveystalveluiden toimialajohtaja	Taivalkoski Kirsi
Sivistystalveluiden toimialajohtaja	Turpeinen Pekka
Teknisten talveluiden toimialajohtaja	Varanka Raimo
Taloussihteeri	Komulainen Päivi
Henkilöstön edustaja	Hannula Salme
Sihteeri, kunnansihteeri	Heinilahti Onerva

Ansio- ja kunniamerkkitoimikunnan kokoonpano 1.1. – 31.12.2019

Luottamushenkilöjäsen, puheenjohtaja	Kortetjärvi Urpo
Luottamushenkilöjäsen, varapuheenjohtaja	Pulkkanen Anneli
Viranhaltijajäsen, sihteeri	Hannula Salme

Kunnan edustajat

Kuntayhtymät

Pohjois-Pohjanmaan liiton maakuntavaltuusto 1.1. – 31.12.2019

Karjalainen Harri

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän valtuusto 1.1. – 31.12.2019

Keränen Niilo

Hietala Heli

Alueelliset toimielimet

Oulun poliisilaitoksen poliisin neuvottelukunta 1.1. – 31.12.2019

Jäsen

Henkilökohtainen varajäsen

Savolainen Pekka

Käsmä Pekka

Oulu – Koillismaan pelastusliikelaitoksen neuvottelukunta 1.1. – 31.12.2019

Jäsen

Henkilökohtainen varajäsen

Komulainen Päivi

Lehtinen-Nevalainen Kaisu

Oulu – Koillismaan pelastusliikelaitoksen johtokunta 1.1. – 31.12.2019

Jäsen

Henkilökohtainen varajäsen

Haukivaara Pentti

Pulkkanen Anneli

Kuusamon kaupungin yhdyskuntatekniikan lautakunnan ympäristöjaosto 1.1. – 31.12.2019

Jäsen

Henkilökohtainen varajäsen

Turpeinen Vesa

Keränen Oiva

Tiihonen Outi

Hokki Irmeli

1.1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Yleinen taloudellinen kehitys

Suomalaiset tuotteet ovat käyneet hyvin kaupaksi maailmalla vielä tänä vuonna, vaikka maailman-kaupan veto on hiipunut. Vaisujen markkinoiden imussa viennin kasvu kuitenkin hidastuu ja tuonti mukaan lukien ulkomaankauppa ei kasvata talouden arvonlisäystä lähivuosina. Kansainvälisen talouden sumuiset näkymät rokottavat yritysten investointeja ja rakentaminen vähenee. Työllisten määrä kuitenkin kasvaa eikä oman työpaikan menettämistä edelleenkään pelätä isommin. Kun lisäksi neuvottelukierroksen povataan poikivan palkankorotuksia, kotitaloudet uskaltavat kuluttaa. Yksityinen kulutus on talouden moottori lähivuosina, ensi vuonna myös hallituksen elvyttävä finanssi-politiikka.

Merkkejä talouden tulevasta suunnasta on seurattu tarkasti syksyn aikana. Ne eivät kerro oleellisesta muutoksesta suhdannekuvassa vaan vahvistavat, että Suomessa talous on kulkemassa kohti vaisumpia aikoja.

Kertyneet tiedot viittaavat myös siihen, että työllisten määrän kasvu on hidastunut odotetusti ja työttömyys kolkuttelee rakenteellista alarajaansa. Toisaalta talouden vauhdin hidastuessa puute ammattitaitoisesta työvoimasta ei näyttäisi enää laajentuneen.

Riski, että maailmantalous ajautuisi taantumaan, nähdään nyt aiempaa pienempänä. Yhdysvaltojen ja Kiinan kauppamaaottelu näyttää vakiintuneen sijoilleen. Pahin kohu Iso-Britannian EU-eron ympärillä on rauhoittunut. Näkymät Saksassa ovat edelleen vaisut, mutta ainakaan ne eivät ole enää huonontuneet, ja Ranskassa talous on kasvanut yllättävän hyvin. Keskuspankit elvyttävät painamalla rahaa. Tässä asetelmassa nähdään, että maailmantalous voisi alkaa elpyä vähitellen jo vuoden 2020 jälkipuoliskolla.

Kansainvälisen talouden hiuksenhieno suotuisa vire saattaa toki laantua yhtä nopeasti kuin on syntynytkin. Olisi riski tuudittautua heiveröisten odotusten varaan ja alkaa jakaa kakkua työmarkkinoilla ja julkisessa taloudenpidossa ennen kuin se on leivottu.

Talouspolitiikassa katseen pitäisi pysyä tiukasti talouden kasvun rakenteellisissa edellytyksissä, jotka luovat perustan hyvinvoinnin kasvulle ja kestäväälle julkiselle taloudenpidolle. Ratkaisua odottavat haasteet ja ratkaisun avaimet eivät ole muuttuneet aiemmasta.

Yhä suurempi osuus väestöstä ikääntyy ulos työikäisistä ikäluokista ja työn määrän kasvu taloudessa hiipuu. Tuottavuuden ei voi odottaa kasvavan meillä nopeammin kuin muissakaan kehittyneissä maissa. Samalla ikääntyvä väestö tarvitsee yhä enemmän julkisia sosiaali- ja terveystalouksia.

Kun sosiaali- ja terveystalouksien tarve kasvaa voimakkaasti samalla, kun talouden kasvu hidastuu, julkista taloudenpitoa uhkaa kasvava rahoitusepätasapaino, jota kutsutaan myös kestävyysvajeeksi. Hallitus on asettanut tavoitteekseen tasapainottaa julkisen talouden tulot ja menot v. 2023. Tavoitteen saavuttaminen kohentaisi merkittävästi julkisen talouden kestävyyttä. Ilman työllisyyttä sekä talouden ja julkisen hallinnon ja palvelutuotannon tuottavuutta kohentavia uudistuksia tavoitteen saavuttaminen ei ole mahdollista. Valtiovarainministeriön ennuste ottaa huomioon toimet, joista pääministeri Rinteen hallitus päätti neuvotteluissaan vuoden 2020 talousarviosta ja Julkisen talouden suunnitelmasta. Ennusteen mukaan julkisen talouden rahoitus on 1,2 % alijäämäinen suhteessa BKT:hen v. 2023.

Työllisyyden nousu edellyttäisi sekä ennustettua vahvempaa kokonaiskysyntää että toimia, jotka tukevat suomalaisen tuotannon tuottavuutta ja kustannuskilpailukykyä ja kasvattavat työn tarjontaa. Valmisteilla oleva sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus raamittaa puolestaan mahdollisuudet kohentaa julkisen palvelutuotannon tuottavuutta.

Lähde: Valtiovarainministeriö, Taloudellinen katsaus, Talvi 2019 18.12.2019

Kuntien ja kuntayhtymien talous

Manner-Suomen kunnilta saatujen tilinpäätösarvioiden mukaan kuntien yhteenlaskettu toimintakate heikkeni 1,2 miljardilla eurolla vuonna 2019 verrattuna edellisen vuoden tilinpäätöksiin. Valtionosuuksien, verotulojen ja rahoitustuottojen kasvun seurauksena vuosikate heikkeni kuitenkin euromääräisesti toimintakatetta vähemmän. Tiedot ilmenevät Tilastokeskuksen kuntatalous neljännesvuosittain -tilastosta, jota varten kerättiin vuoden 2019 tilinpäätösarviotietoja kaikilta Manner-Suomen 295 kunnalta ja 133 kuntayhtymältä.

Vuotta 2019 koskevien tilinpäätösarvioiden mukaan Manner-Suomen kuntien ulkoiset toimintakulut kasvoivat edellisen vuoden tilinpäätöksistä 2,4 prosenttia 37,8 miljardiin euroon. Toimintatuotot puolestaan vähenivät 4,1 prosenttia 7,2 miljardiin euroon. Eräät vertailuvuonna käytössä olleet kirjausmenettelyt kasvattivat osaltaan vertailuvuoden toimintatuottoja ja -kuluja. Näiden menettelyjen loppuminen vähensi toimintatuottoja ja -kuluja vuonna 2019 verrattuna edelliseen vuoteen. Toimintakate heikkeni 1,2 miljardilla eurolla ja oli -30,3 miljardia euroa.

Verotuloja Manner-Suomen kunnat saivat vuonna 2019 yhteensä 22,9 miljardia euroa, mikä tarkoitti 2,6 prosentin kasvua edelliseen vuoteen verrattuna. Valtionosuudet kasvoivat 2,1 prosenttia 8,6 miljardiin euroon. Asukasta kohti laskettuna verotuloista ja valtionosuuksista muodostuva verorahoitus oli keskimäärin 5.748 euroa. Kuntien yhteenlaskettu vuosikate oli 1,8 miljardia euroa, ja se pieneni edellisestä vuodesta 0,3 miljardilla eurolla. Tilinpäätösarvioissa 56 kunnalla oli negatiivinen vuosikate, kun edellisenä vuonna tällaisia kuntia oli 44 kappaletta.

Kuntien omien arvioiden perusteella lainakanta oli vuoden 2019 lopussa 18,4 miljardia euroa. Tämä tarkoitti 10,2 prosentin kasvua edellisen vuoden tilinpäätöksiin verrattuna. Asukasta kohti lainakanta oli 3.360 euroa. Investointimenoja tilinpäätösarvioissa oli 3,9 miljardia euroa, joka oli 7,7 prosenttia enemmän kuin edellisen vuoden toteutuneet investointimenot.

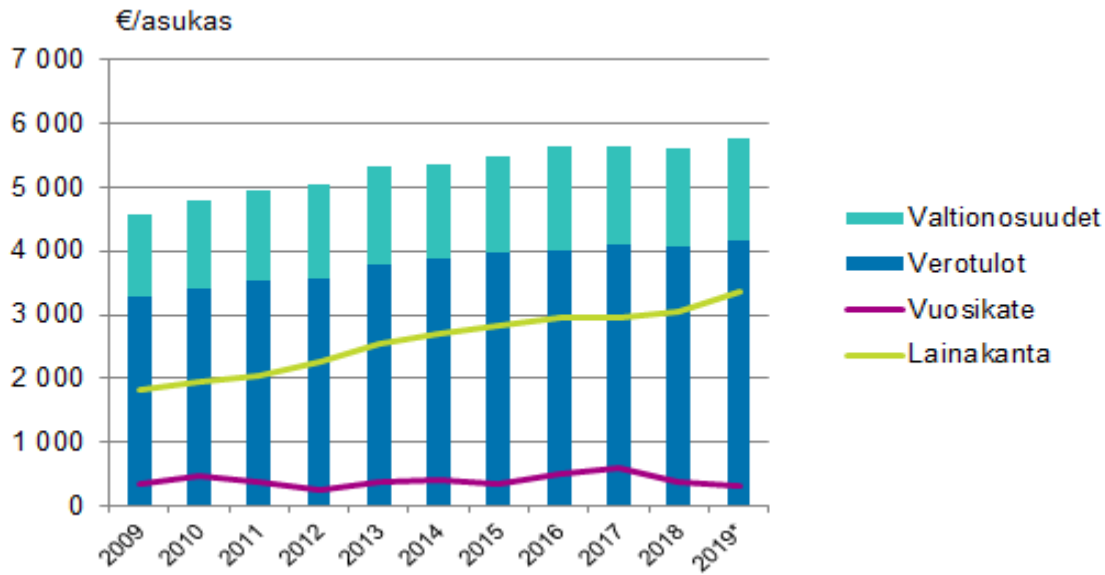
Manner-Suomen kuntayhtymien tilinpäätösarviot kertovat ulkoisten toimintakulujen kasvaneen 7,4 prosenttia ja toimintatuottojen 6,5 prosenttia vuonna 2019 verrattuna edellisen vuoden lopullisiin tilinpäätöksiin. Toimintakuluja arvioitiin olevan yhteensä 15,8 miljardia euroa ja toimintatuottoja 16,4 miljardia euroa. Vuosikate laski 0,6 miljardista 0,5 miljardiin euroon.

Kuntayhtymien lainakanta oli tilinpäätösarvioiden mukaan 17,7 prosenttia suurempi kuin edellisen vuoden tilinpäätöksissä yhteensä 4,6 miljardia euroa. Investointimenot kasvoivat 12,1 prosenttia 1,3 miljardiin euroon.

Kuntatalous neljännesvuosittain -tilasto on 1. – 3. neljänneksellä otostutkimus, joka kuvaa Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien talouden kehitystä neljännesvuosittain. Neljänneksen tilastojulkistusta varten tiedot kerätään kaikilta Manner-Suomen kunnilta ja kuntayhtymiltä. Kuntatalous neljännesvuosittain -tilaston tiedot ovat ennakkollisia ja ne tarkentunevat tulevissa julkaisuissa.

Lähde: Tilastokeskus, Kuntatalous neljännesvuosittain 5.2.2020

Manner-Suomen kuntien valtionosuudet, verotulot, vuosikate ja lainakanta asukasta kohden 2009 – 2019*

*Tilinpäätösarvot

Lähde: Tilastokeskus

Keskeiset ennusteluvut

	2017	2018	2019**	2020**	2021**	2022**
Bruttokansantuote, mrd. euroa	226	234	242	249	257	265
Palvelut, määrän muutos, %	2,4	1,8	1,6	0,8	1,1	1,1
Koko teollisuus, määrän muutos, %	8,4	0,1	3,5	1,4	1,5	1,8
Työn tuottavuus, muutos, %	2,8	-0,9	1,1	0,5	0,8	1,2
Työlliset, muutos, %	1,0	2,7	1,0	0,5	0,3	0,0
Työllisyysaste, %	69,6	71,7	72,6	73,1	73,5	73,6
Työttömyysaste, %	8,6	7,4	6,7	6,5	6,4	6,4
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	0,7	1,1	1,1	1,3	1,6	1,6
Ansiotasoindeksi, muutos, %	0,2	1,7	2,5	3,0	2,8	2,8
Vaihtotase, mrd. euroa	-1,7	-3,2	-2,9	-3,3	-3,5	-3,7
Vaihtotase, suhteessa BKT:een, %	-0,8	-1,4	-1,2	-1,3	-1,4	-1,4
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	-0,3	-0,3	-0,4	-0,4	-0,3	-0,1
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v), %	0,5	0,7	0,1	-0,1	-0,1	0,2
Julkisyhteisöjen menot, suhteessa BKT:een, %	53,7	53,1	52,7	53,0	52,7	52,4
Veroaste, suhteessa BKT:een, %	43,0	42,3	41,8	42,0	41,9	41,8
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, suhteessa BKT:een, %	-0,7	-0,8	-1,0	-1,4	-1,4	-1,3
Valtion rahoitusjäämä, suhteessa BKT:een, %	-1,8	-1,2	-0,9	-1,4	-1,2	-1,0
Julkisyhteisöjen bruttovelka, suhteessa BKT:een, %	60,9	59,0	58,5	58,8	59,7	60,4
Valtionvelka, suhteessa BKT:een, %	46,8	44,8	43,9	43,6	44,0	44,3

** ennuste

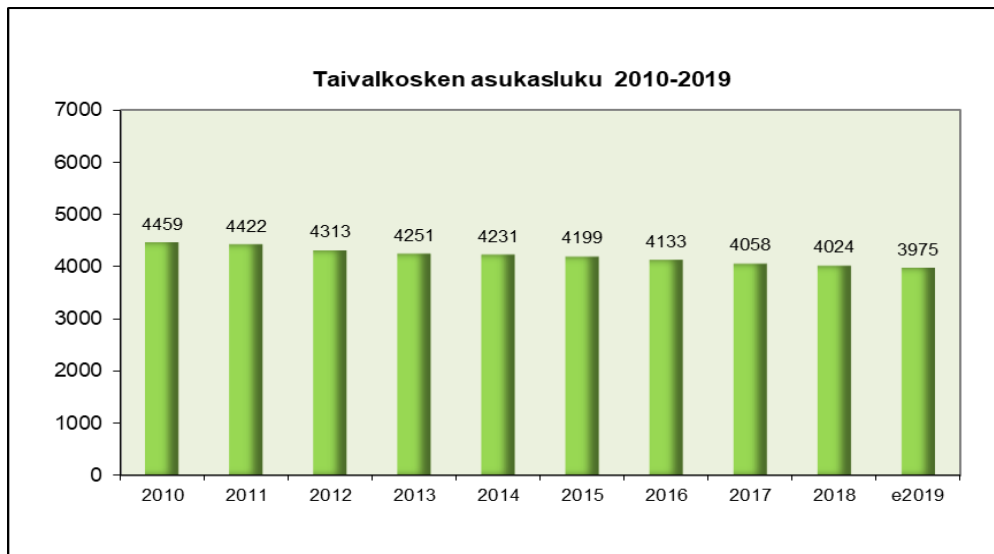
Lähde: Valtionvarainministeriö, Taloudellinen katsaus, talvi 2019

Oman talousalueen kehitys

Pohjois-Pohjanmaan maakunnan väkiluku oli 31.12.2019 (Tilastokeskuksen ennakkotieto 23.1.2020) yhteensä 412.859. Vuoden 2018 lopussa väkiluku oli 412.204. Maakunnan väestömäärä on viimeisinä vuosina lisääntynyt.

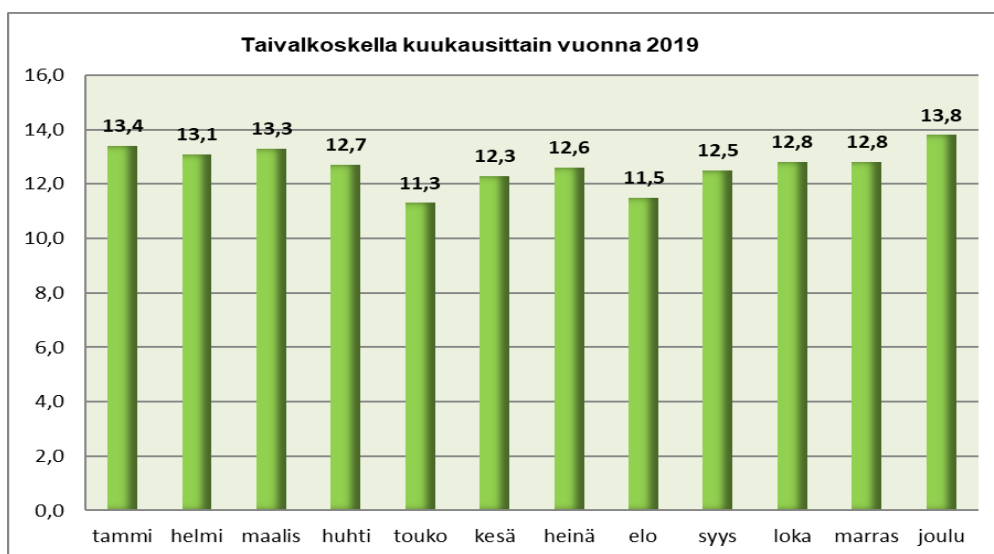
Taivalkosken kunnan asukasluku oli vuoden 2019 lopussa 3.975 (Väestörekisterikeskus väestötietojärjestelmä 23.1.2020).

Viimeisen kymmenen vuoden aikana asukasluku on edelleen vähentynyt yhteensä 484 henkilöllä.

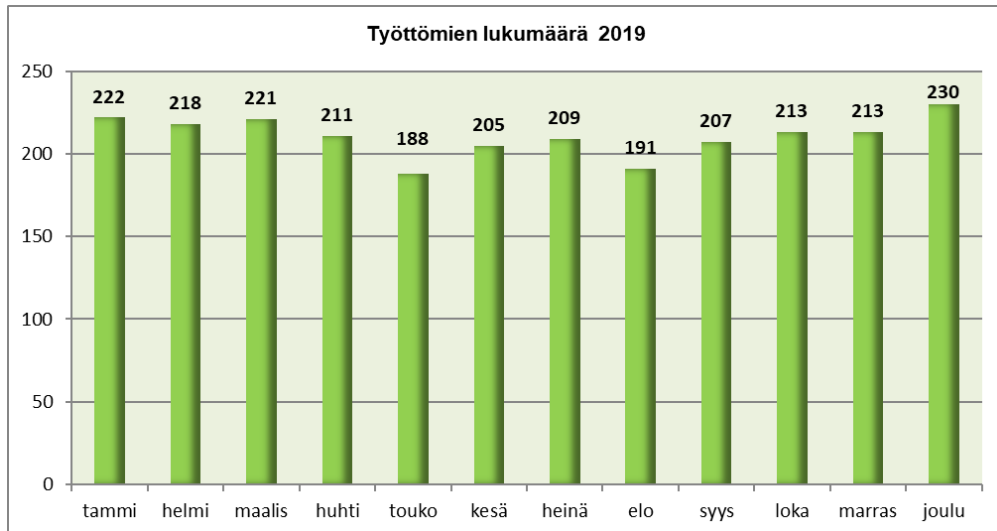

Lähde: Tilastokeskus, väestön ennakkotilasto/ Väestörekisterikeskus

Työttömyyden kehittyminen

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, Tilastotiedote 2020

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, Tilastotiedote 2020

Taivalkosken kunnan työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 13,8 % joulukuun 2019 lopussa. Vuonna 2018 vastaava luku oli 13,3 %. Taivalkosken kunnan keskimääräinen työttömyysaste vuonna 2019 oli 12,7 %. Vuonna 2018 keskimääräinen työttömyysaste oli 13,5 %.

Pohjois-Pohjanmaan keskimääräinen työttömyysaste vuonna 2019 oli 10,1 %. Vuonna 2018 vastaava luku oli 10,8 %.

1.1.4. Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Taivalkosken tuloveroprosentti oli 20,50 % eli sama kuin edellisvuonna. Kiinteistöveroprosentit pysyivät myös 2018 tasossa. Verotulot kasvoivat 188.000 euroa edellisvuodesta. Verotulot jäivät kuitenkin 451.000 euroa alle arvon. Verokertymää pienensivät tulorekisterin käyttöönotosta johtuneet ongelmat ja muutokset ennakonpidätystavassa. Yhteisöverot ja kiinteistöverot toteutuivat edellisen vuoden tasoissa.

Valtionosuudet kasvoivat koko kuntakentässä yhteensä 2,1 %. Taivalkosken kunnan valtionosuuksien kasvu oli 0,7 % eli 123.000 euroa.

Sosiaali- ja terveystoimet kasvoivat 3,4 % edelliseen vuoteen verrattuna. Toteuma ylittyi n. 510.000 euroa arvioidusta.

Vuoden 2019 tulosta heikensi Mustavaara Kaivos Oy:n (nykyisin Ferrovan Oy) osakkeiden alaskirjaus 250.000 euroa menoksi.

Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelutuottajana on toiminut vuoden 2019 alusta lukien Monetra Oulu Oy. Taivalkosken kunnasta siirtyi 3 työntekijää yhtiön palvelukseen.

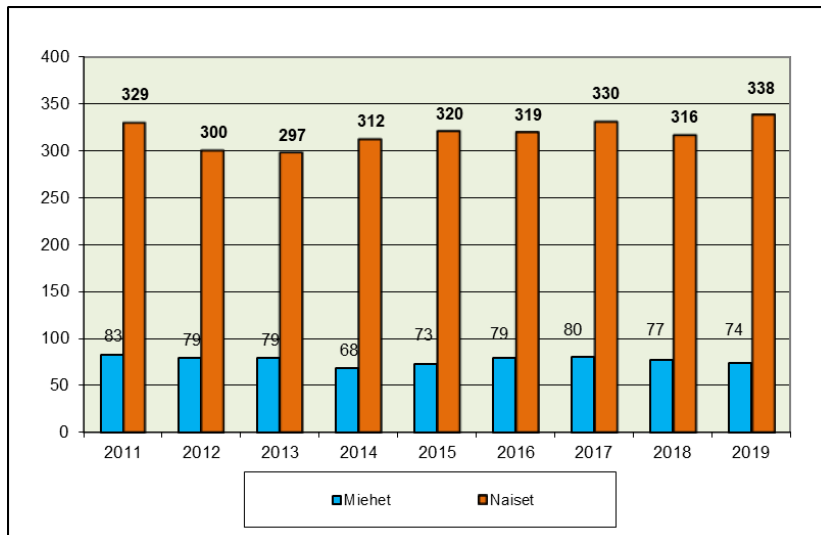
1.1.5. Kunnan henkilöstö

Henkilöstön määrä

Henkilöstön määrä	31.12.2019	31.12.2018
Vakinaiset	249	240
Määräaikaiset	150	136
Työllistetyt	13	17
Yhteensä	412	393

Taivalkosken kunnan henkilöstön määrä 31.12.2019 oli 412 henkilöä, joista vakinaisia 249 henkilöä. Henkilöstömäärien tarkastelu vuoden viimeisen päivän tilanteen mukaisena antaa poikkileikkauskuvan tuon päivän henkilöstöresursseista. Yhteensä luku kuvaa voimassa olevien palvelussuhteiden määrää.

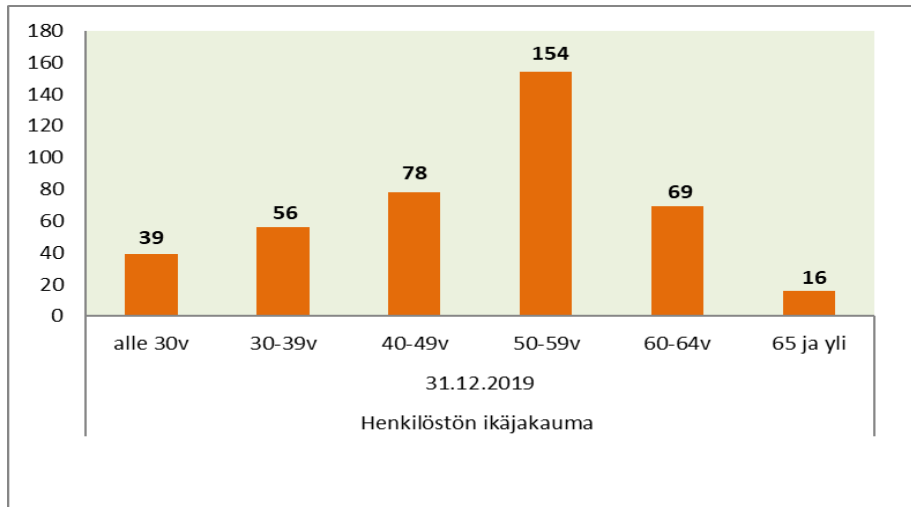
Henkilöstön jakauma sukupuolen mukaan

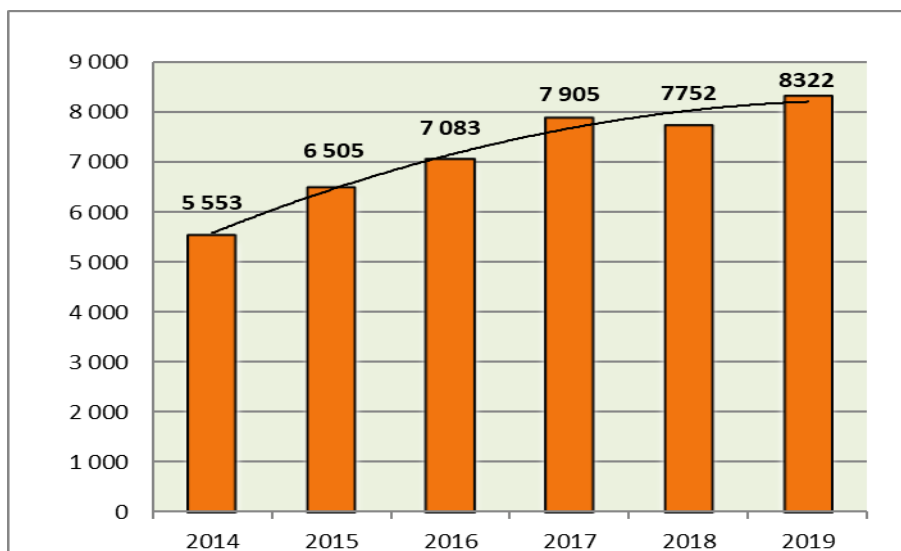
Vuoden 2019 lopussa henkilöstöstä naisia oli 82,04 % ja miehiä 17,96 %. Vakinaisen henkilöstön keski-ikä oli 50,65 vuotta (2018/51,3 v.) ja muiden kuin vakinaisten henkilöiden keski-ikä oli 46,05 vuotta (2018/46,9 v.). Koko henkilöstön keski-ikä 49,09 vuotta.

Henkilöstön ikäjakauma 31.12.2019

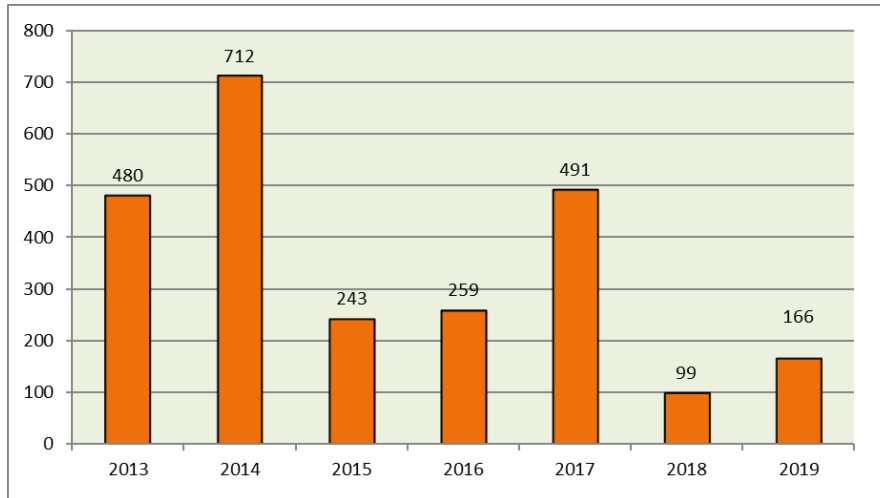

Sairauspoissaolopäivät

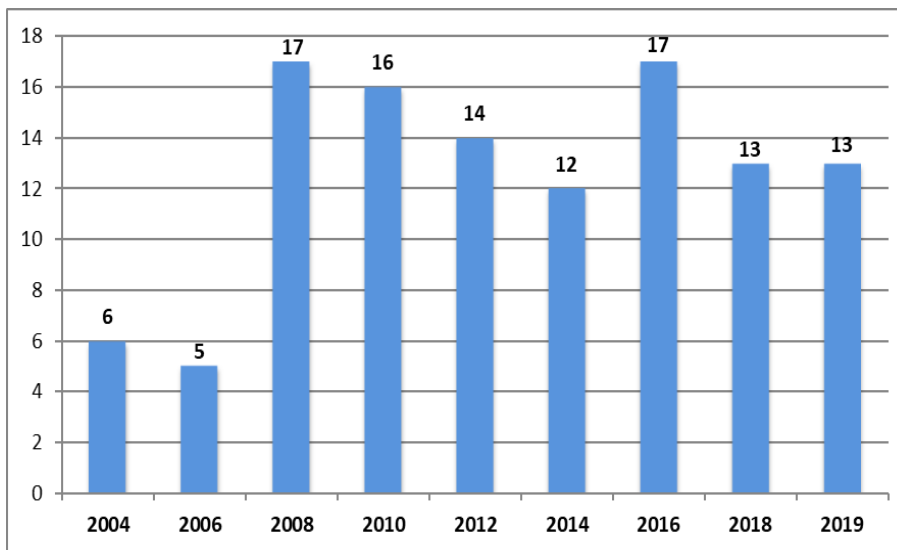
Sairauspoissaolopäivien määrä vuonna 2019 oli 8.322 kalenteripäivää; nousua edelliseen vuoteen verrattuna on 7,35 % eli 570 kalenteripäivää. Vuoden 2017 ja 2018 välillä laskua oli 1,9 %. Sairauspoissaolojen määrä on 20,2 päivää/henkilö (2018 19,7 pv/hlö).

Työtapaturmapäivät

Työtapaturmista johtuvia poissaoloja vuonna 2019 oli 166 kalenteripäivää. Työtapaturmista johtuvat poissaolot lisääntyivät 68 %.

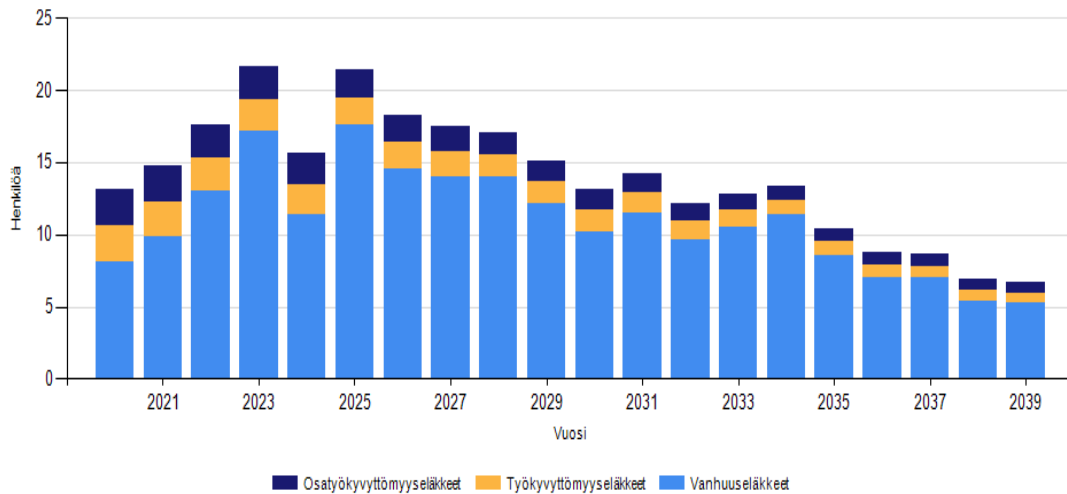
Eläköityminen

Lähde. Kuntien eläkevakuutus (KEVA)

Taivalkosken kunnan palveluksesta siirtyi vuonna 2019 eläkkeelle yhteensä 13 henkilöä. Keski-ikä eläkkeelle siirtyneillä on ollut 62,3 vuotta.

Eläköitymisennuste 2020 - 2039

Lähde. Kuntien eläkevakuutus (KEVA)

Ennusteessa kuvataan vakuutettujen arvioitu eläköityminen aikasarjana vuosittain. Ennuste perustuu vuoden 2018 lopussa vakuutettuna olleiden työ- ja virkasuhteisten tilanteeseen sekä vuoden 2020 alun organisaatiotilanteeseen. Ennusteessa on huomioitu vanhuus-, työkyvyttömyys- ja osatyökyvyttömyyseläkkeelle siirtyvät henkilöt. Kunnan palveluksesta on arvon mukaan jäämässä eläkkeelle vuosien 2020 – 2030 aikana yhteensä n. 185 henkilöä.

Henkilöstökustannukset; tuloslaskelmaan kirjatut kulut sekä taseeseen aktivoidut kulut

	2019	2018
Palkat ja palkkiot	12 948 525,71	12 328 807,04
* Henkilöstökorvaukset	-365 519,60	-172 736,96
Palkat ja palkkiot	12 583 006,11	12 156 070,08
Henkilösivukulut		
* Eläkekulut	2 976 855,48	2 950 922,19
* Muut henkiösivukulut	376 293,26	431 474,29
Henkiösivukulut yhteensä	3 353 148,74	3 382 396,48
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	15 936 154,85	15 538 466,56
Henkilöstökuluja aktivoitu aineellisiin hyödykkeisiin	3 500,11	190 262,76
Henkilöstökulut yhteensä	15 939 654,96	15 728 729,32

1.1.6. Ympäristöasiat

Viemäriverkoston laajentamistyö saatiin valmiiksi 2016 Riihikankaalle ja Siikakankaalle. Riihi- ja Siikakankaan viemäriverkoston valmistumisen myötä saatiin kaikki taajaman lähialueet viemäriverkoston piiriin. Aikaisempina vuosina viemäriverkostoa on laajennettu Jänispaloon ja Asutusalueelle. Kaikilta edellä mainituilta lähialueilta (Jänispalo, Asutusalue, Riihikangas ja Siikakangas) on viemäriverkoston liitetty yhteensä 54 kiinteistöä.

Kunta sijaitsee vilkkaasti liikennöidyn valtatie 20:n varrella ja Taivalkosken keskustan välittömässä läheisyydessä on kaksi polttoaineitten jakeluasemaa, joten riski siihen, että esim. polttoaineiden kuljetuksissa tapahtuisi onnettomuuksia, jotka saattaisivat aiheuttaa ympäristövahingon on olemassa.

Vuonna 2012 laadittiin pohjavesialueiden suojelusuunnitelmat Taivalkosken kunnan alueelle kaikille tärkeille kahdelletoista pohjavesialueelle, joista otetaan pohjavettä yhdyskunnan tarpeisiin.

Vuonna 2013 jätettiin jätevedenpuhdistamon ympäristölupaehojen tarkistamista koskevat hakemukset lupaviranomaisille. Vuonna 2017 saatiin lupapäätös Pohjois-Suomen aluehallintovirastosta, ja puhdistamon jälkeisten lammikoiden kunnostuksesta laadittiin edelleen suunnitelma, joka on toimitettu ELY:lle 2018 alussa.

2016 rakennettiin Matovaaran jäteasemalle polttojätteen välivarastointihalli. Polttokelpoinen jäte, joka sisältää mm. biojätettä varastoidaan suljettuun tilaan, joten jätteiden käsittely on nyt siistimpää. Jätteitä ei leviä tuulen ja haittaeläinten seurauksena lähiympäristöön. Jätteet eivät myöskään kastu, joten suotovesien määrä on nyt vähäisempää.

Vuonna 2017 laadittiin suunnitelma (Pöyry Finland Oy) Taivalkosken kunnan jätevedenpuhdistamon jälkipuolella olevien lammikoiden kunnostamisesta. Syksyllä 2018 rakennettiin ohitusviemäri lammikosta 1 lammikkoon 3 ja samalla lammikkoon 1 kertynyt liete siirrettiin lammikkoon 2. Jätevedenpuhdistamon jälkilammikko 2 muutetaan tulevina vuosin jälkivalutuskentäksi täyttämällä se ylijäämämailla. Sen täyttö aloitettiin kertomusvuoden lopulla ja työ jatkuu tulevina vuosina.

Marraskuun lopussa tulvi perusvesiä keskustassa sijaitsevan kiinteistön kellariin. Veteen oli sekoittuneena myös öljyä. Oulu-Koillismaan pelastuslaitos suoritti ko. kiinteistöllä äkilliset öljyntorjuntatyöt, jonka jälkeen kiinteistön jälkivahinkojen torjunta siirtyi Öljyvahinkojen torjuntalain (1673/2009) mukaisesti kunnan hoidettavaksi. Kunta käynnisti ko. öljyvahingon selvitystyön joulukuussa. Selvitystyö oli kesken kertomusvuoden lopussa.

Kertomusvuonna 2019 jatkettiin edellä mainitun öljyvahingon laajuuden ja aiheuttajan selvittämistä ulkopuolisen konsultin toimesta. Selvitystyö saatiin päätökseen syyskuussa 2019. Laaditun selvityksen mukaan öljyä on maaperässä laajalti kolmen eri kiinteistön alueella. Lisäksi sitä on päässyt myös sekoittumaan pohjaveteen. Selvitystyössä ei saatu selville öljyvahingon aiheuttajaa. Selvitystyöstä aiheutui kunnalle 123.691,10 € (alv 0 %) kustannukset. Kunta jätti marraskuun lopulla ympäristöministeriön öljynsuojelurahastolle korvaushakemuksen em. kustannusten korvaamisesta kunnalle täysimääräisenä. Öljyvahingon kohteena olevien kiinteistön omistajat jättivät myös hakemuksensa öljynsuojelurahastolle kiinteistönsä pilaantuneen maaperän puhdistamisesta. Korvausratkaisuja ei vielä saatu kertomusvuoden aikana.

Maaliskuun 4 päivän aamulla klo 4.50 kunnan taajaman Petäjätienllä oleva syöttövesijohto rikkoontui äkillisesti aiheuttaen veden voimakkaan tulvimisen katualueille. Vettä tulvi vuotokohdasta noin 400 m³ – 500 m³. Vuotovesi kasteli sen alapuolella olevan omakotitalon seinä- ja alapohjarakenteita. Lisäksi vesi vaurioitti myös piharakenteita ja irtaimistoa. Omakotitalolle aiheutuneet vahingot korjattiin kunnan toimesta. Vesijohdon rikkoontumisesta aiheutuneiden vahinkojen korjauskustannukset olivat 51.118,14 € (alv 0 %). Vesijohdon rikkoontumisesta aiheutui taajamassa noin 13 tunnin vedentoimituskatkos.

1.1.7. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kuntataloudelle on ilmestynyt suuri uhkakuva; maailman laajuinen koronavirusepidemia. Koronavi-
ruksen merkittävimmät taloudelliset vaikutukset muotoutuvat sen perusteella, kuinka pitkään epide-
miaan liittyvät rajoitustoimet ja epävarmuus kehityksen kulusta jatkuvat. Vaikutukset ovat sitä vaka-
vampia ja pitkäkestoisempia, mitä enemmän ne vaikuttavat kuluttajien luottamukseen ja kysyntä-
käyttäytymiseen. On myös mahdollista, että koronakriisi laukaisee uuden konkurssiaallon ja rahoi-
tusmarkkinakriisin, sillä yritysten kannattavuus erityisesti heikosti kasvaneissa ja velkaantuneissa
Euroopan maissa on heikko.

Yrityksien lomautusten ja irtisanomisten myötä kunnallisveron ja yhteisöveron tuotot tulevat vähene-
mään kunnilta. Mikäli epidemia laajenee, sosiaali- ja terveydenhoidon menot tulevat kasvamaan en-
tisestään. Tässä vaiheessa on hyvin vaikea arvioida näiden euromääriä.

Taivalkosken kunnan talouden yleisnäkymä on vakaa, mutta taloudessa riittää haasteita koronavi-
rusepidemian lisäksi muutenkin. Alijäämäisiä talousarvioita on tehty, mutta viime vuosien toteuma-
kin on jäänyt negatiiviseksi. Tämä kehitys ei voi jatkua pitkään, muuten olemme kriisikunta. Sosi-
aali- ja terveyspalvelujen sekä OSAOn koulutuspalvelujen menojen heilahtelu luo vuosittain epävar-
muutta talouden suunnitteluun.

Kunnan lainamäärä on noussut ripeää tahtia, sillä uutta lainaa nostettiin 3,5 milj. euroa. Vuodelle
2020 on suunnitteilla paloaseman rakennus, jonka rakentamiseen on varattu 2,8 milj. euroa ja koko
investointiohjelma on yhteensä 5,5 milj. euroa. Suuret investoinnit luovat uskoa tulevaisuuteen,
mutta ne luovat uhkien rinnalla talouteen entistä enemmän paineita tarkastella palvelurakennetta
suhteessa vähenevään väestöön.

1.1.8. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Vuoden 2020 alku näyttöytyy riskiympäristönä haasteelliselta. Kiinassa käynnistyi alkuvuonna uuden koronaviruksen aiheuttama COVID-19 – tartuntatauti-epidemia, jonka johdosta Suomen hallitus on todennut yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa Suomen olevan poikkeusoloissa.

Koronaviruksella ja sen leviämisen ehkäisemiseksi tehdyillä toimilla on ollut merkittäviä vaikutuksia ympäri maailmaa. Globaali talousjärjestelmä on suurissa vaikeuksissa ja Suomessakin talouskasvu on pysähtynyt ja talous on ajautunut taantumaan. Kriisillä on laajoja yhteiskunnallisia vaikutuksia, jotka kohdistuvat sekä yrityksiin, että julkishallintoon ja näiden palveluksessa oleviin työntekijöihin. Kriisin taloudelliset vaikutukset tulevat näkymään negatiivisesti kaupungin verotuloihin.

Kunta-alan työehtosopimukset ovat voimassa 31.3.2020 saakka. Kunnan tulee työntajana varautua mahdollisiin työtaistelutoimenpiteisiin, mikäli työmarkkinaosapuolet eivät pääse ratkaisuun sopimusneuvotteluissa.

Turkin ja Kreikan rajalla syntynyt pakolaistilanne ja kiristyneet välit Turkin ja Euroopan unionin välillä voi mahdollisesti aiheuttaa Eurooppaan suuntautuvan pakolaisaallon. Euroopan unionilla on keskeinen rooli pakolaistilanteen ratkaisun suhteen.

Ikärakenteen muutos ja asukasmäärän väheneminen tulevat vaikuttamaan kustannuksiin. Nämä tekijät eivät supista samassa suhteessa palvelutuotannon kustannuksia kuin niiden olettaisi vaikuttavan. Syntyvyyden lasku ja pienenevät ikäluokat tulevat nostamaan yksikkökustannuksia. Sote-uudistuksen kaatumisen myötä kunnan taloudelliset haasteet kasvavat. Mikäli sosiaali- ja terveysmenojen kasvu jatkuu yhtä voimakkaana myös tulevaisuudessa tarkoittaa se sitä, että muista kunnan toiminnoista ja palveluista joudutaan todennäköisesti tinkimään.

Tällä hetkellä nykyinen hallitus valmistele sote-uudistusta. Tarkempia tietoja sote-uudistuksen toteuttamistavasta ja vaikutuksista kunnan talouteen, valtionosuuksien sekä verotulojen tilityksiin ei vielä ole.

Henkilöstön ikääntyessä vakavien ja pitkäaikaisten sairauksien todennäköisyys kasvaa. Sairauspoissaolojen lisääntyminen tuo haasteita saada lisätöivoimaa.

Taivalkosken kunnan lainamäärä oli vuoden lopussa 6,5 milj. euroa. Vuonna 2019 uutta lainaa tarvittiin 3,5 miljoonaa euroa. Kunnan takausvastuut vuoden 2019 lopussa ovat 9,0 milj. euroa.

Kunnan takausvastuut 31.12.2019	euroa
Kiinteistö Oy Siikataival	2 680 279,00
Taivalkosken Vanhustentaloyhdistys r.y.	1 438 907,00
Kiinteistö Oy Taivalkoksen Hallit	1 046 153,83
Naturpolis Oy	300 000,00
Taivalkosken Voima Oy	387 500,00
Kairan Kuitu Oy	1 443 480,00
Taivalkosken Kyläverkot Oy	1 683 327,73
Taivalkosken Näyttämöyhdistys ry.	23 916,64
Yhteensä	9 003 564,20

Mahdollisten omaisuusvahinkojen, tapaturmien, keskeytysten yms. vahinkojen varalle kunnalla on asianmukaiset vakuutukset. Voimassa on myös vastuuvakuutus. Vakuutuksien osalta vakuutusyhtiönä toimii IF Vahinkovakuutusyhtiö Oy. Vakuutusasioiden hallinnassa kunnalla on apuna vakuutusmeklari Aon Finland Oy.

1.2. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä

Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kunnassa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella.

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Sisäisen valvonnan tulisi toteutua kunnan johtamis-, suunnittelu- ja ohjauskäytännöissä. Sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaa kunnanhallitus. Lisäksi kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kunnan varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat sisäisen valvonnan toteuttamisesta.

Valtuusto hyväksyi päätöksellään 21.3.2014 § 21 sisäistä valvontaa ja riskien hallintaa koskevan ohjeen **Sisäinen valvonta ja riskien hallinta osana hyvää hallinto- ja johtamistapaa Taivalkosken kunnassa**. Yleisohje koskee kaikkia kunnan toimielimiä, johtoa ja esimiesasemassa olevia.

Lautakunnat vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta toimialoillaan. Toimialat antavat toimintakertomuksessa tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Valtuusto hyväksyi Taivalkosken kunnan uuden hallintosäännön päätöksellään 29.5.2017 § 28. Sääntö tuli voimaan 1.6.2017 ja siinä on määritelty toimielinten toimivallan jako. Valtuuston, kunnanhallituksen ja lautakuntien esityslistat ja pöytäkirjat ovat julkisilta osin nähtävissä kunnan internetsivuilla. Esityslistojen julkaisemisesta on säännökset edellä mainitussa hallintosäännössä. Pöytäkirjojen nähtävänä pitäminen kunnan internetsivuilla perustuu kuntalain (410/2015) 140 §:ään.

Viranhaltijapäätökset tehtiin Tweb-järjestelmässä. Kunnanhallitus käytti kuntalain mukaista otto-oikeutta lautakuntien päätöksiin vuoden 2019 aikana yhden kerran. Henkilöstöä koskevat päätökset (vuosilomat, sairauslomat, yms. keskeytykset jne.) tehtiin kertomusvuonna ESS7 -ohjelmalla.

Lautakunnan tai muun viranomaisen on vuosittain määrättävä henkilöt, jotka sen puolesta hyväksyvät menotositteet (myös kirjaustositteet), jollei hyväksyjää ole määrätty johtosäännöissä. Taivalkosken kunnan hallintosäännössä ei ole määräyksiä laskujen hyväksyjistä, joten hyväksyjät määrätään vuosittain toimielinten päätöksillä. Ostolaskut käsiteltiin kertomusvuonna Basware P2P -laskujen hallintajärjestelmässä.

Euroopan unionin yleinen tietosuoja-asetus (EU 679/2016) on tullut voimaan toukokuussa 2016 ja sitä on sovellettu kansallisesti 25.5.2018 alkaen. Tietosuoja-asetuksen tavoitteena on varmistaa, että ihmisten oikeus henkilötietojen suojaan ja sen myötä yksityisyyteen toteutuu digitaali-ikäinä. Tietosuoja-asetus lisää tietosuojan painoarvoa kunnan toiminnassa. Tietosuojaan liittyy uudentyyppisiä vaatimuksia, riskejä ja tarpeita. Asetuksen velvoitteet edellyttävät myös resursointia.

Kunnassa on suoritettu vuonna 2006 tarkastuslautakunnan pyynnöstä riskienkartoitus. Tarkastuslautakunta käsitteli riskienkartoituksen kokouksessaan 2.10.2008 §:ssä 63. Tällöin lautakunta piti tärkeänä, että kartoitus oli laadittu. Kertomusvuoden aikana toiminnassa ei ole raportoitu merkittäviä riskejä.

Valtuusto asettaa vuosittain talousarviossa toimielimille sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarviossa ja talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa annetaan määräykset toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden raportoinnista. Koko kuntaa koskeva käyttötaloustoteutuma on annettu tiedoksi kunnanhallitukselle ja valtuustolle tilanteista 30.4.2019 ja 31.8.2019. Lisäksi kunnanhallitukselle raportoitiin talouden toteutumaa kuukausittain. Lautakunnille raportointi tapahtuu niiden itse päättämällä tavalla.

Kunnanhallituksen alaisuudessa olevista sopimuksista pitää keskusarkistonhoitaja luetteloita. Lisäksi sopimukset skannataan sähköiseen tietojärjestelmään. Kunnanhallituksen alaisuudessa olevista sopimuksista ei aiheutunut vuonna 2019 negatiivisia seuraamuksia. Kunnanhallituksen alaisen sopimusten valvontaa ei ole vastuutettu yhdelle henkilölle, vaan valvonta tapahtuu samassa yhteydessä, kun sopimus on esillä esim. laskutusta varten.

Kunnanhallituksen keskuudestaan valitsevat kaksi jäsentä suorittivat kunnan pankkitilien, rahavarojen, arvopapereiden ja vakuuksien tarkastuksen. Tarkastajat ovat suorittaneet tarkastuksen ja toimittaneet raportin. Hallintopalveluissa on kaksi alakassaa, jotka ao. esimiehen on tarkastettava ohjeiden mukaan vähintään kaksi kertaa vuodessa. Kunnansihteeri on tarkastanut hallintopalvelujen kassat 28.6.2019 ja taloussihteeri on tarkastanut 31.12.2019. Tarkastuksissa ei ilmennyt huomautettavaa.

Sisäinen valvonta sosiaali- ja terveystaloudessa

Talousarvio ja taloussuunnitelma hyväksytään lautakunnassa, kunnanhallituksessa ja valtuustossa. Käyttösuunnitelmat toimivat yksiköiden toimintaa ohjaavina asiakirjoina. Sosiaali- ja terveystaloudella hyväksyy vastuuhenkilöt toiminnoittain. Viranhaltijoita säätelee laki viran ja toimenhaltijoista sekä Taivalkosken kunnan hallintosääntö. Sosiaali- ja terveystoimen esimiehet tasoillaan vastaavat, että sisäisen valvonnan menetelmät ovat käytössä ja sisältyvät päivittäisiin toimintarutiineihin.

Talousarvio ja taloussuunnitelma raportoidaan kolme kertaa vuodessa lautakunnalle. Sosiaali- ja terveystoimen toimintaa seurataan johtoryhmätasolla, työyksiköiden palaverissa ja kehityskeskusteluissa. Mahdollisiin epäkohtiin pyritään puuttumaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Kuntalaisilla on käytettävissään sosiaali- ja potilasasiain palvelut. Hankinnat tehdään taloussuunnitelun ja hankintaohjeistuksen mukaisesti. Irtaimistosta pidetään kirjanpitoa, joka tarkistetaan kerran vuodessa. Poistoista tehdään raportti lautakuntaan ja varastoinventaario tehdään vuoden lopussa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön pätevydestä on laissa ja asetuksessa omat velvoitteensa. Henkilöstön kohdalla tarkistetaan työhön tulovaiheessa työtodistukset ja lasten- ja nuorten parissa työskenteleviltä rikosrekisteriote sekä todistus Tartuntalain 48 §:n mukaisista voimassa olevista rokotuksista. Valvira ylläpitää terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriä. Terhikistä on mahdollisuus tarkastaa, onko sosiaali- ja terveysalan työntekijä kelpoinen tehtävänsä. Sosiaali- ja terveysalan työntekijöitä sitoo vaitiolovelvollisuus, josta tehdään kirjallinen sopimus työnantajan kanssa. Vaitiolovelvollisuus koskee myös opiskelijoita ja määräaikaista työntekijöitä.

Päätökset tehdään kunkin toimialan omilla atk-ohjelmilla. Asiakkaille tulee toimittaa päätökset kaikista heitä koskevista asioista. Päätöksen liitteenä tulee olla asiakkaalle ohjeet valitusosoitteesta, mikäli päätös on valituskelpoinen. Toimialalle on nimetty tietosuojavastaava ja hänen tehtävänä kuvaansa kuuluu tietoturvallisuuteen liittyvät asiat, seurannat ja tarkastukset.

Työyksiköillä on voimassa olevat pelastussuunnitelmat. Yhteistyössä pelastustoimen kanssa tehdään yksiköihin säännöllisesti tarkastuskäynnit ja mahdollisiin puutteisiin pyritään puuttumaan mahdollisimman nopeasti puutteen havaitsemisen jälkeen. Työpaikoilla on työsuojelukansio, johon on koottu työsuojeluun ja paloturvallisuuteen liittyä aineisto. Elintarvikehygieniaan liittyvät omavalvontasuunnitelmat ovat käytössä lain velvoittamissa yksiköissä. Vuoden 2011 alusta on otettu sosiaali- ja terveystoimessa käyttöön HaiPro -tapahtumailmoitusjärjestelmä.

Sisäinen valvonta sivistyspalveluissa

Sivistyslautakunta on hyväksynyt valtuuston hyväksymään talousarvioon sopeutuvat käyttösuunnitelmat, osamäärärahat ja vastuuhenkilöt toiminta-alueittain. Samalla sivistyslautakunta on hyväksynyt toimintayksiköiden valtuuston talousarvion tavoitteisiin sopeutuvat toimintasuunnitelmat. Koulu- ja nuorisoyksiköiden vuosisuunnitelmat lautakunta hyväksyi syksyllä 2018 lukuvuodeksi 2018 – 2019 ja syksyllä 2019 lukuvuodeksi 2019 – 2020. Lautakunta velvoitti toimialan vastuuhenkilön eli toimialajohtajan raportoimaan talousarvion/käyttösuunnitelman, tavoitteiden ja siihen sisältyvien toimintasuunnitelmien toteutumista siten, että lautakunta voi raportoida vastaavasti kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle kunnanhallituksen määrääminä ajankohtina. Lisäksi koulut raportoivat vuosisuunnitelmien toteutumisesta lukuvuoden päättyessä. Käyttösuunnitelman hyväksymisen yhteydessä sivistyslautakunta otti huomioon kunnanhallituksen antamat talousarvion täytäntöönpano-ohjeet.

Sivistyslautakunta päätti alaisensa toiminnan laskujen hyväksyjät ja arvopostin vastaanottajat sekä sivistyslautakunnan päätösten ja sen alaisten viranhaltijoiden päätösten nähtävänä pitämisestä vuonna 2019.

Toimialajohtaja hyväksyi sivistyslautakunnan käyttösuunnitelmiin sopeutuvat käyttösuunnitelmat, osamäärärahat ja vastuuhenkilöt toimintayksiköille hallintosäännön mukaisesti. Toimialajohtaja on päätöksessään velvoittanut toimintayksiköt raportoimaan määrärahasta, toimintasuunnitelman ja tavoitteiden toteutumisesta samassa tahdissa kuin toimialajohtaja/sivistyslautakunta on velvollinen raportoimaan kunnanhallitukselle ja valtuustolle kuitenkin siten, että raportit ovat käytettävissä ennen kuin toimialajohtaja raportoi sivistyslautakunnalle. Lisäksi vastuuhenkilöt raportoivat esimiestensä kanssa käymien kehityskeskustelujen yhteydessä. Päätöksessä on annettu myös muita määräyksiä ja ohjeita hyvistä toimintatavoista ja käytänteistä sekä kunnanhallituksen päättämistä talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden noudattamisesta. Lisäksi päätöksessä on määrätty käymään kehityskeskustelut kaikissa yksiköissä. Kehityskeskustelujen tarkoituksena on paitsi talouden ja toiminnan sekä tavoitteiden toteutumisen seuranta myös henkilöstön työssä jaksamisen seuranta ja edistäminen sekä riskien kartoitus ja hallinta.

Käyttösuunnitelmapäätöksessä toimialajohtaja on velvoittanut yksiköiden vastuuhenkilöt suorittamaan sisäistä valvontaa yksikössään siten, että kunnan varoja käytetään taloudellisesti ja säännöksiä noudatetaan. Mikäli vastuuhenkilö huomaa valvonnan yhteydessä epäasiallista tai epätaloudellista toimintaa tai käytänteitä, jotka mahdollistavat sen, tulee asia välittömästi korjata tai mikäli se ei ole yksikössä korjattavissa, tulee siitä välittömästi raportoida esimiehelle. Ilmoituksia tällaisista ei ole tullut.

Esimiehet seurasivat käyttösuunnitelman ja tavoitteiden toteutumista kehityskeskustelujen ja Monetrin tekemien raporttien avulla. Ensimmäiset talousarvioraportit uudesta järjestelmästä vuodelta 2019 saatiin vasta huhti-toukokuun vaihteessa. Yksiköiden tarvitsemien sopivien raporttien saaminen ja raporttien tunnistaminen suuresta joukosta on ollut ongelmallista ja hidasta, koska hallintokunnat/yksiköt eivät enää itse voi muodostaa tarvitsemiaan raportteja kuten aikaisemmin. Kaikkia pyynnön mukaisia raportteja ei ole myöskään saatu. Palkkojen kirjautumisessa oikeille kustannuspaikoille ja toiminnoille on ollut ongelmia ja niihin on jouduttu tekemään vuodenvaihteessa oikaisuja. Ainakin osa näistä ongelmista on syntynyt tietojen siirtovaiheessa, kun tietoja on siirretty keskitetysti entisistä ohjelmista Monetrin ohjelmiin. Vasta vuoden lopulla saatiin tulostettua yksityiskohtaisia raportteja, joista voitiin nähdä mihin tietyt palkkamenot olivat kirjautuneet. Raporttien puute aiheutti paljon työtä ja epävarmuutta, koska palkat ovat merkittävä osa hallintokuntien ja yksiköiden menoista.

Lisäksi suoritettiin laskujen tarkastusta vastaanottomerkintöjen ja hyväksymisten yhteydessä kunnanhallituksen täytäntöönpano-ohjeiden mukaisesti. Mahdollisia inhimillisiä virheitä on pyritty välttämään ja niiden huomaamista parantamaan siten, että valmistelijat ja hyväksyjät ovat mahdollisimman paljon eri henkilöitä. Tällä toimella on myös pyritty välttämään ns. vaarallisia työyhdistelmiä.

Ennen toimintasuunnitelmien ja koulujen vuosisuunnitelmien laatimista esimiehet kävivät yksiköiden vastuuhenkilöiden kanssa kehityskeskustelut suunnitelmista ja tavoitteista. Keskustelujen pohjalta yksiköt laativat suunnitelmansa. Vuonna 2019 noudatettiin vuosille 2019 – 2021 laadittua kehittämissuunnitelmaa resurssien puitteissa. Edellä kuvattu järjestelmä on jatkuva prosessi.

Sivistyslautakunnan ja viranhaltijoiden julkiset päätökset ovat olleet nähtävänä sivistyslautakunnan päättämällä tavalla. Luettelot viranhaltijapäätöksistä on toimitettu toimialajohtajalle/sivistyslautakunnalle mahdollista sivistyslautakunnan päätösten otto-oikeutta varten. Otto-oikeutta ei ole vuonna 2019 käytetty. Sivistyslautakunnan valintapäätöksistä tehtiin oikaisuvaatimus, joka ei kuitenkaan johtanut muutoksiin lautakunnan päätöksiin. Sivistyslautakunnan alaisten viranhaltijoiden päätöksistä ei tehty yhtään oikaisuvaatimusta tai valitusta, jolla olisi vaadittu päätöksen muuttamista. Myöskään kunnanhallitus ei ole ottanut yhtään sivistyslautakunnan päätöstä otto-oikeudella käsiteltäväkseen.

Sivistyslautakunta päätti tositteiden hyväksyjät ja varahyväksyjät. Hyväksyjät olivat aina eri henkilöitä kuin tavaroiden tai palvelusten vastaanottotarkastuksen tekijät. Sivistyslautakunta määrittä hankintarajan toimialajohtajan toimivallassa oleville hankinnoille. Tämän ylimenevistä hankinnoista päätti sivistyslautakunta. Toimialajohtaja päätti käyttösuunnitelman yhteydessä toimintayksiköiden vastuuhenkilöiden hankintarajoista. Hankinnoista kuitenkin suurin osa perustuu sopimuksille, jotka on tehty yhteistyössä esim. kuntien/julkisyhteisöjen (mm. elintarvikkeet, oppikirjat, koulutarvikkeet, kirjastokirjat) tai eri hallintokuntien (mm. kuljetukset, siivoustarvikkeet, toimistotarvikkeet) kanssa.

Päätökset yhteisistä hankinnoista on tehnyt hankinnasta riippuen kunnanhallitus, hankintapäällikkö tai sivistyslautakunta. Irtaimistosta pidettiin irtaimistoluetteloa toimintayksiköittäin ja sivistyslautakunta päätti tarpeellisiksi katsotuista poistoista. Kaikista sopimuksista pidettiin luetteloa, jonka avulla seurattiin sopimusten toteutumista.

Riskien kartoitus ja arviointi sivistystoimessa on jatkuva prosessi, jota toimintayksiköiden vastuuhenkilöt tekevät yhdessä henkilöstön kanssa. Toimintayksiköt ovat tehneet toimenpiteitä riskien vähentämiseksi/poistamiseksi. Esimerkiksi sisäilman valvontaa ja toimia sisäilman laadun parantamiseksi on tehty yhteistyössä teknisen toimen kanssa. Alakoulun remontissa olevien tilojen väistötilat olivat ammattioppilaitoksen rakennuksessa.

Erityisesti yksiköiden vastuuhenkilöitä ja opettajia on kehityskeskusteluissa ohjeistettu riskien tarkkailussa. Vastuuhenkilöille ja edelleen muille työntekijöille on korostettu, että jokaisen työyhteisöön kuuluvan velvollisuutena on ilmoittaa mahdollisista riskeistä ja ryhtyä mahdollisen vahingon sattuessa välttämättömiin välittömiin pelastus- ja turvaamistoimiin. Kouluilla on valvontakameroita sekä henkilöiden turvallisuuden lisäämiseksi että omaisuuden suojaamiseksi. Opettajia on ohjattu käymään läpi lukuvuosittain koulun päivitetty turvallisuussuunnitelma ja siitä on pidetty lukulistaa, jolla kontrolloidaan turvallisuussuunnitelman läpikäynti. Myös pelastusharjoituksia kouluilla on järjestetty. Kouluilla on myös tehty palotarkastuksia ja paloturvallisuustilanne on todettu hyväksi (esim. alakoulu/yläkoulu). Turvallisuustoiminta kokonaisuudessaan on korkealla tasolla, turvallisuustaso 4. Koulujen turvallisuuden kehittämiseen ja ylläpitoon on kiinnitetty jatkuvasti huomiota. Esimerkiksi erilaisilta hyökkäyksiltä on kuitenkin mahdotonta suojautua täysin tai se ainakin tulisi suhteettoman kalliiksi ja käytännössä halvaannuttaisi koulujen toiminnan.

Suuria riskejä arviointien yhteydessä ei ole ilmennyt. Tavallisimmat vahinkotapahtumat ovat olleet koulujen välitunnilla tai liikuntatunnilla sattuneita koulutapaturmia. Näihin kunnalla on vakuutus, joista korvaus on henkilövahingon sattuessa saatu. Riskien kartoitus- ja arviointiasioissa on myös koulutettu esimerkiksi opettajia, jotta he kiinnittäisivät huomiota riskeihin ja omalta osaltaan puuttisivat niihin heti.

Sivistyspalvelujen toimintakulttuuri on ollut tavoitteisiin sitoutunutta, taloudellisuuteen ja tehokkuuteen pyrkivää.

Sisäinen valvonta teknisissä palveluissa

Toimintaa ohjaa laaja joukko kunnan toiminnalleen hyväksymiä sääntöjä ja ohjeita sekä muu lain- ja sääntö ja viranomaisten ohjeistus. Vuosisuunnittelussa tekninen lautakunta hyväksyy valtuuston hyväksymään talousarvioon sopeutuvat käyttösuunnitelmat ja vastuuhenkilöt toimintayksiköittäin. Lisäksi lautakunta käsittelee investointiohjelmaan liittyen tarkennettujen työohjelmien hyväksymistä sekä eri toteutusprojekteja eri vaiheissaan hankintaan, kilpailuttamiseen ym. liittyen kunnan sääntöjen ja muiden säädösten mukaisesti.

Tekniselle lautakunnalle toimitetaan kirjalliset osavuosisraportit toiminnan toteutumisesta ja määrärahojen käytöstä samassa tahdissa kuin lautakunta on velvollinen raportoimaan kunnanhallitukselle ja valtuustolle. Toimialajohtaja raportoi lautakunnalle toiminnan ja talouden toteutumisesta koko toimialalla samassa tahdissa kuin kunnanhallitukselle ja valtuustolle raportoitiin. Raporttien seurannassa käytetään hyväksi muun muassa kunnan taloushallintojärjestelmän tuottamia tietoja. Käyttösuunnitelmien laatimiseen liittyen toimialajohtaja pyrkii käymään yksiköiden vastuuhenkilöiden kanssa kehityskeskustelut suunnitelmista ja tavoitteista. Seuraavan vuoden kehityskeskustelussa käydään läpi toiminnan ja tavoitteiden toteutumista. Edellä oleva järjestelmä toimii siten, että talousarvion sekä toiminnalliset että taloudelliset tavoitteet pääosin saavutettiin.

Lautakunnan ja viranhaltijoiden julkiset päätökset ovat olleet nähtävänä lautakunnan päättämällä tavalla. Otto-oikeutta ei ole vuonna 2019 käytetty. Lautakunta päättää tositteiden hyväksyjät ja varahyväksyjät. Hyväksyjät ovat aina eri henkilöitä kuin tavaroiden tai palvelusten vastaanottajat. Lautakunta päättää hankintarajan toimialajohtajan toimivallassa oleville hankinnoille. Tämän ylimenevistä hankinnoista päättää lautakunta. Irtaimistosta pidetään irtaimistoluetteloa ja lautakunta päättää tarpeellisiksi katsotuista poistoista. Toimialalla on vakuutettu normaalit kiinteistöriskit ja kunnalla on toimintaan liittyvät vastuuvakuutukset. Toimialalla on kartoitettu valmiussuunnittelun kautta elintärkeiden palveluiden tuottamiseen liittyviä riskejä ja toiminnan turvaamista poikkeusoloissa suunnitelmaan jatkuvana prosessina.

1.3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelman tehtävänä on osoittaa, miten tilikauden tuotot riittävät palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen. Virallisessa tuloslaskelmassa esitetään ulkoiset erät eli tuotoista ja kuluista on eliminoitu sisäiset erät.

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2019	2018	Muutos %
ulkoiset tuotot ja kulut 1 000 euroa			
Toimintatuotot	5 912	5 755	2,7
Valmistus omaan käyttöön	239		
Toimintakulut	-34 278	-34 543	-0,8
Toimintakate	-28 127	-28 788	-2,3
Verotulot	11 979	11 791	1,6
Valtionosuudet	18 059	17 936	0,7
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	1		
Muut rahoitustuotot	77	145	-46,9
Korkokulut	-43	-17	152,9
Muut rahoituskulut	-2	-56	
Vuosikate	1 944	1 011	92,3
Poistot ja arvonalentumiset	-2 706	-1 915	41,3
Satunnaiset tuotot ja kulut			
Tilikauden tulos	-762	-904	-15,7
Tilinpäätössiirrot	11	11	
Tilikauden ylijäämä/-alijäämä	-751	-893	-15,9
Tuloslaskelman tunnusluvut			
Toimintatuotot/toimintakulut, %	17,4	16,7	
Vuosikate/poistot, %	71,8	52,8	
Vuosikate, euroa/asukas	489	252	
Asukasmäärä	3 975	4 011	

Tunnuslukujen selitykset

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista. Maksurahoituksen osuutta toimintakuluista kuvataan tunnusluvulla, joka lasketaan kaavasta:

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

$$= 100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$$

Kunnan toimintojen organisointi, kuten toimintojen yhtiöittäminen ja kuntien välinen yhteistoiminta sekä oppilaitosten ylläpitäminen vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät kuntakohtaisia eroja. **Vuosikate** osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä. Vuosikatteen ja poistojen vertailussa on vakiintunut käyttöön seuraava tunnusluku:

Vuosikate prosenttia poistoista = $100 * \text{vuosikate} / \text{poistot ja arvonalentumiset}$

$$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$$

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa.

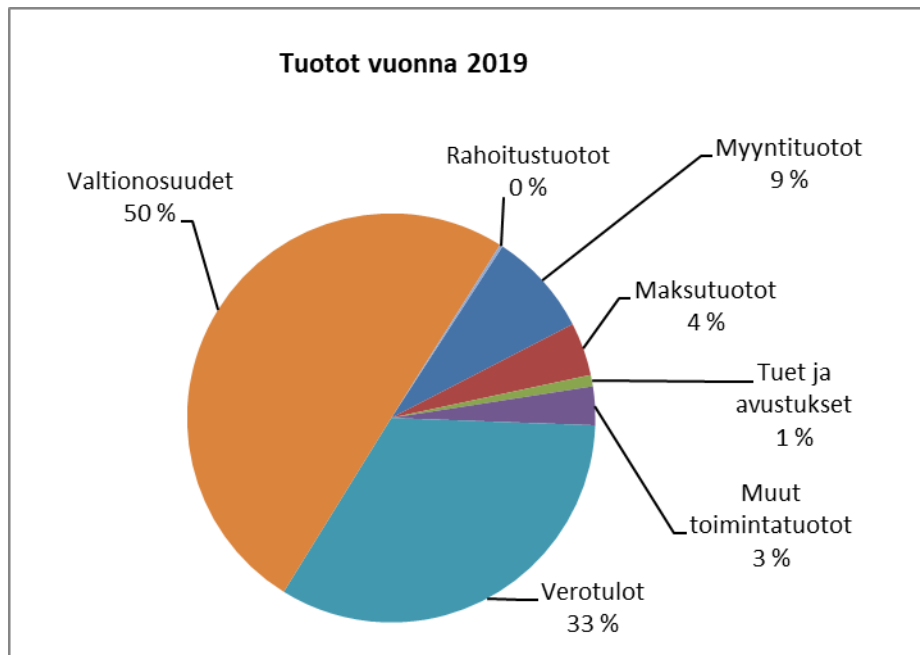
Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kuntakohtaisia eroja selittävät toimintojen organisointi ja palvelutoiminnan laajuus. Asukasmääränä tunnusluvussa käytetään asukaslukua tilikauden lopussa.

Tuotot

Käyttötalouden ulkoisten toimintatuottojen kokonaismäärä oli yhteensä 5,9 milj. euroa. Toimintatuotot lisääntyivät edellisestä vuodesta 2,7 %.

Verotuloja kertyi 11,9 milj. euroa ja ne lisääntyivät vuoteen 2018 verrattuna 1,6 % (188.000 euroa). Valtionosuuksia saatiin 18,0 milj. euroa; lisäystä vuoteen 2018 verrattuna 0,7 % (123.000 euroa).

Verotulot ja valtionosuudet vuosina 2018 – 2019

Verotulot	2019	2018
Kunnan tulovero	9 758 719,76	9 662 351,16
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 304 638,83	1 232 489,18
Kiinteistövero	915 392,01	896 701,30
Yhteensä	11 978 750,60	11 791 541,64

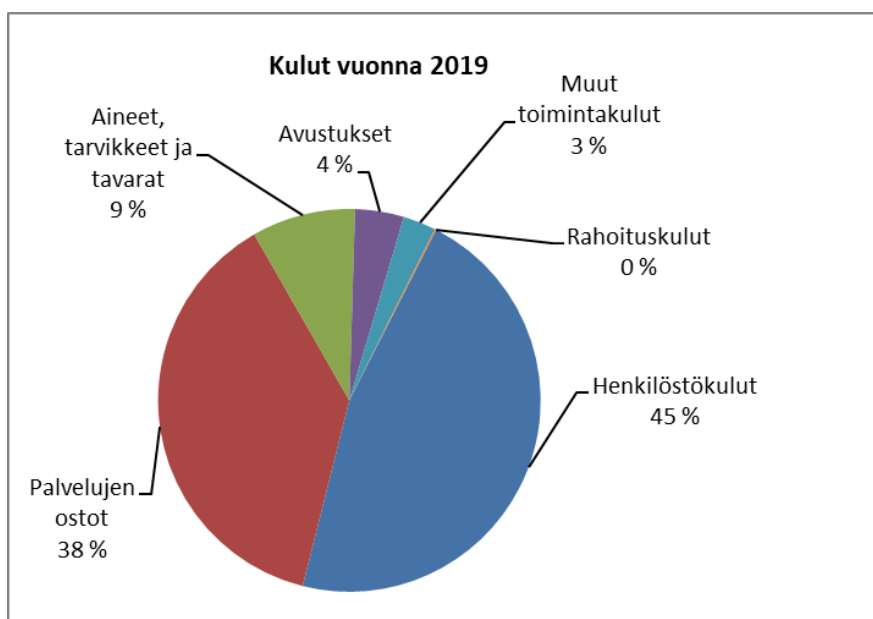
Valtionosuudet	2019	2018
Peruspalvelujen valtionosuus	14 365 402,00	14 294 321,00
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	3 736 728,00	3 821 796,00
Opetus- ja kulltturitoimen valtionosuus	-218 742,00	-180 394,00
Verotulomenetysten kompensatio	175 306,00	
Yhteensä	18 058 694,00	17 935 723,00

Kulut

Käyttötalouden toimintakulujen määrä oli yhteensä 34,3 milj. euroa. Kulut vähenivät 0,8 % edelliseen vuoteen. Toimintakulujen merkittävimmät kuluerät olivat henkilöstökulut 15,9 milj. euroa ja palvelujen ostot 12,9 milj. euroa.

Henkilöstökulut kokonaisuudessaan nousivat 2,6 % (n. 397.000 euroa) edelliseen vuoteen verrattuna. Toimintakertomuksen henkilöstösiossa on esitetty henkilöstökulut eriteltynä.

Palvelujen ostojen kokonaismäärä 12,9 milj. ja laskua edelliseen vuoteen 3,4 %. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot 3,0 milj. euroa. Avustuksiin (kotitaloudet ja yhteisöt) käytettiin 1,4 milj. euroa. Muita toimintakuluja yhteensä 0,9 milj. euroa.

Toimintakate ja vuosikate

Toimintatuottojen ja toimintakulujen erotuksena syntyvä toimintakate kertoo, kuinka paljon käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate kunnissa on negatiivinen. Vuonna 2019 toimintakate oli -28,1 milj. euroa; edellisenä vuonna 28,7 milj. euroa. Toimintakate parani edelliseen vuoteen 2,3 %.

Vuosikate kuvaa tulo- ja meno-eroja investointeihin, sijoituksiin sekä lainojen lyhennyksiin. Perusoletus talouden tasapainosta on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulo- ja meno-ero on riittävä. Oletuksen toteutumista mitataan tunnusluvulla, jossa vuosikatteen määrää verrataan suunnitelmapoistojen määrään. Tunnusluku antaa arvon 100 %, kun tulo- ja meno-ero on riittävä. Tulo- ja meno-ero katsotaan olevan ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot, ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Jos vuosikate on negatiivinen, katsotaan tulo- ja meno-ero olevan heikko.

Vuonna 2019 vuosikate oli 1,9 milj. euroa, poistot 2,7 milj. euroa ja nettoinvestoinnit 3,2 milj. euroa. Vuosikate kattoi 71,8 % poistoista. Vuosikate oli asukasta kohti laskettuna 489 euroa (252 euroa/asukas vuonna 2018). Poistoja yhteensä 2,4 milj. euroa ja niiden määrä ylitti n. 456.000 arvioitua. Vuosikate ei riitä kattamaan tehtyjä poistoja. Lisäksi arvonalentumisia kirjattiin 250.000 euroa.

Tilikauden tulos ja yli-/alijäämä

Tilikauden tulos kuvaa kaikkien tilikaudelle kuuluvien tuottojen ja kulujen erotusta. Siinä huomioidaan myös pitkävaikutteisten tuotantotoimijoiden käyttöä kuvaavat poistot ja satunnaiset erät. Tilikauden tulos joko lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa.

Tilikauden alijäämäksi muodostui 750.769,54 euroa.

Keskeisiä tunnuslukuja eri vuosilta:

	TP2012	TP2013	TP2014	TP2015	TP2016	TP2017	TP2018	TP2019
Veroprosentti	19,75	20,50	20,50	20,50	20,50	20,50	20,50	20,50
Toimintakate, M€	-26,3	-26,9	-27,0	-27,5	-27,3	-27,9	-28,7	-28,1
Toimintakate, muutos, %	1,2	2,3	0,2	2,0	-0,5	1,8	3,3	-2,3
Verotulot, M€	10,6	11,4	11,4	12,0	12,1	11,9	11,7	11,9
Verotulot, €/asukas	2 451	2 690	2 688	2 865	2 943	2 938	2 939	3013
Verotulojen muutos, %	-1,9	8,2	-0,5	5,8	1,1	-1,9	-1,1	1,6
Valtionosuustulot, M€	17,5	18,3	18,7	18,3	18,8	18,3	17,9	18
Valtionosuudet, €/asukas	4 068	4 319	4 428	4 353	4 562	4 518	4 471	4543
Valtionosuustulot, muutos, %	1,8	4,7	2,1	-2,4	3,1	-2,7	-2,2	0,7
Vuosikate, M€	1,8	2,9	3,1	2,9	3,7	2,4	1,0	1,9
Vuosikate, €/asukas	422	673	744	687	899	603	252	489
Poistot, M€	1,6	1,7	1,9	2,0	2,0	1,8	1,9	2,4
Investoinnit, netto M€	3,4	2,5	2,2	3,3	3,3	3,7	3,0	3,2
Lainakanta, M€	1,9	2,8	2,4	2,0	2,5	2,0	3,9	6,5
Lainat, €/asukas	444	668	573	467	605	489	977	1636

1.3.2. Toiminnan rahoitus

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmaan kootaan kunnan rahan lähteet ja rahan käytöt tilikauden ajalta. Rahoituslaskelma koostuu näin ollen kunnan varsinaisen toiminnan ja investointien sekä rahoitustoiminnan rahavirtojen muutoksista. Rahoituslaskelma johdetaan tuloslaskelmasta ja taseesta. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulo-rahoituksen ja investointien nettomäärä sekä rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä.

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2019	2018
1 000 euroa		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 944	1 010
Satunnaiset erät		
Tulo-rahoituksen korjauserät	-19	-18
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-3 272	-3 302
Rahoitusosuudet investointimenoihin		220
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	20	65
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 327	-2 025
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		
Antolainasaamisten vähennykset	1	
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset	3 500	2 500
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-915	-567
Lyhytaikaisten lainojen muutos		
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset	-781	1 038
Rahoituksen rahavirta	1 805	2 971
Rahavarojen muutos	478	946
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	2 324	1 846
Rahavarat 1.1.	1 846	900
Rahoituslaskelman tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €	-6 112	-4 041
Investointien tulo-rahoitus, %	59,4	32,8
Lainanhoitokate	2,1	1,8
Kassan riittävyys, pv	22	17
Asukasmäärä	3 975	4 011

Tunnuslukujen selitykset

INVESTOINNIT

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä

Rahoituslaskelman välitulos Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %

= 100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Investointien omahankintamenoilla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

LAINANHOITO

Lainanhoitokate

= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos kunnan lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla edellä mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

MAKSUVALMIUS

Kassan riittävyys (pv)

= 365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Kassasta maksut kootaan seuraavista tilikauden tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä:

Tuloslaskelmasta:

Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön

Korkokulut

Muut rahoituskulut

Rahoituslaskelmasta:

Investointimenot

Antolainojen lisäys

Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)

Kassan riittävyys voidaan esittää myös kuukausittaisena lukusarjana tai graafisesti. Rahavarojen määränä käytetään tällöin joko kuukauden päiväkohtaista keskisaldoa tai valittua kuukauden määräpäiväsaldoa. Kassasta maksuina käytetään kuukauden kassasta maksuja ja päiväkertoimena 30 pv.

1.4. Rahoitusasema ja sen muutokset

Tase ja sen tunnusluvut

1 000 €	2019	2018
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	30 295	29 731
Aineettomat hyödykkeet	493	545
Aineettomat oikeudet	262	238
Muut pitkävaikutteiset menot	231	307
Ennakkomaksut		
Aineelliset hyödykkeet	24 106	23 238
Maa- ja vesialueet	3 590	3 580
Rakennukset	13 778	14 726
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 505	4 288
Koneet ja kalusto	797	578
Muut aineelliset hyödykkeet	66	66
Ennakkomaksut ja kesk.er. hank.	1 370	
Sijoitukset	5 696	5 948
Osakkeet ja osuudet	4 978	5 229
Muut lainasaamiset	718	719
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	124	92
Valtion toimeksiannot	101	72
Muut toimeksiantojen varat	23	20
VAIHTUVAT VASTAAVAT	4 518	3 651
Vaihto-omaisuus	13	13
Muu vaihto-omaisuus	13	13
Saamiset	2 181	1 791
Pitkäaikaiset saamiset	310	310
Myyntisaamiset	229	229
Muut saamiset	81	81
Lyhytaikaiset saamiset	1 871	1 481
Myyntisaamiset	871	1 067
Lainasaamsiet	10	
Muut saamiset	202	406
Siirtosaamiset	788	8
Rahat ja pankkisaamiset	2 324	1 847
VASTAAVAA YHTEENSÄ	34 937	33 474

VASTATTAVAA	2019	2018
OMA PÄÄOMA	21 112	21 863
Peruspääoma	11 252	11 252
Ed. tilikauden yli/alijäämä	10 611	11 503
Tilikauden yli/alijäämä	-751	-892
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	1 353	1 364
Poistoero	174	185
Vapaaehtoiset varaukset	1 179	1 179
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	184	141
Valtion toimeksiannot	116	83
Lahjoitusrahastojen pääomat	31	28
Muut toimeksiantojen pääomat	37	30
VIERAS PÄÄOMA	12 288	10 106
Pitkäaikainen	6 004	3 273
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	5 966	3 235
Saadut ennakot	38	38
Lyhytaikainen	6 284	6 833
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	538	684
Saadut ennakot	28	3
Ostovelat	2 117	1 804
Muut velat	352	2 042
Siirtovelat	3 249	2 300
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	34 937	33 474

Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste, %	64,4	69,5
Suhteellinen velkaantuneisuus %	34,0	28,4
Kertynyt yli-/alijäämä	9 860	10 611
Kertyntä yli-/alijäämä, €/asukas	2 481	2 615
Lainakanta 31.12., 1 000 €	6 504	3 919
Lainakanta 31.12., €/asukas	1 636	966
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	6 871	4 357
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	1 729	1 086
Lainasaamiset, 1 000 €	718	719
Asukasmäärä	3 975	4 058

Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste, %

= $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Kaavassa koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. Niissä kuntayhtymissä, joissa on paljon välitettäviä varoja, omavaraisuus saattaa olla huomattavasti alempi.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuivat tilikauden toimintatuloista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Velat ja vastuut % käyttötuloista

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot} + \text{Vuokravastuut}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun, silloin kun vieraaseen pääomaan rinnastetaan myös vuokravastuut. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Lisäksi osoittajaan merkitään liitetieto-ohjeen mukaisesti liitetiedoissa esitetyt vuokravastuut ja leasingvastuut. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuloista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Tunnusluku ottaa paremmin huomioon erilaisilla malleilla, kuten rahoitusleasingsopimuksilla rahoitetut hankkeet, jotka eivät näy velkana kunnan taseessa.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkuma-varana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= $[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää.

Lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaa lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla. Jotta lainakanta voitaisiin laskea suoraan toimintakerptomukseen otetusta taseesta, ei mainittuihin vähennettäviin eriin tule kirjanpidossa merkitä korollisia lainoja.

Lainat euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymässä ei asukaskohtaista lainamäärää lasketa.

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

1.5. Kokonaistulot ja -menot

ulkoiset tulot ja menot

TULOT	€	%
Varsinainen toiminta		
Toimintatuotot	5 912 545,51	14,96 %
Verotulot	11 978 750,60	30,30 %
Valtionosuudet	18 058 694,00	45,68 %
Muut rahoitustuotot	77 597,36	0,20 %
Tulorahoituksen korjauserät:		
- Käyttöomaisuuden myyntivoitot	-19 398,10	-0,05 %
Investoinnit		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	0,00 %
Käyttöomaisuuden myyntitulot	19 941,00	0,05 %
Rahoitustoiminta		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 500 000,00	8,85 %
Kokonaistulot yhteensä	39 530 041,74	100,00 %

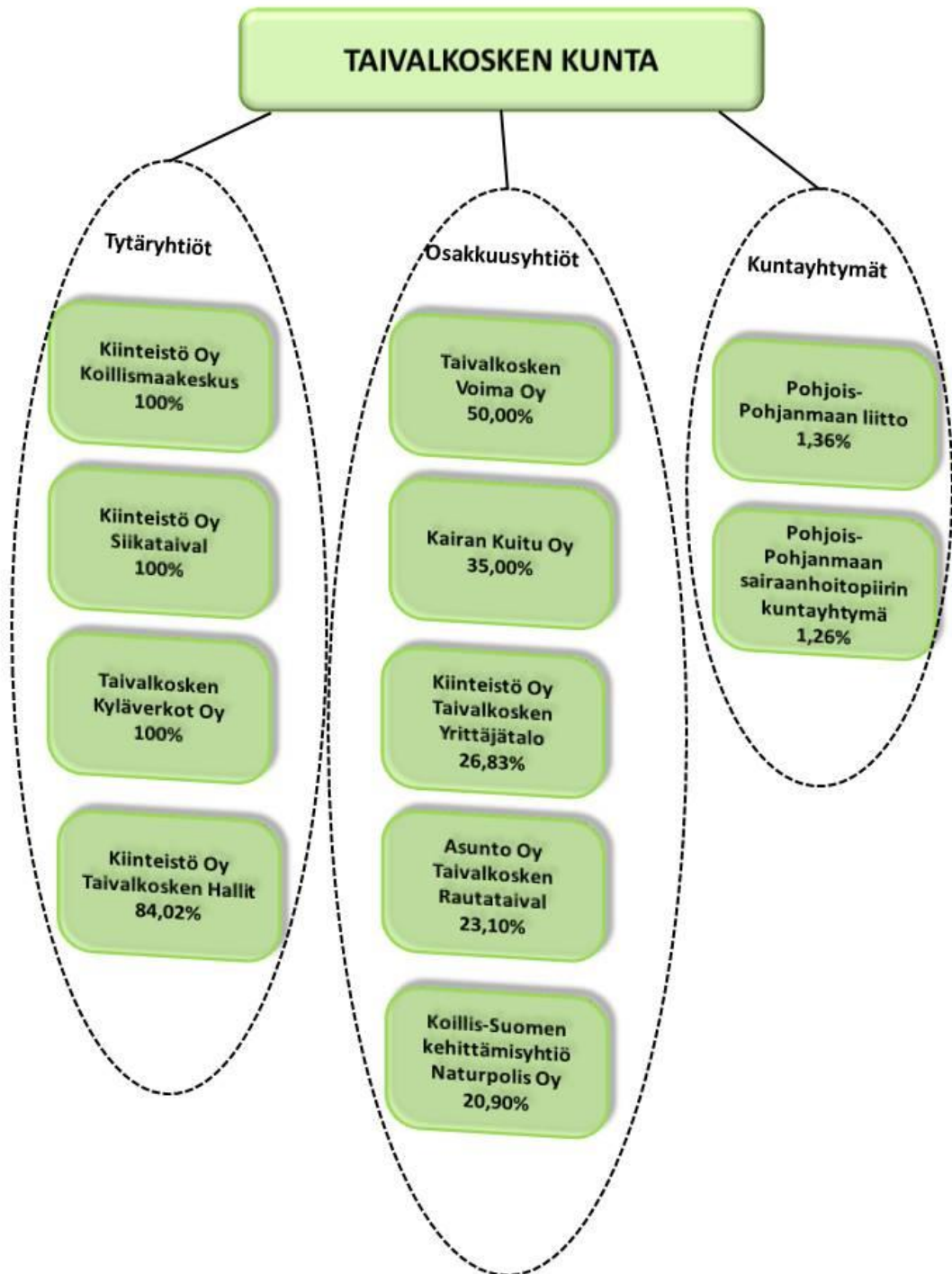
MENOT	€	%
Varsinainen toiminta		
Toimintakulut	34 038 969,65	87,03 %
Korkokulut	43 102,15	0,05 %
Muut rahoituskulut	2 494,50	0,01 %
Investoinnit		
Käyttöomaisuusinvestoinnit	3 271 764,95	10,45 %
Rahoitustoiminta		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	914 979,00	1,33 %
Kokonaismenot yhteensä	38 271 310,25	100,00 %

Kokonaistulot	39 530 041,74
Kokonaismenot	38 271 310,25
	1 258 731,49

Kassavarojen muutokset	476 977,56
Muut maksuvalmiuden muutokset	-781 753,93
	1 258 731,49

1.6. Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.6.1. Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt

1.6.2. Konsernin toiminnan ohjaus

Kuntalain mukaan yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta, on kunnan tytäryhteisö. Kunta tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin.

Tytäryhtiöt ja niille asetetut tavoitteet on sisällytetty talousarvioon. Konserniohjeet on hyväksytty valtuuston päätöksellä 29.9.2014 § 65. Kunnan konserniohjeella on annettu tavoitteet ja puitteet kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle.

Tytäryhteisöt ovat raportoineet toiminnastaan ja taloudestaan valtuustolle annettujen aikataulujen mukaisesti. Kunnanhallitus valitsee yhtiökokousedustajat sekä tarvittaessa ohjeistaa yhtiökokousedustajia.

1.6.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Konserniin kuuluvien tytäryhtiöiden tarkempi selvitys on luvussa 2.9.

1.6.4. Selonteko konsernivalvonnasta

Työ- ja elinkeinoministeriön kirjanpitolautakunnan kuntajaoston vuonna 2013 antaman yleisohjeen mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten konsernivalvonta on kuntakonsernissa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten konsernivalvontaa on mainituilla kohdealueilla tarkoitettu kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella. Konsernivalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kuntakonsernin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa sekä lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä omaisuus ja voimavarat turvataan.

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen mukaan kunnan konsernivalvonnasta vastaa konsernijohto, johon kuuluvat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja tai pormestari sekä muut johtosäännössä määrätyt viranomaiset. Konsernijohto voi käyttää konsernivalvonnassa apuna toimialajohtoa, kunnan sisäisen tarkastuksen yksikköä tai erikseen konserniyhteisöjen valvontaan valittua henkilöä.

Kertomusvuonna oli käytössä edellä mainittu, valtuuston päätöksellä 29.9.2014 § 65 hyväksytty konserniohje. Konserniohjeessa oli kerrottu kunnan toimielinten toimivallanjako konserniohjauksessa.

Kirjallisena ohjeiden antona kertomusvuonna oli, että kunnanhallitus teki esityksen tytäryhtiöiden hallituksiin valittavista jäsenistä. Muiden ohjeiden anto tapahtui suullisena viestintänä.

Tytäryhtiöiden hallituksissa on mukana kunnan viranhaltijoita tai kunnanhallituksen jäseniä, joten yhtiöiden hallituksista on suora yhteys kuntaan. Tytäryhteisöt ovat raportoineet toiminnastaan ja taloudestaan valtuustolle tilanteen 30.4. ja 31.8. mukaan.

Vuosiraportointi tapahtuu tilinpäätöksen yhteydessä. Tilinpäätös ja toimintakertomus on laadittava kirjanpitolain ja osakeyhtiölain säännösten mukaisesti. Merkittävät poikkeamat hyväksytystä suunnitelmasta, talousarviosta ja rahoitusasemasta on raportoitava aina välittömästi konsernijohtolle. Tytäryhteisön on annettava konsernijohtoon pyynnöstä muitakin selvityksiä toiminnastaan ja taloudestaan.

1.6.5. Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut**Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut**

ulkoiset tuotot ja kulut 1000 euroa	2019	2018
Toimintatuotot	16 270	15 634
Toimintakulut	-43 064	-43 811
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	50	123
Toimintakate	-26 744	-28 054
Verotulot	11 979	11 792
Valtionosuudet	18 059	17 936
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	1	
Muut rahoitustuotot	46	53
Korkokulut	-92	-62
Muut rahoituskulut	-4	-8
Vuosikate	3 245	1 657
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 535	-2 861
Tilikauden yli- ja alipariarvot		0
Arvonalentumiset	-250	0
Satunnaiset erät	0	236
Tilikauden tulos	-540	-968
Tilinpäätössiirrot	-1	-6
Tilikauden verot	-1	-1
Laskennalliset verot	-25	44
Vähemmistöosuudet	-8	-8
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-575	-939
Konsernituloslaskelman tunnusluvut		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	37,8	35,7
Vuosikate/Poistot, %	85,7	57,9
Vuosikate, euroa/asukas	816	413
Asukasmäärä	3 975	4 011

Tunnuslukujen selitykset

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= 100 * Toimintatuotot / (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)

Konsernin koko ja konserniin kuuluvien yhteisöjen luonne vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät konsernikohtaisia eroja.

Vuosikate osoittaa konsernin tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähentävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä.

Vuosikatteen ja poistojen vertailussa on vakiintunut käyttöön seuraava tunnusluku:

Vuosikate prosenttia poistoista

= 100* Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan konsernin tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää päteväenä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat konserniyhteisöjen keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoa valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet.

Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot, ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Myös nämä väitämät pitävät paikkansa vain, jos poistot vastaavat keskimääräistä konsernitilinpäätökseen yhdisteltävien yhteisöjen ja säätiöiden vuotuista investointitasoa. Tulorahoituksen voidaan katsoa olevan riittävä, jos poistot kattavat pitkällä aikavälillä keskimääräiset poistonalaiset investoinnit.

Jos vuosikate on negatiivinen, on kunnan tulorahoitus heikko.

Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Konsernikohtainen tavoitearvo tunnusluvulle saadaan jakamalla edellä mainittu keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä.

Keskimääräistä, kaikkia kuntakonserneja koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Muun muassa konserniyhteisöjen toimintojen sisältö vaikuttaa vuosikatetavoitteen määrittämiseen konsernissa. Asukasmääränä tunnusluvun laskennassa käytetään kunnan asukaslukua tilikauden lopussa.

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2019	2018
1000 euroa		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	3 245	1 656
Satunnaiset erät	0	237
Tilikauden verot	-1	-1
Tulorahoituksen korjauserät	-143	-367
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-5 663	-4 641
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	220
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	40	331
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 522	-2 565
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		
Antolainasaamisten vähennykset	1	1
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset	3 529	4 131
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 237	-1 388
Lyhytaikaisten lainojen muutos	850	-349
Oman pääoman muutokset	118	
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	11	-27
Vaihto-omaisuuden muutos	1	-8
Saamisten muutokset	-427	215
Korottomien velkojen muutokset	-395	988
Rahoituksen rahavirta	2 451	3 563
Rahavarojen muutos	-71	997
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	3 446	3 517
Rahavarat 1.1.	3 517	2 520
	-71	997
Rahoituslaskelman tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €	-9 867	-8 568
Investointien tulorahoitus, %	57,3	35,7
Lainanhoitokate	2,5	1,2
Kassan riittävyys, pv	25	26

Tunnuslukujen selitykset

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä

Rahoituslaskelman välitulos Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulo-rahoitus, %

= $100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Investointien tulo-rahoitus -tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulo-rahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Lainanhoitokate

= $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo konsernin tulo-rahoituksen riittävyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos konsernin lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla edellä mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla.

Tulo-rahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Luotettavan kuvan konsernin lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Konsernin lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Kassan riittävyys (pv)

= $365 \text{ pv} \times \text{Rahavarat } 31.12. / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Konsernin maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenkö päivän kassasta maksut voidaan kattaa konsernin rahavaroilla. Rahavarioihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Kassasta maksut kootaan seuraavista tilikauden tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä:

Konsernituloslaskelmasta:

Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön

Korkokulut

Muut rahoituskulut

Konsernin rahoituslaskelmasta:

Investointimenot

Antolainojen lisäys

Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)

Kassan riittävyys voidaan esittää myös kuukausittaisena lukusarjana tai graafisesti. Rahavarojen määränä käytetään tällöin joko kuukauden päiväkohtaista keskiarvoa tai valittua kuukauden määräpäiväsaldoa.

Konsernitase ja sen tunnusluvut**VASTAAVAA**

1 000 euroa	2019	2018
PYSYVÄT VASTAAVAT	41 594	39 662
Aineettomat hyödykkeet	689	717
Aineettomat oikeudet	340	289
Muut pitkävaikutteiset menot	309	381
Ennakkomaksut	40	47
Aineelliset hyödykkeet	39 072	36 913
Maa- ja vesialueet	4 459	4 306
Rakennukset	24 618	24 427
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 163	5 972
Koneet ja kalusto	1 392	1 149
Muut aineelliset hyödykkeet	560	83
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 880	976
Sijoitukset	1 833	2 032
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisöissä	1 541	1 492
Muut osakkeet ja osuudet	287	535
Muut sijoitukset/SVOP	0	0
Muut lainasaamiset	4	5
Muut saamiset	1	0
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	402	274
VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 876	6 521
Vaihto-omaisuus	94	94
Saamiset	3 336	2 910
Pitkäaikaiset saamiset	310	310
Lyhytaikaiset saamiset	3 026	2 600
Rahoitusarvopaperit	95	91
Rahat ja pankkisaamiset	3 351	3 426
VASTAAVAA YHTEENSÄ	48 872	46 457

VASTATTAVAA

1 000 euroa	2 019	2 018
OMA PÄÄOMA	24 649	25 104
Peruspääoma	11 252	11 252
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	2	2
Muut omat rahastot	1 560	1 559
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	12 410	13 230
Tilikauden ylijäämä	-575	-939
VÄHEMMISTÖOSUUDET	344	327
PAKOLLISET VARAUKSET	399	458
Muut pakolliset varaukset	399	458
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	463	323
VIERAS PÄÄOMA	23 017	20 245
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	14 326	10 817
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	43	42
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	799	1 167
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	7 849	8 219
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	48 872	46 457

Konsernitaseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste, %	51,2	54,8
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	49,5	44,5
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	11 834	12 292
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas	2 977	3 064
Konsernin lainat, €/asukas	15 125	11 983
Konsernin lainakanta 31.12., 1 000 €	3 805	2 988
Konsernin lainasaamiset, 1 000 €	4	5
Asukasmäärä	3 975	4 011

Konsernitaseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat konsernin omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste, %

= 100 * (Oma pääoma + Vähemmistöosuus + Konsernireservi + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Kun käytetään lyhennettyä konsernikaavaa, laskennassa voidaan jättää saadut ennakot pois. Omavaraisuusaste mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden tavoitetasona voidaan pitää 50 %:n ylittävää omavaraisuutta. Alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntakonsernissa merkittävää velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= 100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Tunnusluku kertoo kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuivat tilikauden toimintatuloista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku konsernien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet konsernilla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot} + \text{Vuokravastuut}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun, silloin kun vieraaseen pääomaan rinnastetaan myös vuokra-vastuut. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Lisäksi osoittajaan merkitään liitetieto-ohjeen mukaisesti liitetiedoissa esitetyt vuokravastuut ja leasingvastuut. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuloista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Tunnusluku ottaa paremmin huomioon erilaisilla malleilla, kuten rahoitusleasingsopimuksilla rahoitetut hankkeet, jotka eivät näy velkana konsernin taseessa

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, paljonko konsernilla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkuma-varana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= $[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää.

Konsernin lainakanta 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla. Jotta lainakanta voitaisiin laskea suoraan toimintakertomukseen otetusta taseesta, ei mainittuihin vähennettäviin eriin tule kirjanpidossa merkitä korollisia lainoja.

Konsernin lainat euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Konsernin lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt jvk -lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja konsernin omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

1.7. Tilikauden tuloksen käsittely

Kunnanhallituksen on tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksenkäsittelystä. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpiteohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi (KuntaL 69 §).

Kunnanhallitus esittää, että tilikauden 2019 alijäämä 750.769,54 euroa kirjataan yli-/alijäämätilille.

2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1. Käyttötalouden toteutuminen

Kuntalain mukaan kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvio- ja suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Kuntalain mukaan kunnan tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tarpeelliset tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

Toiminnalliset tavoitteet sekä käyttötalousmäärärahojen ja tuloarvioiden erotus eli toimintakatteet ulkoisten erien osalta ovat sitovia. Investointiosan määrärahat ovat sitovia sillä tasolla, jolla valtuusto on ne määrärahat sitovina hyväksynyt. Tuloslaskelman ulkoiset erät nettomääräisinä ovat sitovia.

2.2. Keskusvaalilautakunta

Toiminnan sisältö ja painoalueet

Keskusvaalilautakunta vastaa kunnassa vaalien toimittamisesta. Lautakunta on lakisääteinen, 5-jäseninen toimielin, jonka valtuusto valitsee valtuuston toimikautta vastaavaksi ajaksi. Keskusvaalilautakunnasta on säädökset vaalilaissa (714/1998). Huhtikuussa 2017 toimitettujen kuntavaalien jälkeen valtuusto valitsi kesäkuussa 2017 uuden keskusvaalilautakunnan toimikaudeksi 1.6.2017 – 31.5.2021.

Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kertomusvuonna toimitettiin kahdet vaalit; eduskuntavaalit 14.4.2019 ja europarlamenttivaalit 26.5.2019. Eduskuntavaaleissa ennakoäänestys oli kotimaassa 3. – 9.4.2019 ja ulkomailla 3. – 6.4.2019. Europarlamenttivaaleissa ennakoäänestys oli kotimaassa 15. – 21.5.2019 ja ulkomailla 15. – 18.5.2019. Vaalien toimittaminen sujui ilman ongelmia.

Äänioikeutettujen määrä eduskuntavaaleissa oli 3.545 henkilöä, joista ulkosuomalaisia oli 321 henkilö. Vaaleissa äänesti ennakkoon tarkastuslaskennan perusteella 1.213 henkilöä, joista ulkosuomalaisia oli 21 henkilöä. Vaalipäivänä tarkastuslaskennan perusteella äänesti 947 henkilöä. Yhteensä vaaleissa äänesti tarkastuslaskennan perusteella 2.160 henkilöä.

Äänioikeutettuja europarlamenttivaaleissa oli yhteensä 3.528 henkilöä, joista ulkosuomalaisia oli ja muita EU-kansalaisia 304. Vaaleissa äänesti ennakkoon tarkastuslaskennan perusteella 581 henkilöä ja ennakoäänestysprosentti oli 16,5. Vaalipäivänä tarkastuslaskennan perusteella äänesti 627 henkilöä ja vaalipäivän äänestysprosentti oli 17,8. Yhteensä vaaleissa äänesti tarkastuslaskennan perusteella 1.208 henkilöä ja äänestysprosentti oli 34,2.

Keskusvaalilautakunnan sihteerinä toimi kunnansihteerinä Onerva Heinilahti.

Talouden toteutuminen

	ulkoinen	Talousarvio +muutokset	Toteutuma kuluva vuosi	Jäljellä	TOT%	TOT vrt edv %
LT10	Keskusvaalilautakunta					
*	Tulot	14 000,00	14 192,20	-192,20	101,40	197,64
*	Menot	-51 850,00	-24 889,56	-26 960,44	48,00	230,84
**	Netto	-37 850,00	-10 697,36	-27 152,64	28,30	297,05

2.3. Tarkastuslautakunta

Toiminnan sisältö ja painoalueet

Tarkastuslautakunta on kuntalaissa (410/2015) säädetty toimielin, jonka valtuusto kuntalain 121 §:n mukaan asettaa hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Taivalkosken kunnan hallintosäännön 9 §:n mukaan tarkastuslautakunnassa on viisi (5) jäsentä, joista valtuusto valitsee lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen.

Kuntalain 121 §:n 1. ja 2. momentin mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Varsinaisen tilintarkastustyön suorittaa ammattitilintarkastaja.

Toiminnan painopistealueena ovat olleet lakisääteiset hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Vuonna 2019 tarkastuslautakunta on kokoontunut 10 kertaa ja kokouksissa on käsitelty yhteensä 92 asiaa. Tarkastuslautakunta on jakanut jäsenten kesken eri hallintokuntien ja tytäryhtiöiden valvontatehtävät.

Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumisen seuranta, tilintarkastusta varten riittävästä resursseista huolehtiminen sekä arviointikertomuksen laatiminen ja tilintarkastajan antaman tarkastuskertomuksen valmistelu valtuustolle.

Taivalkosken kunnan valtuusto on valinnut vuosille 2019 – 2020 hallinnon ja talouden tarkastamista varten JHT-yhteisö BDO Auditor Oy:n. Vastuunalaisena tilintarkastajana toimi HT, JHT Rauno Lohi. Tilintarkastaja on laatinut vuodelle 2019 tarkastussuunnitelman ja raportoinut tarkastuksistaan lautakunnan kokouksissa. Tilintarkastuksen tarkastuspäiviä on vuonna 2019 ollut 17 kpl, jonka lisäksi 67 tuntia tuntitarkastusta.

Sidonnaisuudet

Kuntalain (410/2015) 84 §:n mukaan tiettyjen kunnan luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden on ilmoitettava julkisesti sidonnaisuuksistaan tarkastuslautakunnalle. Taivalkosken kunnan hallintosäännön 73 §:n mukaan tarkastuslautakunta on sidonnaisuusrekisterin rekisterinpitäjä, ja valvoo kuntalain 84 §:n tarkoitetun sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja huolehtii sidonnaisuusrekisterin julkisten tietojen julkaisemisesta kunnan verkkosivuilla. Tarkastuslautakunnan on saatettava sidonnaisuusilmoitukset valtuustolle tiedoksi kerran vuodessa.

Taivalkosken kunnan tarkastuslautakunta on koonnut saapuneista sidonnaisuusilmoituksista sidonnaisuusrekisterin, joka on Taivalkosken kunnan nettisivuilla. Tarkastuslautakunta on käsitellyt sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden valvontatehtävän 29.11.2019 § 80 ja saattanut sidonnaisuusilmoitukset Taivalkosken kunnan valtuustolle tiedoksi joulukuussa 2019.

Arviointikohteet/tunnusluvut

Toiminto	Suunnitelma	Toteutuma
Tarkastuslautakunnan kokoukset	10	10
Tutustumiset ja haastattelut	3	7
Arviointikertomus	1	1
Tilintarkastajan tarkastuspäivät	12	17

Talouden toteutuminen

	ulkoinen	Talousarvio +muutokset	Toteutuma kuluva vuosi	Jäljellä	TOT%	TOT vrt edv %
LT20	Tarkastuslautakunta					
*	Menot	-32 000,00	-28 741,64	-3 258,36	89,80	89,85
**	Netto	-32 000,00	-28 741,64	-3 258,36	89,80	89,85

2.4. Valtuusto

Toiminnan sisältö ja painoalueet

Vuonna 2015 säädetty uusi kuntalaki (410/2015) tuli voimaan valtuuston osalta 1.6.2017. Kyseisen lain 14 §:n mukaan kunnassa on valtuusto, joka vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan päätösvaltaa. Kyseisen lain 90 §:ssä on säädökset hallintosäännöstä, jossa annetaan määräykset muun muassa toimivallan siirtämisestä.

Viimeisimmät kuntavaalit toimitettiin 9.4.2017. Vaaleissa valittiin valtuuston päätöksen 26.9.2016 § 56 mukaisesti 23 valtuutettua. Vaaleissa valtuuston voimasuhteet jakaantuivat seuraavasti: KESK 11 (aiemmin 16), SDP 6 (aiemmin 5), TkenSityl 4 (aiemmin 0), PS 1 (aiemmin 4), VAS 1 (aiemmin 1). Aikaisemmassa valtuustossa oli edustaja myös Kokoomuksesta, jolla ei ollut 9.4.2017 pidetyissä vaaleissa ehdokaslistaa. Uusia valtuutettuja valittiin 7. Vuoden 2017 kuntavaaleissa valitun valtuuston toimikausi alkoi 1.6.2017 ja se päättyy 31.5.2021.

Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Palvelujen tuottamisessa noudatettiin valtuuston päätöksellä 18.12.2017 § 79 hyväksyttyä kuntastrategiaa.

Valtuuston työskentelyssä jatkettiin Iltakoulujen pitämistä. Iltakouluja pidettiin kolme, 20.3.2019, 7.5.2019 ja 17.9.2019. Toukokuussa pidetyssä iltakoulussa käsiteltiin kestävä kehityksen ilmasto-kulttuurin toiminnan aloittamista. Syyskuussa pidetyssä iltakoulussa käsiteltiin paikallisen yrittäjän investointisuunnitelmia ja talousarvion vuodelle 2020 ja taloussuunnitelman vuosille 2021 – 2022 valmistelua.

Sitovat tavoitteet ja tunnusluvut

Arviointikohde	Tavoite 2019	Mittari/arviointi
Kuntakonsernin talous on tasapainossa.	Kunnan vuosikate kattaa poistot. Investoinnit rahoitetaan pääosin omarahoituksella. Lainamäärä per asukas ovat alle valtakunnan keskiarvon.	Ei toteutunut

Talouden toteutuminen

	ulkoinen	Talousarvio +muutokset	Toteutuma kuluva vuosi	Jäljellä	TOT%	TOT vrt edv %
LT30	Valtuusto					
*	Menot	-49 650,00	-26 692,06	-22 957,94	53,80	98,33
**	Netto	-49 650,00	-26 692,06	-22 957,94	53,80	98,33

2.5. Kunnanhallitus

Toiminnan sisältö ja painoalueet

Kunnanhallituksen tehtävät on lueteltu kuntalain (410/2015) 39 §:ssä. Mainitun pykälän mukaan kunnanhallituksen tulee

- 1) vastata kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta;
- 2) vastata valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta;
- 3) valvoa kunnan etua ja, jollei hallintosäännössä toisin määrätä, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa;
- 4) edustaa kuntaa työnantajana ja vastata kunnan henkilöstöpolitiikasta;
- 5) vastata kunnan toiminnan yhteensovittamisesta;
- 6) vastata kunnan toiminnan omistajaohjauksesta;
- 7) huolehtia kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Lisäksi kunnanhallitus johtaa elinkeinoasioita ja maaseutuasioita.

Hallintosäännön mukaan kunnanhallitus vastaa keskushallinnon toimialasta, johon kuuluvat, yleisjohto, toimikunnat, elinkeinoasiat, maaseutuasiat, joukkoliikenne, yhteispalvelupiste, hallintopalvelut, talouspalvelut, henkilöstöpalvelut ja ICT-palvelut.

Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Tweb asian- ja asiakirjajärjestelmä otettiin käyttöön kertomusvuonna. Hyödynnetään Naturpolis Oy:n aluemarkkinointia kunnan markkinoinnissa.

Suunnitellaan uusia kehittämishankkeita kunnan elinvoimaohjelman pohjalta. Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelutuotanto siirtyi Monetra Oulu Oy:lle kertomusvuoden alussa.

Taivalkosken kunta oli kertomusvuonna mukana seuraavissa hankkeissa:

1. Taivalkosken 4H-yhdistykselle maksettiin työllistämisen alkurahoitusta 7.063 euroa.
2. Koillismaan Leaderin ry:lle maksettiin rahoituskehystä valtuuston päätöksen 25.6.2014 § 43 mukaisesti 21.260 euroa.
3. Kainuun ja Koillismaan kalaleader -strategian rahoitukseen osallistuttiin valtuuston päätöksen 25.6.2014 § 43 perusteella 1.222 eurolla.
4. Metsäkylän perinnekäsityö-, kulttuuri- ja liikuntayhdistykselle työllistämisen alkurahoitukseen vuosille 2018 – 2021 600 euroa/vuosi kunnanhallituksen päätösten 21.12.2009 § 458 ja 15.10.2012 § 348 mukaisesti. Kertomusvuonna tämä hanke ei kuitenkaan toteutunut.
5. Iijoki -sopimus -hankkeeseen varattiin valtuuston päätöksen 12.11.2018 § 65 mukaisesti 9.500 euroa vuodelle 2019.
6. Matkailun koordinaattorihankkeeseen varattiin kunnanhallituksen päätöksen 19.11.2018 § 335 mukaisesti 50.000 euroa vuodelle 2019.
7. 18 vuotta täyttäneiden opiskelijoiden kesätyöllistämishanke, jota varten kunnanhallitus myönsi päätöksellään 6.11.2018 § 315 määrärahaa 30.000 euroa. Hankkeessa työllistettiin yhteensä 15 opiskelijaa, ja työllistämisestä aiheutuneet kustannukset olivat 17.722 euroa.

Kunnanhallitus asetti päätöksellään 17.6.2019 § 206 työryhmän valmistelemaan toimenpiteitä kestävän ilmastokulttuurin luomiseksi. Työryhmään kuuluu valtuuston puheenjohtaja Osmo Buller (työryhmän puheenjohtaja), kunnanhallituksen jäsen Juha Virkkunen (työryhmän varapuheenjohtaja), teknisen lautakunnan puheenjohtaja Aimo Tauriainen, kunnanjohtaja, toimialajohtajat, maarakennusmestari, rakennustarkastaja, sivistyslautakunnan jäsen Maaret Ihme (työryhmän sihteeri) sekä sosiaali- ja terveyslautakunnan puheenjohtaja Kauko Tyni. Työryhmä on kokoontunut kertomusvuonna kaksi kertaa. Työryhmän tulee valmistella ehdotukset toimenpiteiksi kestävän ilmastokulttuurin luomiseksi ja toimittaa loppuraportti ehdotuksista kunnanhallitukselle 31.5.2020 mennessä.

Naturpolis Oy:n hallinnoimat hankkeet on rahoitettu vuodesta 2013 alkaen alueelliseen kehittämisrahaan ohjattavista rahoista, joiden käytöstä päättää alueellinen kehittämissyöryhmä. Kehittämisrahan maksuosuus kertomusvuonna oli 75.229 euroa. Maksuosuudella osallistuttiin Naturpolis Oy:n antaman raportoinnin mukaan seuraaviin hankkeisiin:

Kertomusvuonna käynnissä olleet kehittämishankkeet:

- Kuusamon lentokentän vaikutusalueen matkailun kehittäminen Gateway to Land of National Parks
- Villiruuan uudet mahdollisuudet (VILMA) -hanke
- Bioproduct Investments in Kuusamo Region
- Adventure tourism in vocational education and training (ADVENT)
- Nuoret urapolulle (NUORA) -hanke
- Älyliikenne 2020 (Smart Traffic 2020)
- Koillismaan puutoimialan kehittämishanke
- Luonnontuotteet kansallispuistoihin
- SoteNoste – PK-yrittäjän tuki sote-muutoksessa

Kertomusvuoden alkupuolella päättyneet hankkeet:

- Kansainvälistyvän Ruka – Kuusamo matkailualueen kilpailukyvyyn kehittäminen (Gateway to Kuusamo Lapland)
- Flavours of Kuusamo Lapland
- Koillismaan maitotilayrittäjyyden kehittämisselvitys
- Oulunkaaren ja Koillismaan kasvu- ja vientiverkosto
- Vesistömatkailun esisuunnittelu

Toiminnan muu toteutuminen

Suhdetoiminta ja edustus

Suhdetoimintana myönnettyjä avustuksia maksettiin seuraavasti:

- Taivalkosken Kuohu ry: yhteistyösopimus (Annamaija Oinas, Riikka ja Riku Voutilainen) 2.000 euroa/urheilija.
- Taivalkosken Kuohu ry: yhteistyösopimus koripallojaoston välillä, 1.500 euroa.
- Taivalkosken Kuohu ry: pienmäen ja yhdistetyn sekä nuorten 18-vuotiaiden SM-kisojen järjestelyihin 3.000 euroa.
- Taivalkosken Kuohu ry: Nuorisocupin kisat kustannuksiin 1.500 euroa.
- Taivalkosken Kuohu ry: avustus Lauri Markkasen -turnauksen kustannuksiin 675 euroa.
- Taivalkosken Kuohu ry: suunnistuksen SM-keskimatka R1 ja R2 kustannuksiin 18.700 euroa (Mustavaaran kisakartat 7.700 euroa ja järjestelykulut 11.000 euroa).
- Taivalkosken Metsä-Veikot 85 ry: yleisavustus 5.000 euroa.
- Taivalkosken Metsä-Veikot 85 ry: Taivalkosken kunnan logo TaiMeVe85:n lämmittelyasuun 1.500 euroa.

Maaseutuasiat

Toiminnalliset tavoitteet

Kertomusvuosi 2019 oli Koillismaan maaseutupalveluiden (Kuusamo, Posio, Taivalkoski) yhteistointa-alueen seitsemäs toimintavuosi.

Maaseutupalveluiden tavoitteena on tuottaa palveluja, jotka edistävät taivalkoskelaisen maatalouden elinmahdollisuuksien edistämistä niin, että pystytään tuottamaan puhtaassa tuotantoympäristössä hyvä tuotantotapa huomioiden korkealaatuisia alkutuotannon raaka-aineita jalostukseen. Maatilatalouden elinkeinotukeen varataan kunnanhallituksen käyttösuunnitelmassa 30.000 euron määräraha, jolla tuetaan mm. tuotosseurantaa, viljelyn suunnittelua sekä tuetun maksullisen maatalouslomituksen kustannuksia.

Toiminnan toteutuminen

Toiminta toteutui maaseutuelinkeinoviranomaistehtävien osalta maaseutuviraston tukihallinnon ohjeistuksen ja aikataulujen mukaisesti. Kevään 2019 päätukihaussa jätettiin yhteensä 58 hakemusta joista sähköisten hakemusten määrä oli 86 %. (keväällä 2018 81 %). Tukihakemuksia ja siihen liittyviä ilmoituksia ja lomakkeita käsiteltiin 146 kpl (vuonna 2018 146 kpl), joiden perusteella EU- ja kansallista maataloustukea maksettiin kertomusvuonna yhteensä 1.811.702 euroa (vuonna 2018 1.927.368).

Aktiivitulojen määrä (hakevat peltoalaperusteisia tukia) oli 58 (vuonna 2018 65). Viljelyksessä oleva peltopinta-ala oli kertomusvuonna 1.418 ha (vuonna 2018 1.392 ha)

Korvauksia petoeläinten poroille aiheuttamista vahingosta haettiin 110 kpl, maksettavat korvaukset 110.811.40 € (vuonna 2018 62 kpl, 66.190.48 €).

Aktiivitalat jakaantuivat kertomusvuonna tuotantosuunnittain seuraavasti

Maitotalous	24 kpl
Kasvituotanto	31 kpl
Lihakarja	3 kpl

Päätoimisen maataloustuotannon ohessa, osalla tiloilla harjoitetaan myös muuta maaseutuyritystoimintaa. Kasvintuotantotilalla viljellään nurmikasveja ja osa hankkii toimeentuloa porotaloudesta.

Maitoa toimitettiin Osuuskunta Maitosuomen, Kuusamon ja Ranuan meijeriin 24 tilalta, yhteensä 5.476.586 litraa (vuonna 2018 5.668.354 litraa).

Maatalouden kehittäminen

Käyttösuunnitelmassa maatilatalouden elinkeinotukeen ja tuettuun maksulliseen lomitukseen varattiin määrärahaa yhteensä 30.000 euroa. Varattua määrärahaa käytettiin 21.268 euroa. Maatilatalouden elinkeinotukipäätöksiä tehtiin 21 kpl ja tuetun maksullisen maatalouslomituksen tukipäätöksiä tehtiin 28 kpl.

Taivalkoskelaiset maito- ja lihantuotantotilat ovat perhevilmätiloja. Tuotanto perustuu nurmivaltaiseen peltoviljelyyn. Sukupolvenvaihdoksia ja navettainvestointeja tarvitaan elinkeinon jatkuvuuden turvaamiseksi.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kuusamon kaupunki maaseutupalveluiden yhteistoiminta-alueen vastuukuntana vastaa sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta vastuuyksiköllä on voimassa hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvaus yhteistoiminta-alueen viljelijätukihallinnon osalta maaseutuvirastolle. EU:n lainsäädäntö edellyttää EU-tukien hallinnossa tehtävien eriyttämisestä siten, että yksi työntekijä ei voi tehdä samalle tukihakijalle kuin yhdenlaisen toimenpiteen. Eriyttäminen toteutetaan seuraavissa toimenpiteissä: hakemusten tallennus, tallennuksen tarkastus, sitoumuspäätökset ja sitoumusmuutokset, maksupäätös ja takaisinperinnän suorittaminen.

Lomitusasiat

Hallinto

Maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) perusteella lomitustoiminnan toimeenpanosta on vastannut Maatalousyrittäjien eläkelaitos (Mela) 1.1.2000 alkaen. Vuonna 2003 Mela teki päätöksen, että Kuusamo, Posio ja Taivalkoski muodostavat 1.1.2004 alkaen yhden paikallisyksikön, jossa hallintokuntana on Posio. Toiminta alkoi Melan tekemän päätöksen mukaisesti Posion kunnan toimintana 1.1.2004, jolloin maatalouslomittajat siirtyivät ns. vanhoina työntekijöinä Posion kunnan palvelukseen. Kertomusvuonna Taivalkoskella kävi Posion kunnan johtava lomittaja sovittuina toimistopäivinä.

Maatalouslomitus

Maatalousyrittäjien vuosilomaa käytti kertomusvuonna 46 maatalousyrittäjää (vuonna 2018 48 maatalousyrittäjää). Vuosilomapäiviä lomitettiin yhteensä 1.119 päivää (vuonna 2018 yhteensä 1.198 päivää).

Maatalousyrittäjien sijaisapua kertomusvuonna käytti 23 yrittäjää (vuonna 2018 24 yrittäjää). Sijaisapua lomitettiin yhteensä 1.684 päivää (vuonna 2018 yhteensä 1.132 päivää).

Kunnan tukemaa maksullista ns. 120 tunnin lomitusta käytti 37 yrittäjää (vuonna 2018 42 yrittäjää). Maksullista 120 tunnin lomitusta lomitettiin yhteensä 333 päivää (vuonna 2018 yhteensä 450 päivää). Kunnan maksama tuki oli yhteensä 8.131,41 euroa. Täysin maksullista lomitusta kertomusvuonna ei käytetty ollenkaan (vuonna 2018 tätä lomitusta käytti kaksi yrittäjää, yhteensä 4,85 tuntia).

Asiointiliikenne

Kunta järjesti kutsutaksimuotoista asiointiliikennettä seuraaviin suuntiin: Vaarakylä, Rintelä, Parviainen, Jurmu, Loukusa, Kosto, Inget, Metsäkylä sekä Pisto. Kuljetusten yhteyteen järjestettiin lisäksi sosiaalitoimen kuljetuksia.

Muu toiminta

Kertomusvuonna maksettiin vapaaehtoisia avustuksia (muut avustukset kuin suhdetoimintana myönnetyt avustukset) seuraavasti:

- Taivalkosken 4H-yhdistys: neuvojan palkkaukseen 16.000 euroa (vuonna 2018 15.000 euroa) ja koululaisten kesätyöllistämiseen 16.400 euroa (vuonna 2018 16.000 euroa). Viimeksi mainitun avustuksen avulla 4H-yhdistys työllisti 48 nuorta kahden tai useamman viikon pituisiin työsuhteisiin.
- Kylätoimikunnat/Kyläseurat: toiminta-avustuksia yhteensä 7.000 euroa.
- Kiinteistö Oy Siikataival: seurakunnalta vuokratun tontin vuokraan 600 euroa.

Kertomusvuonna maksettiin jäsenmaksuja seuraavasti:

- Pohjois-Pohjanmaan liitto 28.234 euroa
- Suomen Kuntaliitto 12.438 euroa
- Oulun Kauppakamari ry 470 euroa
- Rajaseutu ry 100 euroa
- Pohjois-Pohjanmaan kylät ry 200 euroa
- Koillismaan Leader ry 15 euroa.

Talous- ja velkaneuvonta

Talous- ja velkaneuvonta siirtyi lainmuutoksen myötä yleisten oikeusaputoimistojen hoidettavaksi 1.1.2019 alkaen.

Matkailu

Matkailuneuvonta hoidettiin kunnan ylläpitämässä yhteispalvelupisteessä.

Yhteistyötoiminta

Työnantajan ja henkilöstön välinen yhteistoiminta perustuu Taivalkosken kunnassa kuntien yhteistoimintalakiin (449/2007) sekä Taivalkosken kunnan ja työntekijäjärjestöjen välillä 29.5.1998 allekirjoitettuun yhteistoimintasopimukseen. Yhteistoimintasopimus jätettiin kunnanhallituksen päätöksellä voimaan yhteistoimintalain voimaan tullessa 1.9.2007 siltä osin kuin se ei ole ristiriidassa lain kanssa.

Yhteistoimintajärjestelmä käsittää

- työyhteisötasoisien yhteistoiminnan, joka käsittää toimialoilla toimintayksiköissä päivittäin tapahtuvan vuorovaikutuksen
- toimialan yhteistoiminnan (toimialakohtainen yhteistoimintaryhmä)
- koko kunnan organisaation kattavan yhteistoiminnan (kunnan työyhteisötoimikunta).

Jäsenenä työyhteisötoimikunnassa ovat yhteistoimintasopimuksen mukaan kunnanhallituksen määräämä edustaja, kunnanjohtaja, toimialajohtajat, työsuojelupäällikkö, työsuojeluvaltuutettu sekä ammattijärjestöjen valitsevat edustajat 7 henkilöä. Jäsenistä puheenjohtajana kertomusvuonna toimi kunnanjohtaja.

Toimikunta kokoontui kaksi (2) kertaa ja käsitteli 16 asiaa. Lausunnon työyhteisötoimikunta antoi kertomusvuonna

Työyhteisötoimikunnan annetut lausunnot kertomusvuonna:

- lausunto Epäasiallinen kohtelu ja työpaikkahäirintä -oppaasta

Toiminta

- Ammattiyhdistysten luottamusmiehet/puheenjohtajat osallistuivat vuoden 2019 aikana erilaisiin koulutustilaisuuksiin aktiivisesti. Työyhteisötoimikunta maksoi koulutuskustannuksia voimassa olevan koulutussopimuksen edellyttämällä tavalla.

Virkistystoiminta

Kunnantyöntekijöiden kuntoliikuntaa tuettiin osallistumalla työyhteisötoimikunnan määrärahasta työntekijöiden ostamien kuntosalilippujen ja uimahallimaksujen kustannuksiin siten, että työnantaja maksoi 2/3 lipun hinnasta ja omavastuuksi jäi 1/3. Kulttuurin puolella maksettiin Taivalkoskelle toimivien teatterien kesäesitysten lipun hinnasta 5 euroa/lippu. Järjestettiin perinteinen kunnan työntekijöiden jouluruokailu Lounasruokala Neilikassa.

Tavoite 2021	Tavoite 2019	Mittari/arviointi
Hyvät kuntapalvelut	Kunnan palvelutarjonta näkyvillä verkkosivuilla ja ajantasaisuus	Toteutunut
Hyvinvointikertomuksen mukainen toiminta	Määriteltyjen tavoitteiden ja toimenpiteiden päivittäminen	Toteutunut
Osaava, motivoitunut ja muutoskykyinen henkilöstö	Onnistuneet rekrytoinnit	
Etätöön kehittäminen	Toimivan laajakaistan aktivointi eri osa-alueilla	

Talouden toteutuminen

	ulkoinen	Talousarvio +muutokset	Toteutuma kuluva vuosi	Jäljellä	TOT%	TOT vrt edv %
LT40	Kunnanhallitus					
*	Tulot	85 080,00	89 658,90	-4 578,90	105,40	102,24
*	Menot	-3 538 840,00	-2 518 652,26	-1 020 187,74	71,20	73,31
**	Netto	-3 453 760,00	-2 428 993,36	-1 024 766,64	70,30	72,55

2.6. Sosiaali- ja terveyslautakunta

Toiminnan sisältö ja painoalueet

Sosiaali- ja terveystoimen tehtävänä on ylläpitää ja edistää yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen kokonaisvaltaista hyvinvointia, sekä turvallisuutta ja toimintakykyä. Sosiaali- ja terveystoimen tehtävänä on myös vaikuttaa suotuisten elin- ja kasvuolojen kehittymiseen sekä kannustaa yksilöitä ja yhteisöjä ottamaan vastuuta omasta hyvinvoinnista.

Sosiaali- ja terveystoimen toimiala jakaantuu neljään toimintayksikköön:

Hallinto- ja erityispalvelut (hallinto)

Lääkäripalvelut (lääkäripalvelut, erikoissairaanhoido ja suunterveydenhuolto)

Terveystoimen palvelut (avopalvelut, laitospalvelut sekä asumis- ja kotipalvelut)

Sosiaalipalvelut (sosiaalityö ja kehitysvammatyö)

Maakuntauudistuksen tavoitteena oli tulla voimaan 1.1.2021 alkaen. Uudistuksen tavoitteena oli, että iso osa julkisten palveluiden järjestämisvastuusta olisi siirtynyt maakunnille. Osana uudistusta Taivalkosken sosiaali- ja terveystoimi oli mukana niin sanotussa maakunnallisessa simulaatiotyössä Koillismaan alueella. Kevään 2019 aikana tapahtui valtakunnantasolla muutoksia, jotka johtivat maakuntavalmisteluun päätymiseen.

Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Työhyvinvointia on tuettu tarjoamalla työntekijöille mahdollisuutta osallistua työnohjaukseen. Kehityskeskustelut ja palaverit on toteutettu suunnitellusti. Sosiaali- ja terveystoimen työntekijät osallistuivat muiden Taivalkosken kunnan työntekijöiden tavoin Party -työhyvinvointikyselyyn. Kyselystä saatu tulosten perusteella tehtiin vielä työpaikkakohtaiset suunnitelmat tukemaan työhyvinvointia.

Ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun sekä maaseutuhallinnon palvelut järjestettiin edelleen yhteistoimintasopimuksella Kuusamon, Posion ja Taivalkosken kuntien kesken.

Sosiaalitoimi aloitti valmistelutyön Kanta-arkistoon liittymisen osalta. Alun perin tavoitteena oli Kanta-arkistoon liittyminen yhteistyössä muiden Pohjois-Pohjanmaan maakunnan sosiaalihuollon organisaatioiden kanssa, mutta maakuntauudistuksen pysähtyessä keväällä 2019 irtautui Taivalkoski omaksi hankkeekseen.

Toiminnan muu toteutuminen

Toimialan henkilöstö oli 31.12.2019 yhteensä 179 henkilötyövuotta, joista 116 oli vakinaisia ja määräaikaisia 63. Vakinaisten määrä on lisääntynyt 7 työntekijällä ja määräaikaisten lisääntynyt 16 henkilötyövuodella. Sairauspoissaoloja oli 3.038 päivää, joka on 1.349 päivää vähemmän kuin edellisenä vuotena. Työtapaturmien määrä väheni 23 päivää, ollen yhteensä 11 päivää.

Työ- ja hyvinvointikoulutukset jatkuivat alkuvuodesta Tiimitaituri -koulutuksen toisella osiolla. Poliklinikan ja vuodeosaston henkilöstön simulaatio – elvytyskoulutus jatkui vielä alkuvuodesta. Yhteisenä koulutuksena ovat olleet kriisityönkoulutukset. Etälähetyksenä toteutettavia erityisalojen, infektioiden torjunta ja muita alueellisia koulutuksia on hyödynnetty. Esiemien osaamista on vahvistettu muutosjohtamiskoulutuksella sekä potilaan ja asiakkaan hyvä hoitokoulutuksella.

Lääketehtäviä on suoritettu vuoden aikana noin 50 ja lääkelupakäytäntöä on uudistettu. Omavalvontasuunnitelmien ja lääkesuunnitelmien päivitykset tapahtuvat vuosittain sekä tarpeen mukaan.

Tehtävänkuvia on tarkistettu ja päivitetty tarvittaessa sekä yksilökeskustelun yhteydessä. Tehtävänkuvat päivitetään tehtävänimikkeiden mukaisesti perustehtävien osalta yhdenmukaisiksi, työnkuvaan on eritelty erityisosaaminen ja erityisvastuut. Koulutuskortit on otettu osaltaan käyttöön ja niitä päivitetään koulutuksen toteutuessa.

Henkilöstöllä on ollut mahdollisuus käyttää työyhteisötoimikunnan tarjoamaa alennuslippuoikeutta kuntosali-, uimahalli- ja teatterilippuihin. Yhteistyöryhmän järjestämät virkistysiltapäivät, henkilöstöpalaverit ja jouluruokailu on järjestetty säännöllisesti.

Pihlajan ja Katajan aluehallintoviraston työsuojelutarkastus suoritettiin tammikuussa. Pihlajan riskikartoitus tehtiin ja palautettiin määräaikaan mennessä huhtikuussa samoin Pihlajan ja Katajan muut ohjeistukset ja toimenpiteet raportoitiin elokuun loppuun mennessä. Nämä toimenpiteet katsottiin riittäviksi. Huhtikuussa aluehallintoviraston työsuojelutarkastus suoritettiin vuodeosastolla ja vastaanotto/poliklinikan tiloissa eivätkä nämä käynnit aiheuttaneet jatkotoimenpiteitä.

Arviointikohteet/tunnusluvut

Tavoite 2021	Tavoite 2019	Mittari/arviointi
Ennalta ehkäisevät kuntapalvelut	Ikäneuvolatoiminnan juurruttaminen rakenteisiin.	Asiakaskontaktit/vuosi 77/vuosi.
Osaava, motivoitunut ja muutostykyinen henkilöstö	Varmistetaan tehtävänkuvan mukainen osaaminen ja mahdollistetaan ammattitaidon ylläpitäminen.	Koulutuspäivien määrä 276. Kehityskeskusteluiden määrä 60. Koulutuskortit 75.
Palveluita tuotetaan useilla eri tavoilla	Perhehoidon ja palvelusetelin kehittäminen yhtenä palvelumuotona.	Perhehoitajien määrä. Palveluseteliasiakkaiden määrä.

Perhehoidosta järjestettiin sekä keväällä, että syyskaudella infotilaisuus, jotka eivät tavoittaneet potentiaalisia perhehoitajaksi ryhtyviä osallistujia. Ikäihmisten perhehoidon Pohjois-Lappi -hankkeen kautta on saatavilla tukea perhehoidon edistämistyössä. Omaishoitajan lakisääteisten vapaiden aikaista sijaishoitoa on 25 toimeksiantosopimuksella. Tulosidonnaisia tukipalveluseteleitä on yhteensä 62 kappaletta, joista säännöllisiä 47 kappaletta ja tilapäisiä 15 kappaletta. Seteliasiakkaiden määrä on kasvanut 4 asiakkaalla edellisvuoteen verrattuna. Omaishoidon palvelusetelin on valinnut lakisääteisten vapaapäivien sijasta 38 hoitajaa, setelin piirissä on yhteensä 79 henkilöä, mukaan laskien puoliset ja muut hoidettavat/taloudessa asuvat. Yhä useammalle omaishoitajalle tämä tukimuoto on arjessa eniten kannatteleva ja voimavaroja lisäävä. Moni valitsee tämän myös sen monikäyttöisyyden takia; vapaan lisäksi kotiin on mahdollista saada esimerkiksi pihatöitä, siivousta ja muuta raskaampaa työtä.

Omaishoitajia oli 91 ja omaishoidettavia 93 henkilöä. Omaishoitajien määrä on laskenut viidellä henkilöllä vuoden 2019 aikana. Keskimääräinen RaVA-indeksi on 2,80. Sopimuksen piiriin on tullut uusia omaishoitajaperheitä, mutta muutamia on myös päättynyt luonnollisen poistuman kautta.

Vuonna 2018 voimaan tullut omaishoidonlaki velvoittaa kuntia järjestämään uusille omaishoitajille valmennusta. Omaishoitajien valmennus toteutuu kunnassamme yksilövalmennuksena omaishoidon prosessin aikana. Ensikäynnillä käydään läpi valmennuksen tietyt osa-alueet ja myönteisen päätöksen jälkeen käydään läpi loput omaishoidon valmennukseen liittyvät osa-alueet. Lisänä on mahdollista saada muistihoitajan-, sairaanhoitajan- ja fysioterapeutin valmennusta. Lakiin on tulossa täydennystä, sen tarkennuttua tehdään tarvittavia muutoksia valmennukseen.

Ikäneuvolapalvelua on informoitu eri tilaisuuksissa, palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä sekä Taivalkoski Sanomissa. Vuonna 2019 lähetettiin kutsukirjeitä vuonna 1949 syntyneille. Lisäksi ajanvarauksia on tehty palveluohjaajien ja sairaanhoitajien kautta sekä asiakkaiden itse varaamana. Vuonna 2019 tehtiin ikäihmisten terveystarkastuksia 77. Lisäksi vastaanottoaikoja oli seurantakäyntien esimerkiksi kuulontutkimuksen ja muistitestin vuoksi.

Kokeilu arviointi- ja kuntoutusjaksoista ennen kotihoidon säännöllistä asiakkuutta toteutui kesäkuun loppuun mennessä kahdeksan asiakkaan kohdalla. Kolmelle asiakkaalle ei tarvinnut aloittaa säännöllisiä kotihoidon palveluita. Kolmen kuukauden kontrolleissa kaikki kahdeksan asiakasta asuivat edelleen kotonaan. Arviointi- ja kuntoutusjaksoja kehitetään ja vakiinnutetaan osana kotihoitoon pääsyn kriteerejä.

Poliklinikan toiminnassa hoitotakuun on toteutunut tavoitteiden mukaisesti. Hoidon tarpeen arviointia on tehty joko välittömästi puhelimitse tai varatulla hoitajan vastaanottoajalla. Hoitajan vastaanotolle on asiakas päässyt 0 – 2 vuorokauden kuluessa. Päivystys ja lääkäreiden vastaanotto toiminta on ollut avoinna normaalisti arkisin klo 8.00 – 16.00. Viikonlopun kiirevastaanotto on ollut avoinna lauantaisin klo 9.00 – 17.00 ja sunnuntaisin sekä arkipyhinä klo 10.00 – 17.00. Tarvetta viikonlopun vastaanotoille on selvästikin ollut, tosin kävijämäärät ovat vaihdelleet runsaasti.

Vuonna 2019 ei saatu yhtään tuottoja lääkäreiden koulutuskorvauksina, koska meillä ei ollut yhtään sellaista lääkäriä kenestä olisimme voineet hakea korvauksia. Tosin loppuvuodesta tulemme saamaan yhdestä lääkäristä koulutuskorvausta, mutta tilitys tapahtuu tulevana vuotena.

Toimintakauden aikana poliklinikalla toteutettiin asiakastytyväisyyskysely. Kuukausiraportissa kävi ilmi, että pääsääntöisesti asiakkaat ovat olleet tyytyväisiä saamaansa palveluun ja asiakkaiden hoitamisen nopeuteen ja hoitoon pääsyn nopeuteen. Tyytyväisyys on näkynyt myös lisääntyneenä terveyskeskuksen vaihtamisena. Vuonna 2019 terveystyöpalvelunsa vaihtoi 33 henkilöä Taivalkoskelle.

Laboratorio on toiminut omana toimintana 30.9.2019 saakka ja 1.10.2019 toiminta siirtyi neuvottelujen jälkeen NordLabille. Vierianalysilaitteilla täydennettiin päivystyksellisten näytteiden saatavuutta. Ajanvaraus toimii nettiajanvarauksella tai soittamalla. Työterveyshuollon näytteenotto tapahtuu pääosin oman toiminnan kautta. Röntgenlaitteisiin tehtiin määräaikaista huoltoa. Valmistaja lupaa huollon ja varaosien saatavuuden noin kolmeksi vuodeksi eteenpäin. Lokakuussa suoritettiin röntgenin kliininen ulkoinen auditointi.

Veteraanien kotona asumista tukevien palvelujen tarpeen arvioinnit tehdään vuosittain. Veteraanien kotona asumista tukevat palvelut muuttuivat lakisääteiksi 1.11.2019. Veteraanien palvelupaketti hieman laajeni ja määrärahat muuttuivat arvioperusteisiksi. Tämän johdosta veteraaneille voitiin 1.11.2019 alkaen tarjota monipuolisemmin kotona asumista tukevia palveluita. Kuntoremontti- ja veteraanikuntoutusjaksoilla terveyskeskuksen vuodeosastolla kävi yhteensä 12 henkilöä. Vuoden 2019 lopussa kotona asumista tukevia palveluja sai 28 veteraania myös tuetun asumisen veteraanit. Uusia palvelumuotoja olivat mm. lääkkeiden annosjakelu, palveluasumisen hoitomaksut ja omaishoidon tuki. Veteraanikuntoutus jatkuu ennallaan.

Mielenterveyspalveluiden saatavuus on toiminut. Asiakasohjausprosessissa asiakkaat ohjautuvat ensin psykologin tai psykiatrisen hoitajan arviointikäynnille, joka tekee alkuarvion ja ohjaa tarvittaessa psykiatrille. Asiakkaiden tarpeisiin vastataan nopeasti, koska moniammatillinen tiimi toimii.

Terapiaa tarvitsevien asiakkaiden määrä on lisääntynyt ja monipuolinen terapeuttinen osaaminen mielenterveystyössä on tärkeää. Asiakkaat hyötyvät terapeuttisesta työskentelystä ja osalle riittää lyhytterapeuttinen interventio. Päihdekuntoutukseen liittyviä infotilaisuudet koettiin tärkeänä ja vertaistukea antavana.

Vuonna 2019 psykologilla on ollut 205 asiakasta ja käyntejä 1.015. Tilastoista on nähtävissä, että vuosittain asiakasmäärä on hitaassa noususuunnassa samoin kuin asiakaskontaktien lukumäärä. Tavoitteena on ollut, että psykologin asiakkaaksi tulisi erityisesti lapset, nuoret ja perheet. Aikuisia kipuasiakkaita voi myös ohjata terveyskeskuspsykologille. Lisäksi terveyskeskuspsykologi tekee aikuisten psykologiset tutkimukset lähetteiden pohjalta.

Vuoden 2019 psykologin asiakkaista eniten kuului ikäryhmään 9 – 13-vuotiaat ja heistä suurin osa (64 %) oli poikia. Tulossyynä olivat tyypillisesti yliviikkausoireet, keskittymättömyys koulutyössä ja oppimisvaikeudet. Tyttöjen osuus vastaanottokäynneistä näkyy 14 – 18-vuotiaissa, joista kävijöistä yli 70 % oli tyttöjä. Suurin tulosyynä oli erilaiset herkkyysoireet. Tulokset vastaavat koulutyytyväisyyskyselyn valtakunnallisia tuloksia.

Vuonna 2019 syntyi 26 lasta. Perhevalmennusryhmiä ensisynnyttäjille pidettiin kaksi. Uutena toimintana kuluneen vuoden aikana aloitettiin 500 euron vauvarahan maksaminen uusille vauvaperheille. Lastenlääkäri Sippola on pitänyt vastaanottoa 19 päivänä ja näissä käyntejä oli noin 150. Kouluterveydenhuollossa saatiin asetuksen mukaiset laajat, terveydenhoitajan ja lääkärin suorittamat terveystarkastukset ensimmäisen, viidennen ja kahdeksannen luokan osalta kevätlukukauden 2019 aikana tehtyä loppuun. Osa ns. suppeista terveystarkastuksista Kirkonkylän kolmas- ja kuudesluokkalaisille siirtyivät heti syyslukukauden alkuun.

Opiskeluterveydenhuollossa jatkettiin toisen asteen ensimmäisen vuoden opiskelijoiden lääkäritarkastuksia keväällä 2019. Elokuussa 2019 aloitti OSAOlla 75 uutta opiskelijaa. Lisäksi jatkuvan haun kautta OSAOlle otetaan uusia opiskelijoita ympäri lukuvuoden. Lukiossa aloitti 20 opiskelijaa syksyllä 2019. Opiskeluterveydenhuollossa tehtiin 2019 elo-joulukuun aikana terveydenhoitajan tekemiä tarkastuksia 67 ja lääkärintarkastuksia 45.

Työttömien terveystarkastuksia tehtiin 19 vuonna 2019. Lisäksi oli vastaanottokäyntejä yksilöllisen tarpeen mukaan. Työttömien terveydenhoitaja on osallistunut kuntouttavan asiakasyhteistyöryhmän tapaamisiin ja pitänyt luennon kuntouttavan työtoiminnan yksiköissä.

Neuvolan säännöllisen perhetyön piirissä on ollut 19 perhettä ja noin 90 lasta ja nuorta. Terveydenhoitajan kanssa yhteistyössä tehtävät kotikäynnit kuukauden ikäisen vauvan perheisiin ovat toteutuneet. Vauvaperheistä noin puolet on halunnut käynneillä ennaltaehkäiseviä matalan kynnyksen perhetyön kotikäyntejä. Nämä käynnit ovat tukeneet vanhemmaksi kasvua ja auttaneet perhettä sopeutumaan muutokseen, joka uuden vauvan myötä on syntynyt. Osalla perheistä asiakkuus on jatkunut sosiaalihuollon mukaisena perhetyönä tai lastensuojelun asiakkaana. Perhekerho on kokoontunut kirjastolla joka toinen keskiviikko. Kirjaston kanssa yhteistyö on monipuolista. Kerhossa kävijöitä on ollut keskimäärin 30 henkilöä/kerta.

Perhetyöntekijä valmistui lasten- ja nuorten tunnetaito-ohjaajaksi. Tunnetaitoryhmiä on pidetty ylä- ja alakoululla sekä varhaiskasvatuksen puolella. Lisäksi on psykologin kokoama ”ahdistuneiden” tyttöjen ryhmä.

Kotihoidon toiminnan haasteina olivat riittävien palvelujen tarjoaminen asiakkaiden määrän ja hoitoisuuden kasvaessa. Useat asiakkaat tarvitsevat enemmän kuin kaksi käyntiä päivässä. Oman haasteensa toiminnalle on tuonut myös riittävän ja ammattitaitoisen henkilöstön saaminen. Palveluasumisyksiköissä resurssia on vahvistettu palkkaamalla hoiva-avustajia perusmiehityksen lisäksi sekä vahvistettu kotihoidon yöaikaista miehitystä toisella yöhoitajalla. Yöhoitaja huolehtii myös turvapuhelinhälytysten auttamiskäynneistä taajaman ja taajaman ulkopuolella yön aikaan. Kotihoidon palvelujen piiriin pääsyn kriteerit ovat toimiva työkalu palvelu- ja hoitotarpeen arvioinnissa.

Palveluohjauksen asiakassegmentti painottuu vahvasti omaishoidon asiakasperheisiin, kotihoidon asiakkaisiin sekä ikääntyneisiin kuntalaisiin. Kotihoidon asiakkuuksissa on entisiä ja uusia asiakkuuksia. Prosessiin kuuluvat palvelujen ja asiakkaiden aloitus, palvelujen järjestäminen sekä arviointi ja seuranta.

Digitaalisina palveluina on kotihoidon toiminnassa ollut käytössä NF-tagit. Tagi on rekisteröity asiakkaan kotiin, jolla hoitaja avaa ja sulkee asiakaskäynnin mobiililaitteella.

Vuodeosaston vuoden 2019 käyttöaste oli 86,1 %. Vuoden aikana pitkäaikaishoidon päätökset kasvoivat 50 % ollen loppuvuodesta 10 potilasta. Syynä vuodeosastolle pitkäaikaishoidon järjestämiseen on riittämättömät ympärivuorokautiset hoivapaikat ja tästä johtuva pitkittynyt palveluasuntoihin jonotusaika vuodeosastolla (yli 3 kk).

Potilasasiakirjojen dokumentointi on tapahtunut hoitokertomussivustolle rakenteisella kirjaamismenetelmällä. Rakenteisuuden avulla asiakkaan ja potilaan tiedot ovat yhteisesti käytettävissä riippumatta organisaatiosta tai järjestelmästä.

Suun terveydenhuolto Taivalkosken kunnassa on ulkoistettu Coronarialle. Hoidollisesti suun terveydenhuolto pääsi tavoitteisiin. Hammaslääkärikäyntejä oli 3.822, erikoishammaslääkäri käyntejä 254 ja käyntejä suuhygienistillä 1.084.

Tolokuntuvalla on työtoiminnan ohjaajan kanssa työskennellyt osan vuotta osa-aikainen apuohjaaja. Toiminnan sisältö suunnitellaan tukemaan asiakkaiden elämänhallintaa ja kuntoutumista työmarkkinoille. Toiminta sisältää erilaisia työtehtäviä, mutta myös liikuntaa ja retkipäiviä. Tolokuntupa tekee yhteistyötä Taivalkosken seurakunnan kanssa esimerkiksi Tolokuntuvan leiri järjestetään kahdesti vuodessa seurakunnan leirikeskuksessa. Yhteistyötä tehdään myös Taivalkosken A-killan ja Taival Työhön -hankkeen kanssa.

Kuntouttavassa työtoiminnassa on ollut yhteensä 32 henkilöä ja toteutuneita työpäiviä oli 1.734. Tolokun Tuvan lisäksi kuntouttavassa työtoiminnassa on ollut henkilöitä Tenavatuvalla ja Vekkulissa, nuorten työpaja Savotassa, 4H-yhdistyksessä, Taivalkosken seurakunnassa, teknisissä palveluissa, palvelukeskus Katajassa sekä kehitysvammatyössä. Aktivointisuunnitelmia tehtiin 104 kappaletta.

Lastensuojeluilmoituksia tuli vuoden aikana 63 kappaletta sekä muulla tavoin tietoon tulleita lastensuojeluasioita 4 kappaletta, yhteensä 48 lapsesta. Edellisvuoteen verrattuna lastensuojeluilmoituksia tuli vähemmän, mutta useammasta eri lapsesta. Lastensuojelun avohuollon asiakkaita oli 21 lasta, huostassa neljä perhehoitoon sijoitettua lasta. Jälkihuollossa oli 10 nuorta. Vuoden aikana käytettiin mm. avohuollon sijoituksia, tukiperheitä ja perhekuntoutusta lastensuojelun avohuollon tukitoimena. Sosiaalihuollon asiakkuus on 56 lapsella. Perhetyötä on järjestetty sekä sosiaalihuollon että lastensuojelun asiakasperheille. Palvelun piirissä on ollut vuoden aikana 85 lasta.

Kuljetuspalvelupäätöksiä on ollut voimassa 86 asiakkaalla. Palvelua on käyttänyt 47 asiakasta. Henkilökohtaisen avun päätöksiä oli 21 asiakkaalla, joista henkilökohtaisia avustajia oli 3 ja palvelun hankintaa palvelusetelillä 18. Asunnonmuutostöitä on tehty 23 henkilölle. Asiakkaiden määrä vammaispalvelussa on kaiken kaikkiaan suurempi kuin edellisenä vuotena.

Toimeentulotukiasiakkaana oli 99 kotitaloutta. Päätöksiä toimeentulotuesta on tehty 197 kappaletta, joista myönteisiä 161 kappaletta.

Tukiasumisen ohjausta ovat tehneet palveluohjaaja, ryhmäkodin sairaanhoitaja ja muu henkilökunta. Vuoden lopussa tukiasumisen piirissä on ollut 21 asiakasta. Asiakkaiden tuen ja ohjauksen tarve on lisääntynyt.

Työkeskuksessa käy 35 asiakasta 1 – 5 päivänä viikossa. Osa asiakkaista käyttää myös Töpinän palveluita. Avotyötoiminnassa on mukana lähes puolet asiakkaista. Avotyöpaikkoja on kaupoissa ja kunnan eri toimipisteissä. Lisäksi on ulkotyöryhmä, joka tekee pihatöitä, halkohommia ja erilaisia siivoustöitä.

Kehitysvammahuollon päätöksellä pitempiaikaisessa perhehoidossa on ollut kolme asiakasta ja tilapäisesti yksi asiakas. Kolmelle kehitysvammaiselle asiakkaalle on palveluasuminen järjestetty ostopalveluna yksityiseltä palveluntuottajalta.

Talouden toteutuminen

Sosiaali- ja terveystoimen tulot muodostuvat pääsääntöisesti asiakasmaksuista, myytävistä palveluista ja vuokrista. Toimintatuottoja (ulkoinen ja sisäinen) kertyi 1.857.923,00 euroa, joka on 63.977,00 euroa alle suunnitellun. Kotihoidon maksutuotot olivat 42.500 euroa arvioitua enemmän. Positiiviseen tulokertymään vaikuttaa kotihoidon asiakasmäärän ja käyntien kasvu sekä maksukyky. Terveyskeskuksen vuodeosaston toimintatuotot jäivät puolestaan 26.600 euroa arvioitua pienemmäksi. Lääke- ja hoitotarvikemenoissa tapahtui ylitystä yhteensä 64.000 euroa. Poliklinikan ja vuodeosaston lääke- ja hoitotarviketulo muodostuvat kalliista haavahoitotarvikkeista ja antibiooteista. Ilmaisjakeluna jaettavat hoitotarviketulo ovat jatkuvasti kasvava kuluerä, koska tehostuneen diagnostiikan myötä uniapnea- ja diabetespotilaiden määrä kasvaa ja asiakasryhmille kuuluu hoitotarvikkeita ilmaisjakeluna.

Suurimman haasteen suunnitellussa talousarviossa pysymiselle aiheuttivat sairaanhoitopiiriltä hankitut erikoissairaanhoidon ostot. Koko vuoden ostojen määrä oli 4.415.713,72 euroa, kun talousarvioon oli varattu 3.543.260,00 miljoonaa euroa. Vuoden lopussa tuli vielä 159.018,00 euron suuruinen tasausrahaston lisälasku. Asiakaspalveluiden ostot kunnilta ylittyi 156.850,69 euroa.

Taivalkosken sosiaali- ja terveystoimessa tuli eläinlääkintähuollossa ylitystä 19.392,15 euroa.

Kokonaisuutena sosiaali- ja terveystoimen ylitys oli (ulkoinen ja sisäinen) 510.726,00 euroa vuodelle 2019.

		Talousarvio	Toteutuma	Jäljellä	TOT%	TOT vrt
	ulkoinen	+muutokset	kuluva vuosi			edv %
LT50	Sosiaali- ja terveyslautakunta					
*	Tulot	1 919 400,00	1 854 922,61	64 477,39	96,60	101,18
*	Menot	-16 919 400,00	-17 391 002,74	471 602,74	102,80	103,36
**	Netto	-15 000 000,00	-15 536 080,13	536 080,13	103,60	103,62

Investoinnit 2019

Sosiaalipalveluiden kantaintegraatio on hankittu samoin RaiSoft -järjestelmä. Evondos lääkeautomaatti, puheentunnistin, Tieto Kanta 2017, kotihoidon optimointi, LapIT Kanta projekti 2017 ja CGI Titania. Neuvolaan on hankittu äänieristetyt ovet ja Tuikun keittiöremontti on toteutunut.

2.7. Sivistyslautakunta

Toiminnan sisältö ja painoalueet sekä toimintaympäristön muutokset

Sivistyspalveluiden tehtävänä on tuottaa tai järjestää kuntalaisille varhaiskasvatus-, opetus- kirjasto-, kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen sekä kansalaisopiston palveluja, kehittää niitä sekä suorittaa hallintotehtävät mahdollisimman tehokkaasti. Lisäksi sivistyspalvelujen tehtävänä on tuottaa kunnan ravitsemishuollon ja työllistämisen tukipalvelutehtävät.

Uusien perusteiden mukainen sivistyslautakunnan hyväksymä päivitetty varhaiskasvatussuunnitelma on otettu käyttöön elokuussa 2019. Toimintaympäristöä ja henkilöstön määrää on jouduttu talousarviovuoden aikana ja edelleen suunnitelmakaudella sopeuttamaan säädösten jatkuvan nopean muutoksen ja varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrän ja heidän tarpeidensa jatkuvan muuttumisen vuoksi.

Yläkoululla on viimeiset oppilaat (9. lk) ottaneet käyttöön uudet opetussuunnitelmat lukuvuoden 2019 – 2020 alusta lukien.

Ylioppilaskirjoitusten sähköistämistä on edelleen laajennettu. Vuoden aikana loputkin ylioppilaskirjoitukset toteutettiin sähköisinä. Lukion uudet opetussuunnitelman perusteet julkaistiin vasta vuoden 2019 lopulla, joten uusien opetussuunnitelmien työstäminen aloitetaan kevätlukukauden 2020 alussa.

Perusopetuksen ja lukion oppilasmäärässä ei ole tapahtunut suuria muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna. Esikoululaisia tuli kuitenkin syksyllä enemmän ja Kirkonkylän peruskouluun jouduttiin perustamaan toinen opetusryhmä. Uusien opetussuunnitelmien jalkauttamista opetukseen on jatkettu. Englanninkielen opetuksen opetussuunnitelma alkuopetukseen valmistui ja opetus 1. luokille aloitetaan kevätlukukauden 2020 alussa. Opettajien virkajärjestelyjä on edelleen tehty ja tullaan edelleen tekemään suunnitelmakaudella eläkkeelle jääneistä ja oppilasmäärän kehityksestä johtuen.

Vuosi 2019 oli Kalle Päätalon syntymän 100-vuotisjuhla sekä Taivalkosken kunnan 140–vuotisjuhla. Tämä näkyi erityisesti kulttuuritoimen toiminnassa.

Muiden toiminta-alueiden painoalueet ja niissä mahdollisesti tapahtuneet toimintaympäristön muutokset sisältyvät seuraavaan kunkin toiminta-alueen kohdalle.

Sivistystoimessa toteutettiin Taivalkosken kunnan kuntastrategiaan perustuvia kehittämissuunnitelmia vv. 2019 – 2021.

Toiminnalliset tavoitteet ja niin toteutuminen

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen tarkoitus on tukea lasten kasvua, kehitystä ja oppimista kokonaisvaltaisesti yhteistyössä huoltajien kanssa sekä ehkäistä syrjäytymistä ja edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Varhaiskasvatuksessa lapsi oppii tietoja ja taitoja, jotka vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimimista yhteiskunnassa.

Varhaiskasvatuksessa on otettu käyttöön elokuussa 2019 uusien varhaiskasvatuksen perusteiden mukaan päivitetty sivistyslautakunnan hyväksymä varhaiskasvatussuunnitelma. Varhaiskasvatussuunnitelman mukaisia tavoitteita on lähdetty suunnitelmallisesti toteuttamaan ja vahvistamaan. Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria on vahvistettu laaja-alaisesti ja esimerkiksi sosiaalisia vuorovaikutustaitoja sekä henkilökunnan projektiosaamista on vahvistettu.

Perhetyöntekijä on käynyt pitämässä mm. lasten tunnetaitoryhmää. Lasten ja vanhempien osallisuutta on lisätty samoin yksilöllisen tuen tarpeen huomioimista sekä monipuolista toimintaa ja myönteisiä kokemuksia oppimiselle. Lasten ja vanhempien osallisuutta on lisätty mm. järjestämällä erilaisia yhteisiä tilaisuuksia ja lapsipalavereja. Varhaiskasvatuksen toiminnan kehittämiseen ja laadun arviointiin on paneuduttu mm. laatimalla ns. arvioinnin vuosikello, jota noudatetaan koko varhaiskasvatuksessa.

Vasukeskustelut on käyty ja varhaiskasvatussuunnitelmat laadittu hoidon aloittaville lapsille sekä päivitetty muille lapsille mahdollisuuksien mukaan (93 %). Päivityksissä tavoite ylitettiin.

Lasten liikkumista on edistetty hyödyntämällä mm. urheilukenttää, lähiympäristön luontoa Metsämörri -retkillä, kuntopolkua, uimarantaa ja leikkikenttiä sekä liikuntasalia.

Vapaa-aikatoimen kanssa on tehty kiinteää yhteistyötä ja vapaa-aikaohjaaja on laatinut liikuntamalleja, joiden avulla pystytään lisäämään arjen liikunnan määrää sisätiloissa. Henkilöstön työhyvinvointia on edistetty mm. ohjauksen avulla, koulutuksella, kehityskeskusteluilla, yhteiskokouksilla ja virkistytymisellä.

Verkostopalavereita on järjestetty aktiivisesti. Palveluohjaaja on tehnyt käyntejä kaikkiin yksiköihin ja perhepäivähoitajille. Hoitajat ovat olleet lisäksi tarvittaessa vanhempien luvalla yhteydessä palveluohjaajaan tuen tarpeista. Tukipyynnöitä on tullut myös lasten vanhemmilta. Tuen polkua ja kuntouttavan hoidon päätöksiä on selkiytetty.

Toteutettu kehittämissuunnitelmaa resurssien puitteissa.

Perusopetus

Perusopetuksella on sekä kasvatusta että opetustehtävä. Tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisinä ja yhteiskunnan jäseninä sekä opettaa tarpeellisia tietoja ja taitoja. Perusopetus tuottaa kaikille saman jatko-opintokelpoisuuden.

Perusopetuksessa uusien opetussuunnitelmien pohjalta toteutettiin monialaisia kokonaisuuksia erityisesti alkuopetuksessa. Laadittiin varhennetun kielen opetussuunnitelma 1. luokkaa varten. Varhennetun englannin kielenopetus alkoi vuoden 2020 alusta.

Mobiililaitteita on käytössä kouluilla noin 200 ja ne on Cuppla -järjestelmässä. Laitteiden ylläpitoon piti lisätä hieman resursseja. Sähköisiä materiaaleja käytettiin aiempaa enemmän.

Vertaissovittelu-, kummi- ja tukioppilastoimintoja sekä Lapset puheeksi -työmallin käyttöä jatkettiin. Tunnetaitojen ryhmien toimintaa jatkettiin yhteistyössä perhetyöntekijän kanssa. Oppilaskunta toimi aktiivisesti ja nuorisovaltuuston toimintaan osallistuttiin.

Henkilöstön jaksamista ovat tukeneet mm. virkistyspäivät, koulutukset ja työterveyshuollon palvelut. Koulujen henkilökunnan terveystarkastukset tehtiin lähes kaikille vuoden aikana.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman mukaisesti peruskoulun ja 2. asteen opiskelijoille järjestettiin rajattu mahdollisuus maksuttomaan lasketteluun Taivalvaaralla. Lisäksi tarjottiin ilmaista uintia ja lukiolaisille kuntosalikäyntejä.

Suunnitelmia toteutettiin. Alakoulun saneerauksen 2. vaiheen takia useita luokkia opiskeli väistötiloissa entisen ammattikoulun tiloissa. Saneerattuihin tiloihin päästiin opiskelemaan lokakuussa.

Toisen asteen koulutus, lukio

Taivalkosken lukio on verkostoitunut, moderneja opetusmenetelmiä ja tietoliikenneyhteyksiä käyttävä sekä kansainvälisiä yhteyksiä ja toisen asteen yhteistyötä hyödyntävä oppilaitos. Se antaa opetusta sekä nuorille että aikuisille siten, että he sijoittuvat kilpailukykyisesti jatko-opintoihin ja työelämään, ovat aktiivisia kansalaisia sekä kykenevät toimimaan kansainvälisesti.

Opiskelijoiden osallisuutta ja hyvinvointia tuettiin moniammatillisesti mm. järjestämällä tiimiytymistäpahtumia ja -tuokioita. Oppilashuoltotyötä on vuosien varrella kehitetty ja suunnattu ennaltaehkäisevään suuntaan moniammatillisesti.

Lukion opiskelijoille hankittiin kannettavat koneet ja sähköisiä materiaaleja on käytössä. Sähköiset ylioppilaskirjoitukset onnistuivat ilman ongelmia. Lukiolaisille tarjottiin sähköisten materiaalien ja ohjelmien kurssia. Kurssi oli hyvin suosittu. Pienten lukioden verkosto tarjosi hyvää apua erityisesti sähköpostilistan avulla. Pohjois-Pohjanmaan eLukiossa opettaa kaksi lukiomme opettajaa. eLukiossa opiskeltiin mm. fysiikkaa ja kieliä.

Lukion opetussuunnitelmien perusteet julkaistiin vasta marraskuussa. Niihin on perehdytty ja opetussuunnitelmat tehdään kevätlukukaudella.

Kehittämissuunnitelmaa toteutettiin.

Kansalaisopisto

Kansalaisopisto mahdollistaa elinikäisen oppimisen tarjoamalla yleissivistävää koulutusta, kansalaisvalmiuksia ja ammattitaitoa kehittäviä kursseja sekä harrastustoimintaa kaikenikäisille toimialueensa asukkaille. Toiminnan tavoitteena on kannustaa kuntalaisia aktiiviseen itsensä kehittämiseen sekä lisätä kuntalaisten aktiivista kansalaisuutta, yhteisöllisyyttä ja tasa-arvoa yhteiskunnassa. Kansalaisopisto on aktiivisesti mukana alueensa kehittämistyössä tekemällä laaja-alaista yhteistyötä. Opisto on vahva kulttuurinen toimija, joka edistää toiminta-alueensa asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia.

Kansalaisopisto tarjosi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman mukaisesti runsaasti ja monipuolisesti lasten ja nuorten tervettä kasvua tukevia ja kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia lisääviä kursseja elinikäisen oppimisen periaatteella. Myös erityisesti lapsille ja nuorille, senioreille ja erityisryhmille suunnattuja kursseja järjestettiin. Lapsille ja nuorille suunnattua opetusta järjestettiin mm. musiikissa, kuvataiteessa ja liikunnassa. Lisäksi järjestettiin mm. eräilyn alkeiskurssi. Senioreille järjestettiin mm. ikääntyvien jumppaa, senioritanssia ja digitoreja. Erityisryhmille järjestettiin bändikurssi, kuvataidepajoja ja käsityöpaja. Maahanmuuttajille järjestettiin Cafe International sekä Suomea suomeksi -kurssi.

Sivukylillä järjestettiin edelleen runsaasti opetusta, yhteensä 1.085 tuntia, joten asetettu tuntitavoite ylitettiin. Yhteensä kansalaisopiston toteutuneiden tuntien määrä ylitti myös asetetun tavoitteen ja oli 4.670 tuntia. Opiskelijamäärä jäi kansalaisopiston asettamasta tavoitteesta ja edellisestä vuodesta. Opiskelijoita oli kuitenkin enemmän kuin vuonna 2017. Opettajia ei ollut saatavissa kaikille toivotuille kursseille eikä kaikille tarjotuille kursseille saatu riittävästi opiskelijoita. Lisäksi väkiluvun ja erityisesti suurten ikäluokkien väheneminen vaikuttaa väistämättä opiskelijoiden ja toteutuneiden tuntien määrään. Myös kilpailu nuorten vapaa-ajan käytöstä kovenee koko ajan. Kansalaisopiston opetusta uudistettiin ja markkinoitiin. Uusien kurssien toteutumisessa tavoite ylitettiin.

Kansalaisopisto teki edelleen joustavaa yhteistyötä kunnan eri toimijoiden, Päätaalo-instituutin sekä eri järjestöjen kanssa. Yhteistyö oli aktiivista myös Kuusamon, Posion, Pudasjärven ja Ranuan kansalaisopistojen kanssa. Mm. yhteiselle hankkeelle Koillismaahan Opistot likelle – etä- ja verkko-opetuksen kehittäminen Koillismaalla saatiin vuosille 2018 – 2019 Lake-avustusta yhteensä n. 41.000 €. Hankkeen avulla järjestettiin lukuisia etäluentoja ja verkkokursseja. Lisäksi kansalaisopisto oli mukana mm. Meri-Pohjola opistojen Digittää -hankkeessa, KETTERÄ ja turvallisen johtamisen kehittäminen – tulevaisuuden osaamista Meri-Pohjola opistopiirissä -hankkeen sekä PST# -Puolen Suomen tekijät parantamassa suunnitelmallisesti taideosaamista -hankkeessa.

Opiston kurssuja markkinoitiin sosiaalisessa mediassa, tiedotusvälineissä ja mm. Elomarkkinoilla. Myös opettajat ovat itse markkinoineet kurssiaan.

Kansalaisopistossa toteutettiin kehittämissuunnitelmaa.

Kirjastotoimi

Yleisten kirjastojen kirjasto- ja tietopalvelujen tavoitteena on edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastukseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen, kansainvälistymiseen sekä elinikäiseen oppimiseen. Kirjastoiminnassa tavoitteena on edistää myös virtuaalisten ja vuorovaikutteisten verkkopalvelujen ja niiden sivistyksellisten sisältöjen kehittämistä.

Taivalkosken kirjasto toimii ihmisten ja sisältöjen kohtaamispaikkana yksilön elämää rikastuttavalla tavalla. Kirjaston toiminnan tavoitteena on parantaa kuntalaisten hyvinvointia ja ehkäistä syrjäytymistä.

Lasten satutunteja lisättiin niiden suuren suosion vuoksi. Perhekerho kokoontui kirjastolla. Kirjastonkäytön opetusta järjestettiin ja kirjavinkkauksia aloitettiin. Mm. Naperoviikolla järjestettiin 14 nukke-teatteriesitystä, pehmojen yö ja iltakirjasto. Hutun koulun kirjaston kirjakokoelmaa vaihdettiin kaksi kertaa vuoden aikana. Kirjastossa järjestettiin useita muita tilaisuuksia ja tapahtumia kirjaston toimesta sekä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Tapahtumien kävijämäärä lisääntyi edellisestä vuodesta.

Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan yhteinen alueellinen eKirjasto julkaistiin helmikuussa 2019. Uusi eKirjasto sisältää 11 e-kirjastopalvelua, mm. e-äänikirjoja, e-lehtiä, elokuvia ja musiikkia. Sähköisten aineistojen määrä on lisääntynyt huomattavasti uuden eKirjaston julkaisun myötä, mikä hyödyttää kaikkia alueen kirjastoja. Kirjaston e-lainausten määrä on noussut edellisestä vuodesta 30 %. e-Lainausten kasvu kuitenkin väistämättä pienentää fyysisten lainausten ja kirjastokäytien määrää. Yhteensä lainausten määrä ylitti tavoitteen. Fyysisten aineistojen valinnassa on pystytty aikaisempaa paremmin huomioimaan oman kunnan asiakkaiden tarpeet, esimerkiksi kaikkea erityisalojen aineistoa tai vieraskielistä kirjallisuutta ei tarvitse hankkia, koska se on saatavissa verkoston muista kirjastoista.

Kirjastossa järjestettiin erilaisia tilaisuuksia ja tapahtumia sekä kirjaston toimesta että yhteistyössä muiden Päätaalo-keskuksen toimijoiden ja järjestöjen kanssa. Eniten tapahtumia oli Päätaloviikolla ja Naperoviikolla. Lainanpäivänä julkaistiin Kalle Päätalon 100-vuotisjuhlan kunniaksi kirjastoon sijoitettu Päätaalo-instituutin hankkeen tuloksena valmistunut taulu Kalle Päätalon elämänvaiheet pähkinänkuoressa.

Toteutettiin kirjaston kehittämissuunnitelmaa. Haettiin aluehallintovirastolta avustusta omatoimikirjastotoiminnan käynnistämiseen. Hankkeen tavoitteena on laajentaa kirjaston nykyisiä aukioloaikoja omatoimijalla, jolloin palveluiden saavutettavuus paranee ja kirjaston tilojen käyttöaste tehostuu.

Kulttuuritoimi

Kulttuuripalvelut edistävät omalla toiminnallaan ja yhteistyöllä asukkaiden hyvinvointia, vilkastuttavat kyläkuva ja näin edistävät Taivalkosken matkailun kehittymistä ja Taivalkosken kunnan positiivisen imagon luomista ja yleensäkin kunnan elinvoimaa. Kulttuuripalveluiden tehtävänä on luoda edellytyksiä taiteen ja kulttuurin tekemiselle, kokemiselle ja jakamiselle.

Kulttuuritoimi vastasi Päätaloviikon ja Naperoviikon ohjelman koordinoinnista, markkinoinnista ja kokonaistoteutuksesta. Päätaloviikon ohjelmistossa oli runsaasti Pääatalo-100-juhlavuoden teemaan liittyviä tapahtumia. Kalle Pääatalon syntymästä tuli kuluneeksi sata vuotta vuonna 2019. Juhlavuosi aloitettiin 8.2.2019 järjestetyllä Kalle Pääatalon 100-juhlavuoden avajaisilla. Päätaloviikolla järjestettiin mm. Kalle Pääatalon 100-vuotisjuhlaseminaari ja muutoinkin juhlavuosi oli vahvasti esillä ohjelmistossa. Lisäksi tilaisuuksia järjestettiin pitkin vuotta muuallakin kuin Taivalkoskella. Marraskuussa järjestettiin kuljetus Ouluun Oulun yliopiston järjestämään Kalle Pääatalo tutkijoiden silmin -symposiumiin ja Oulun kaupunginkirjaston järjestämään Kalle Pääatalon 100-vuotismatineaan. Tilaisuudet saivat runsaasti valtakunnallista huomiota tiedotusvälineissä. Kalle Pääatalon syntymäpäivänä 11.11. järjestettiin syntymäpäiväjuhla Pääatalo-keskuksessa. Päätaloviikon tilaisuuksien kävijämäärätavoite ylitettiin. Tilaisuuksiin osallistui 9.107 henkilöä.

Taivalkosken kunnan 140-juhlavuotta juhlittiin tapahtumakoordinaattorin koordinoimassa Uuden Vuoden juhlassa Taivalvaaralla. Puhujana tilaisuudessa oli kunnanjohtaja Kaisu Lehtinen-Nevalainen. Sekä Kalle Pääatalo 100- että Taivalkosken kunta 140 -teemoja oli myös itsenäisyyden päivän juhlassa, jossa tervehdyspuheen piti valtuuston puheenjohtaja Osmo Buller ja juhlapuheen maakuntajohtaja Pauli Harju.

Lisäksi kulttuuritoimi järjesti muuta monipuolista ohjelmaa kuten esimerkiksi elokuvia, konsertti- ja teatteriretkiä, teatteriesityksiä ja konsertteja kouluille ja muulle yleisölle, runonlausuntaesityksiä, stand up-esityksiä sekä äitienpäiväjuhlan palvelukeskus Katajassa yhteistyössä seurakunnan kanssa. Naperoviikolla oli runsaasti ohjelmaa lapsille ja nuorille. Veteraanipäivän juhla järjestettiin 27.4.2019 seurakuntatalolla. Yhteensä kaikkiin kulttuuritapahtumiin osallistui 13.283 henkilöä, joten tavoitteeksi asetettu kävijämäärä ylitettiin.

Museota pidettiin auki kesällä ja järjestettiin sinne opastus. Koululaisille järjestettiin museopäivät. Pääatalo-keskuksessa järjestettiin kenttärata-aiheinen Feldbahn-näyttely. Ystävyyskunta Tsupasta Harmony -kvartetti konsertoi ala- ja yläkoululaisille.

Kulttuuritoimi teki kiinteää yhteistyötä kunnan muiden toimijoiden ja mm. lukuisten yhdistysten ja seurakunnan sekä yritysten kanssa. Markkinointia suunniteltiin, koordinoitiin ja tehostettiin yhteistyössä tapahtumakoordinaattorin kanssa. Kulttuuritoimi ylläpiti ja tuotti sisältöjä useille kulttuuritoimen facebook-sivustoille, joissa tiedotettiin ja markkinoitiin tapahtumia. Kulttuuritoimi on hakenut rahoitusta mm. Sota-ajan perinnehuone -hankkeeseen. Hanke alkaa vuonna 2020, mikäli siihen saadaan rahoitus. Kiireellisimpänä aikana kulttuuritoimessa käytettiin tilapäistä työvoimaa ja ostopalveluja.

Ostettiin edelleen musiikkiopistopalveluja sopimuksen mukaisesti. Kulttuuritoimi oli mukana alueteatteritoiminnassa ja Konsertti joka kouluun -toiminnassa.

Ostettiin kulttuuripalveluja ja sanataiteen opetusta sopimuksen mukaisesti Pääatalo-instituutilta. Pääatalo-instituutille maksettiin kehittämisavustus.

Toteutettiin kulttuurin kehittämissuunnitelmaa.

Vapaa-aikatoimi

Nuorisotoimi

Nuorisotoimi tukee lasten ja nuorten kasvua sekä osallisuutta. Tätä työtä tehdään tarjoamalla mielekkäitä ajanviettopoja ja mahdollisuuksia keskusteluun luotettavan aikuisen kanssa sekä antamalla vaikuttamismahdollisuuksia nuorten asioihin kunnassamme. Lähtökohtana on siten kaikkien taivalkoskelaisten lasten ja nuorten omien toiveiden huomioon ottaminen toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa sekä heidän osallistaminen näihin toimintoihin.

Näin pyritään tukemaan nuorten valmiuksia vastuunottoon ja tulevaisuuden rakentamiseen sekä ehkäisemään syrjäytymistä.

Nuorisotyötä toteutettiin lasten ja nuorten kasvua ja osallisuutta tukien Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman mukaisesti. Tarjottiin mielekkäitä ajanviettopoja ja luotettavia aikuisia, joiden kanssa on voinut tarvittaessa keskustella. Toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa on huomioitu esitetyt toiveita ja samalla osallistettu lapsia ja nuoria toimimaan mukana. Nuorisotiloja on pidetty auki säännöllisesti. Uutena toimintamuotona on ollut päivänuokkari koululaisille ruokavälitunnilla ja siihen on ollut paljon osallistujia. Tämän tarkoituksena on madaltaa kynnystä nuorisotoimen toimintaan osallistumiseen. Nuorisotiloilla on järjestetty monipuolista toimintaa. Nuorisotyötä nuorisotilojen ulkopuolella on edelleen lisätty järjestämällä erilaista ohjattua toimintaa esimerkiksi eri liikuntapaikoilla. Nuorisotoimi hyödyntää facebookia ja instagramia kaikessa tiedottamisessaan.

Nuorisovaltuuston toimintaa on ohjattu ja tuettu. Maakunnalliseen nuorisovaltuustoon, joka aloittaa toimintansa vuoden 2020 alusta on valittu jäsen ja varajäsen. Koulujen oppilaskuntien toimintaa on tuettu paitsi päivittäisillä kohtaamisilla myös tarjoamalla nuorisotiloja heidän käyttöönsä ja osallistamalla tarvittaessa näihin toimintoihin ja tapahtumiin. Sivukylillä nuorisotoimintaa on jatkettu Hutun koulun mininuokkari -toiminnalla ja sivukylien kyläilloilla. Hutun koululla järjestettyjä nuorten ohjattua liikuntakerhoja on tuettu. Taivalkoskella järjestettiin kansainvälinen nuorisoleiri, johon osallistui nuoria Virosta ja Puolasta, yhteensä 26 nuorta. Leirin järjestämiseen saatiin lisärahoitusta ystävyyskuntatoiminnan määrärahasta.

Nuorisotoimi on tehnyt aktiivisesti yhteistyötä liikuntatoimen, kulttuuritoimen ja muiden kunnan toimijoiden sekä seurakunnan kanssa. Uutta Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa on laadittu yhteistyössä sosiaalitoimen kanssa. Nuorisotoimi on osallistunut aktiivisesti yhteistyöryhmiin, joissa käsitellään lapsia ja nuoria koskevia asioita kuten esim. nuorten ohjaus- ja palveluverkosto sekä lapsi- perhepalveluiden Lape-ryhmä. Lape-toiminnasta Taivalkosken kunta sai valtakunnallisen hyvinvointipalkinnon, joka toi paljon myönteistä julkisuutta Taivalkosken kunnalle.

Etsivä nuorisotyö on tarjonnut nuorille kokonaisvaltaista tukea ja ohjausta elämänhallintaan ja arkielämän taitoihin käyttäen menetelminä mm. kahdenkeskisiä keskusteluja, tekemällä oppimista ja muita toiminnallisia menetelmiä. Etsivä nuorisotyö on hyödyntänyt luontoa ja ympäristöä ohjaustoiminnassaan aktiiviseksi ja se on koettu hyväksi toimintatavaksi. Etsivä nuorisotyö on ollut mukana järjestämässä erilaisia retkiä ja tapahtumia nuorille. Lisäksi Etsivä nuorisotyö on myös ollut mukana nuorisotoimen kanssa yläkoulun välituntityössä ja järjestämässä erilaisia toimintailtoja ja tapahtumia mm. kunnan koulujen ja OSAOn opiskelijoille.

Abeille ja yläkoulun 9. luokkien oppilaille on järjestetty Omaan kotiin -infotunnit ja nuorten kanssa on käyty tutustumassa oppilaitoksiin. Tarvittaessa on tehty kotikäyntejä. Etsivässä nuorisotyössä on otettu käyttöön Sovari -mittaristo. Ensimmäiset tulokset kyselyistä saadaan helmikuussa 2020. Tuloksia käytetään toiminnan kehittämiseen. Nuorten yhteydenottomahdollisuuksia on kehitetty sosiaalisen median avulla. Etsivällä nuorisotyöllä on instagramissa oma tili ja siellä reilut 460 seuraajaa. Tätä kautta nuorille tiedottaminen ja esimerkiksi erilaisten kyselyjen tekeminen on osoittautunut nopeaksi ja tehokkaaksi tavaksi. Etsivä nuorisotyö on ohjannut nuoria koulutukseen, työelämään tai tarvittaviin palveluihin.

Sivistyslautakunta on myöntänyt kannustinrahan 101 nuorelle opiskelijalle.

Liikuntatoimi

Liikuntatoimi tukee toiminnallaan Taivalkosken liikuntapalvelutarjontaa. Liikuntatoimi tuottaa itse palveluja sekä tukee muita kyseisten palvelujen tarjoajia. Tavoitteena on mahdollisimman monipuolinen liikuntatarjonta, joka on mahdollisimman monen tavoitettavissa. Liikuntatoimi tukee omalla erityisosaamisellaan myös Taivalkosken matkailua, matkailualan toimijoita sekä liikuntamatkailuun liittyvän infran kehittämistä.

Taivalvaaraa on edelleen kehitetty ympärivuotiseksi ja monipuoliseksi matkailu- ja liikuntakeskukseksi. Taivalvaaralla on teknisen toimen johdolla uusittu valaistus, kunnostettu ison hyppyrimäen vauhtimäki ja ankkurihissi. Taivalvaaran hiihtokeskus toimi edelleen yrittäjävetoisesti. Yrittäjä on osallistunut Taivalvaaran kehittämiseen. Taivalvaaran ja laajemminkin alueen maastopyöräilyreittejä kunnostettiin ja merkittiin. Reitit sopivat myös kävelijöille ja polkujuoksijoille. Taivalvaaran frisbeerataa on kunnostettu ja radat ovat olleet kovassa käytössä. Myös vanhemman radan kunnostustarpeita on kartoitettu. Melontakeskuksessa korjattiin porttivaijeristoa ja köysistöä.

Taivalvaaralla järjestettiin monia kilpailuja eri lajeissa mm. hiihdossa, mäkihypyssä, yhdistetyssä ja kumparelaskussa. Suurimpina kilpailuina järjestettiin kumparelaskun Eurooppa cup-kisat, maastohiihdon FIS-kisat sekä mäkihypyn ja yhdistetyn SM-kilpailut. Liikuntatoimi oli mukana järjestelyissä.

Melontakeskuksessa järjestettiin kilpailuja mm. kanoottipujottelun SM-kisat, joka oli samalla avoin kansainvälinen kilpailu, jossa oli melojia Latviasta, Virosta ja Venäjältä. Lisäksi järjestettiin mm. näyttöksiä, erilaisia kursseja, melontaretkiä ja riverbookie-toimintaa sekä isoimpana kilpailujen ulkopuolisenä tapahtumana Palava koski -tapahtuma. Lisäksi melontakeskuksessa järjestettiin Päätalovii-kolla River-Rock tapahtuma kulttuuritoimen johdolla. Melontaleireillä kävi ryhmiä Venäjältä ja kotimaasta.

Erityisesti kesämarkkinointia tehostettiin yhteistyössä kulttuuritoimen kanssa. Koordinaattorin tuottamaa kuva- ja videomateriaalia on käytetty kunnan nettisivuilla, sosiaalisessa mediassa sekä muussa markkinoinnissa.

Liikuntatoimi järjesti säännöllisiä ohjattuja kuntoliikuntaryhmiä ja vesijumppia. Alle kouluikäisille järjestettiin liikuntaleikkikoulua. Hutun koululla järjestettiin nuorten ohjaamana kaksi erilaista liikunta-kerhoa yhteistyössä nuorisotoimen kanssa. Liikuntatoimi järjesti myös koululaiskilpailuja hiihdossa, yleisurheilussa ja salibändissä. Lisäksi liikuntatoimi oli mukana koulujen liikuntapäivien järjestämisessä ja järjesti kouluille erilaisia tapahtumia kuten Ice Skating tour -tapahtuman ja Lasten Lumipäivät. Kesällä järjestettiin mm. uima- ja jalkapallokouluja, seikkailua, jousiammuntaa ja pesäpalloa sekä erilaisia tapahtumia mm. Päätalo-viikolla. Liikuntapuisto oli kesällä suosittu lasten ja nuorten

keskuudessa. Myös kehonkoostumusmittauksia ja erilaisia kuntotestejä järjestettiin. Liikuntaneuvonnan aloittamiseen valmistauduttiin kouluttautumalla ja suunnittelemalla toimintaa. Urheiluseurojen kanssa yhteistyössä järjestettiin mm. suunnistus- ja yleisurheilukoulua, liikuntakerhoa sekä puulajeja eri lajeissa. Liikuntatoimi oli mukana Rajalta Rajalle -hiihdon järjestelyissä, joissa Taivalkoskella kävi noin 250 kansainvälistä hiihtäjää. Koillismaan kuntien kanssa tehtiin yhteistyötä järjestämällä yhteisiä koululaisten kilpailuja eri lajeissa.

Liikunnanohjaaja on hoitanut oman tehtävänsä ohella tapahtumakoordinaattorin tehtäviä. Tapahtumakoordinaattori on ollut mukana järjestämässä useita tapahtumia. Lisäksi hän järjesteli syyskuussa Palava Koski -tapahtuman ja vuodenvaihteessa Uuden Vuoden juhlan Taivalvaaralla. Se oli samalla Taivalkosken kunnan 140-vuotisjuhlatapahtuma. Tapahtumassa kuntalaisille järjestettiin ohjelman lisäksi myös tarjoilua. Koordinaattorin tuottamaa kuva- ja videomateriaalia on käytetty kunnan nettisivuilla, sosiaalisessa mediassa sekä muussa markkinoinnissa. Tapahtumakoordinaattori on myös mm. päivittänyt kunnan nettisivujen tapahtumakalenteria.

Toteutettiin kehittämissuunnitelmaa.

Työllistämisyksikkö

Työllistämisyksikössä hoidetaan palkkatuella työllistäminen kuntaorganisaatioon ja nuorten työpaja-toiminta. Toiminnan tavoitteena on nuorten ja pitkäaikaistyöttömien syrjäytymisen ehkäisy työllistämisen sekä koulutukseen ja kulloinkin tarvittaviin palveluihin ja työhön ohjauksen avulla siten, että he voivat myöhemmin työllistyä avoimilla työmarkkinoilla tai muutoin voivat olla aktiivisesti osallisina yhteiskunnan toiminnassa.

Työllistämisyksikössä työllistettiin viime vuonna 57 henkilöä. Työllistämistukia saatiin enemmän kuin talousarviossa on arvioitu. Tukien määrä riippuu työllistettävän henkilökohtaisesta työmarkkina-asemasta TE-toimiston päätösten mukaisesti, joten tuen suuruutta ei voida etukäteen tietää. Työllistämistuet saatiin yleensä koko työssäoloehdon täyttymisen ajaksi, joten työllistämistä ei yleensä tarvinnut jatkaa ilman palkkatukea. Työnantajille maksettava tuki oli edelleen käytössä, mutta siihen varattua määrärahaa jäi käyttämättä. Edellä olevan vuoksi työllistämisyksikön nettomääräraha oli alittumassa ja työllistämistä pyrittiin loppuvuoden aikana lisäämään, mutta kaikkiin uusiin paikkoihin ei löytynyt työntekijöitä, joten määrärahaa jäi tämän vuoksi käyttämättä. Nuoria pyrittiin työllistämään mahdollisimman paljon tai ohjaamaan tarvittaviin palveluihin. Vuoden lopussa työmarkkinatuella olevia oli 28 henkilöä eli vähemmän kuin tavoitteena ollut enintään 32 henkilöä, joten työllistämisyksikölle asetettu tavoite ylitettiin.

Työpajatoiminnassa nuoria ohjattiin elämönhallintataitojen kehittämisessä ja oman polun löytämisessä koulutukseen, työelämään tai muihin palveluihin.

Työpaja teki kiinteää yhteistyötä etsivän nuorisotyöntekijän, liikuntatoimen, Tolokun tuvan ohjaajan, Nuora -hankkeen sekä Taival työhön -hankkeen kanssa. Työllistämistä Taku ry:n kanssa jatkettiin yhdessä muiden hallintokuntien kanssa kunnanhallituksen päätöksen mukaisesti. TE-toimiston ja soten kanssa tehtiin yhteistyötä työllistettyjen asioissa ja TE-toimiston kanssa on sovittu yhteistyön kehittämisestä siten, että virkailija käy Taivalkoskella säännöllisesti.

Toteutettiin työllistämisyksikön kehittämissuunnitelmaa.

Ruokahuolto

Ruokahuollon tehtävänä on tuottaa ateriapalvelut kaikille kunnan laitoksille ja sosiaalihuollon (vanhukset, vammaiset) asiakkaille sekä mahdollisesti ammattioppilaitoksen oppilaille. Jatkettiin koulu- ja laisten välipalatarjoilua.

Laadullista kehittämistä on jatkettu. Vihannesten, kasvien, hedelmien ja marjojen määrää on lisätty aterioissa.

Kotipalveluaterioiden määrä on lisääntynyt. Koska tämän vuoksi aterioita ei voitu enää toimittaa säädettyssä ajassa, muutettiin palvelua yhteistyössä vanhustalouden kanssa siten, että ruoka toimitetaan kolmena päivänä viikossa kylmänä. Muutos onnistui hyvin. Keittiöiden Oiva -raportit ovat olleet jokaisessa yksikössä tavoitteiden mukaiset. Työvoimaa on käytetty joustavasti eri keittiöiden kesken.

Yhteisiä kokouksia sosiaali- ja terveystoimen vastuhenkilöiden kanssa on pidetty. Henkilökunnalle on järjestetty koulutusta ja virkistystä. Ikääntyviä ja työrajoitteisia on tuettu työjärjestelyillä. Mahdolliset sote-/maakuntaudistuksen vaikutukset ateriapalveluihin eivät ole vielä tiedossa, mutta siihen on varauduttu aiemmin mm. henkilöstöjärjestelyissä. Ruokahuollon kehittämissuunnitelmaa on toteutettu resurssien puitteissa.

Sitovat tavoitteet

Tavoite 2021	Tavoite 2019	Mittari/arviointi
Ennalta ehkäisevät kuntapalvelut	Järjestetään ohjattua nuorten ja muiden kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia tukevaa nuoriso- ja liikuntatoimintaa	Nuorisotiloilla käynnit/vuosi: 4.423 Nuorisotilojen aukiolopv/vuosi: 130 Uimahallikäynnit ilman uimaopetusta kertaa/vuosi: 5.435 6. luokan oppilaista osaa uida %: 92,1 % Sivukylillä nuorisotoimintaa kertaa/vuosi: 4 Kerhotoimintaa sivukylillä kertaa/vuosi: 70
	Kirjasto toimii ihmisten ja sisältöjen kohtaamispaikkana	Lainausten määrä: 62.702 Käyntien määrä kirjastossa: 37.611
	Järjestetään kansalaisopistossa monipuolista kuntalaisten hyvinvointia lisäävää koulutusta	Kansalaisopiston opetustuntien määrä vuodessa: 4670 Opiskelijamäärä kansalaisopistossa (kerran laskettuna): 726 Asiakastyytyväisyysindeksi: 4,7-4,8 Uusia opiskelijoita %: 9,5 % Uusia kursseja %: Ei saatavissa uudesta ohjelmasta
	Varhaiskasvatuksessa ohjausresurssia erityisen tuen tarpeessa olevien lasten tukemiseen	Kyllä/ei: Kyllä
	Uusien varhaiskasvatussuunnitelmien ja päivitysten määrä	% :lle varhaiskasvatuksen piirissä olevien lasten määrästä: 93 %

<p>Nuorten syrjäytymisen vähentäminen</p>	<p>Nuorten aktivointi</p> <p>Etsivä nuorisotyöntekijä</p> <p>Kaikki peruskoululaiset saavat päättötodistuksen ja mahdollisimman moni jatko-opiskelu-paikan</p> <p>Työmarkkinatuella olevien määrän kasvun estäminen</p>	<p>Nuorisovaltuuston ja nuorten toimintaryhmien järjestämien tapahtumien määrä/vuosi: 10</p> <p>Kyllä/ei: Kyllä</p> <p>Päättötodistuksen peruskoulusta saaneet %: 100</p> <p>Jatko-opintopaikan saamatta jääneet %: 0 (ei yhtään)</p> <p>Henkilömäärä vuoden lopussa: 28</p>
<p>Taivalkoski on Koillismaan kulttuuriveturi</p>	<p>Laadukkaat ja monipuoliset kulttuuripalvelut</p> <p>Kunta ostaa Pääatalo-instituutilta kulttuuripalveluita</p>	<p>Kulttuuritilaisuuksiin osallistuneiden määrä yhteensä: 13.283</p> <p>Erikseen Pääatalo-viikon tapahtumiin osallistuneet: 9.107</p> <p>Haetut paikalliset hankkeet/vuosi kpl: 3</p> <p>Haetut yhteistyöhankkeet kpl: 1</p> <p>Pääatalo-keskuksen kävijämäärä (sis. taidenäyttelyt) henk./vuosi: 5.537</p> <p>Kunta tekee Pääatalo-instituutin kanssa yhteistyö- ja ostopalvelusopimuksen, kyllä/ei: Kyllä</p>
<p>Kilpailukykyinen ja houkutteleva lukio</p>	<p>Säilytetään laaja kurssitarjonta käyttäen apuna myös eLukiota ja toimitaan joustavasti aktiiviharrastuksen (esim. urheilu) hyväksymisessä soveltaviksi kursseiksi</p> <p>Opetus säilytetään korkeatasoisena</p>	<p>Kyllä/ei: Kyllä</p> <p>Ylioppilaskirjoitusten tulokset keskiarvo keväällä: 4,03</p> <p>Opiskelijoiden sijoittuminen jatkokoulutukseen % keväällä kirjoittaneista: 26 %</p> <p>Keskeyttäneet (ilman uutta opiskelupaikkaa jääneet) %: 0</p>
<p>Yhteisöllisyyden kehittäminen</p>	<p>Koordinaattoritoiminta, jolla kehitetään yhdistysten yms. tapahtumien järjestämistä ja markkinointia</p> <p>Tapahtumien järjestäminen ja järjestämisen tukeminen</p>	<p>Kyllä/ei: Kyllä (liikunnanohjaajan lisätehtävä)</p> <p>Kyllä/ei: Kyllä</p>

Keskeiset toimenpiteet

Sivistyspalvelujen toiminta on pyritty säilyttämään niukentuvista resursseista huolimatta laadukkaana ja monipuolisena luovilla ratkaisuilla ja etsimällä uusia toimintatapoja ja yhteistyökumppaneita sekä käyttämällä tarvittaessa ostopalveluja. Taloudellisten toimintatapojen tärkeys kunnan tiukkenevassa taloustilanteessa on tunnustettu. Henkilöstössä on kuitenkin pyritty säilyttämään kehittävä ja innostunut työote huolehtimalla työhyvinvoinnista esimerkiksi kehityskeskusteluin ja säännöllisin kokouksin sekä mahdollistamalla tarpeellinen ajankohtainen koulutus ja virkistäytyminen. Omaehtoiseen koulutukseen on kannustettu.

Kirjanpidon ja palkanlaskennan ulkoistamisen johdosta kaikkien työvälineenä olleiden ohjelmistojen ja lisäksi myös asiakirja- ja päätöshallintaohjelman vaihtuminen yhtä aikaa, kiireinen aikataulu sekä muutosprojektin ja -prosessin ongelmat tekivät vuodesta henkilöstön kannalta erittäin haastavan. Keskeisenä toimintatapana on ollut kaikissa yksiköissä ennalta ehkäisevä toimintakulttuuri ja kunta-laisten hyvinvoinnin lisääminen. Tietotekniikan ja sähköisten välineiden käyttöä on kehitetty lähtökohtana todelliset tarpeet ja hyödyt. Sähköisten ylioppilaskirjoitusten hyvästä laiteympäristöstä ja siinä tarvittavasta sekä opettajien että opiskelijoiden tietotekniikkaosaamisesta on huolehdittu ja sähköiset ylioppilaskirjoitukset ovat onnistuneet.

Varhaiskasvatuksessa suunnataan ohjausresurssia erityisen tuen tarpeessa olevien lasten tukemiseen ja uusien varhaiskasvatuksen opetussuunnitelmien jalkauttamiseen. Varhaiskasvatuksen jatkuvasti muuttuvista säädöksistä ja vaihtelevasta lasten määrästä huolimatta varhaiskasvatusta on pystytty kehittämään. Nuorten palveluja on pyritty koordinoimaan ja kehittämään tiedottamista siten, että palvelut olisivat mahdollisimman hyvin nuorten saavutettavissa. Mahdollisen sote-uudistuksen tarkempia linjauksia ei ole ollut vielä tiedossa, joten mahdollisia uusia valmistautumissuunnitelmia ei ole voitu tehdä. Kaikissa yksiköissä toteutettiin valtuuston hyväksymien kuntastrategian linjausten mukaisia kehittämissuunnitelmia vv. 2019 – 2021.

Talouden toteutuminen

Vuonna 2019 sivistyslautakunnan toimintamenot olivat 135.433 € ja tulot 58.264 € pienemmät kuin edellisenä vuonna.

Toimintatuotot

Talousarvioon verrattuna tulot ylittyivät noin 66 t€. Tulojen ylitystä tuli työllistämistuissa noin 47 t€, ateriapalveluissa noin 15 t€ ja varhaiskasvatuksessa noin 3 t€. Pienempiä ylityksiä ja alituksia tuli muilla toiminta-alueilla yhteensä noin 1 t€. Työllistämistuet määräytyvät jokaisesta työllistetystä hänen henkilökohtaisen työmarkkina-asemansa perusteella ja TE-toimiston päätöksen mukaisesti, joten niitä ei voi tietää etukäteen. Arvio perustui aikaisemmin työllistettyjen tukien keskimääriin tukiryhmittäin. Ateriapalveluissa vanhusten ateriapalvelujen määrä lisääntyi ja lisäksi hintoja tarkistettiin, mistä johtuen tuloja saatiin enemmän. Varhaiskasvatuksessa säädösten mukaiset maksujen tulorajat muuttuivat ja alensivat edelleen joiltain osin varhaiskasvatusmaksuja. Varhaiskasvatusmaksujen määrän ennustettiin talousarviossa edelleen laskevan, mutta tarkkaa muutosta on mahdotonta ennustaa, koska varhaiskasvatuksen piirissä olevia lapsia vaihtuu ja huoltajien tuloihin tulee jatkuvasti muutoksia.

Toimintakulut

Talousarvioon verrattuna menot alittuivat noin 296 t€. Siitä 212 t€ oli henkilöstömenoja. Henkilöstömenot alittuivat peruskoulutuksessa noin 63 t€, ateriapalveluissa noin 25 t€, lukiokoulutuksessa noin 41 t€, kansalaisopistossa noin 35 t€, työllistämisyksikössä noin 17 t€. Muilla toiminta-alueilla palkat alittuivat/ylittyivät yhteensä nettona noin 31 t€, siitä noin 7 t€ tuli varhaiskasvatuksessa ylitystä.

Kouluilla henkilöstömenojen alituksia tuli mm. oppilaiden/opiskelijoiden ainevalinnoista, tukiopetuksen käytöstä ja virkajärjestelyistä johtuvista syistä. Kansalaisopistossa kaikille toivotuille kursseille ei saatu opettajia eikä kaikille tarjotuille kursseille ollut riittävästi osallistujia. Ateriapalveluissa oli henkilöstömuutoksia ja henkilöstöä käytettiin joustavasti eri keittiöillä. Työllistämisyksikössä ei vuoden loppupuolella saatu kaikkiin tarjottuihin paikkoihin työllistettyjä. Muissa yksiköissä oli mm. henkilöstömuutoksia. Varhaiskasvatuksessa lasten määrän muutokset ja perhepäivähoitajien vähentyminen on lisännyt tilapäisesti henkilöstön tarvetta ryhmäperhepäiväkodeissa. Viime vuosina uutena ilmiönä on tullut se, että soten perhetyön lisääntyminen on lisännyt lasten määrää varhaiskasvatuksessa.

Muut kuin henkilöstökulut alittuivat yhteensä noin 84 t€. Avustusmenoissa alitusta tuli yhteensä noin 45 t€. Siitä noin 37 t€ tuli työllistämisyksikön työmarkkinatuen kuntaosuuksissa ja yrityksille maksettavissa työllistämisen tuissa. Muita pienempiä avustusmenojen alituksia tuli varhaiskasvatuksen kotihoitotuissa noin 3 t€, kulttuuritoimen avustuksissa 3 t€ ja kansalaisopistossa noin 2 t€, mikä kuitenkin vähensi kansalaisopiston opintomaksuja vastaavasti. Yhteensä palvelujen ostoissa tuli yhteensä 18 t€ sekä aineissa ja tarvikkeissa yhteensä 19 t€ ylitystä. Ylitystä johtui lähinnä perusopetuksen koulukuljetuksista ja tarvikkeiden hankinnoista, mutta toisaalta näitä määrärahoja säästy muilla toiminta-alueilla ja lisäksi muista toimintakuluista säästy yhteensä 67 t€. Koulukuljetuksissa oli ensimmäisen kerran vuonna 2019 koko vuoden voimassa uudet sopimukset ja hinnat. Peruskouluille hankittiin valtuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti sähköistä oppimateriaalia, mikä lisäsi kustannuksia ennakoitua enemmän.

		Talousarvio	Toteutuma	Jäljellä	TOT%	TOT vrt
	ulkoinen	+muutokset	kuluva vuosi			edv %
LT60	Sivistyslautakunta					
*	Tulot	968 430,00	1 034 610,32	-66 180,32	106,80	94,67
*	Menot	-9 078 430,00	-8 782 333,53	-296 096,47	96,70	98,48
**	Netto	-8 110 000,00	-7 747 723,21	-362 276,79	95,50	99,01

Investoinnit

Kouluille hankittiin erityisesti alakoulun saneerattuun osaan älytauluja ja pulpetteja. Ryhmäperhepäiväkoti Vekkulin pihalle hankittiin piharakennus/varasto nuorten työpajalta, vapaa-aikatoimeen kalusteita ja varusteita sekä kirjastoon valaisimet sekä Hutun koululle ulkoliikuntatelineitä. Kustannuksia näistä kertyi yhteensä noin 128 t€ ja määrärahaa oli käytettävissä 136 t€.

2.8. Tekninen lautakunta

Toiminnan sisältö ja painoalueet

Teknisen toimen tehtävänä on järjestää laadukkaat yhdyskuntatekniset palvelut sekä ylläpitää kunnan kiinteistöt ja toimitilat taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti sekä edistää hyvää rakennustapaa ja terveellisen, turvallisen ja viihtyisän elinympäristön toteuttamista.

Teknisen lautakunnan palvelutoiminta-alueet:

- kunnan kiinteistöjen ylläpito
- kunnan maa- ja metsätilojen hoito
- toimitilapalvelut: kiinteistöhoitopalvelut ja toiminnan kehittäminen (huomioidaan konsernikiinteistöt)
- kaukolämpölaitostoiminta: kunnan jakeluverkosto ja varalämpökeskus sekä yhteistyö Taivalkosken Voima Oy:n kanssa
- taajaman vesi- ja viemärlaitostoiminta ja kunnan alueen vesihuollon kehittäminen
- jätehuollon järjestäminen ja kehittäminen
- kaavateiden ja yksityisteiden hoito (yksityistiet hoitosopimuksin)
- kunnan asuntoviranomaisasiat
- puistojen, yleisten alueiden ja ympäristön hoito
- maankäytön suunnittelu/kaavoituksen valmistelut
- liikuntapaikat ja reitistöt (mm. hiihtokeskus, melontakeskus, vaelleusreitit)
- väestönsuojelun osatehtävät (valmiussuunnittelu/varautuminen häiriö- ja poikkeusolosuhteisiin) ja palo- ja pelastustoiminnan rahoitus
- kunnan investointitoiminnan koordinointi ja toteutus
- konsernitehtävät: toimintasektorinsa osalta konsernin osatehtävissä ja osassa hallintoja
- mukanaolo toimialaan liittyvissä elinkeinoelämän ja muiden sidosryhmien kehittämistehtävissä ja yhteistyöhankkeissa

Lautakunta toimii rakennusvalvontaviranomaisena. Rakennusvalvontaviranomainen hoitaa eri laeissa kunnalle tai sen toimielimille määrätyt rakennusvalvontaan liittyvät tehtävät ja tuottaa kuntalaisille rakennus- ja maankäyttölainsäädännön vaatimat palvelut.

- valvoo yleisen edun kannalta rakennustoimintaa sekä osaltaan huolehtii, että rakentamisessa noudatetaan, mitä laissa tai sen nojalla säädetään ja määrätään,
- huolehtii kunnassa tarvittavasta rakentamisen yleisestä ohjauksesta ja neuvonnasta,
- ympäristöterveydenhuolto ja ympäristönsuojelu (ml. maa-ainesten ottamistoiminta) toteutetaan ostopalveluna Kuusamosta

Tekninen toimiala tuottaa merkittävässä määrin kunnan sisäisiä tukipalveluja toisten hallintokuntien käyttöön esimerkkinä kiinteistöhoito, joka sitoo toimialan henkilöstöresursseista yli puolet. Toisena selkeänä palvelukokonaisuutena ovat liikelaitostyyppiset palvelut (lämpö, vesi, jätehuolto), joiden kustannukset kokonaisuudessaan katetaan asiakasmaksuin. Kolmantena kokonaisuutena ovat pääosin verorahoituksella tuotetut/ostetut palvelut kuten kaavoitus, palo/pelastus, tienpito, puistot, yleiset alueet, liikuntapaikat ja reitistöt.

Teknisten palveluiden toimintaympäristön muutoksina ennakoidaan edelleen kunnan väkimäärän hienoista pienenemistä. Digitalisaation voimakasta etenemistä myös teknisten kuntapalveluiden osalta. Henkilöstön vaihtuvuus on voimakasta korkeasta ikärakenteesta johtuen. Maakuntahallinnon uudistukset sote-ratkaisuineen heijastuvat myös teknisen toimen järjestämiin tukipalveluihin ja soten kiinteistömassaan. Lisäksi mahdollisia toimintaympäristön muutoksia aiheuttavat kunnan myymien palveluiden yhtiöittämistarkastelut.

Kunnan teknistä toimialaa on kehitetty pitkäjänteisesti palvelukeskus -ajatuksella. Kuntasuunnitelmaan kirjatut toimialan painopisteet ja tavoitteet tukevat strategiassa linjattuja konsernin painopiste-alueita. Toiminnan kehittämisellä, kustannusten toimintayksikkölähtöisellä kohdentamisella ja seurannalla on kyetty ja pystytään palvelutuotanto sopeuttamaan kysyntään ja resursseihin. Tärkeää on myös ennakoida sektorin tulevaisuuteen vaikuttavat asiakkuudet ja niissä tapahtuvat muutokset.

Kunnan investointitarpeet suuntautuvat pääosin rakennetun kunnallistekniikan ja rakennuskannan saneeraus- ja uusinvestointien alueelle. Taivalkosken kunta on kuitenkin omarahoitteisestikin melko hyvin pystynyt hoitamaan investointitarpeet ja varsinkin kunnallisten laitosten osalta on huolehdittu, että korjausvelkaa ei syntyisi. Kunta on ottanut myös merkittävää vastuuta alempiasteisen tieverkon ylläpidon rahoituksesta.

EU-rahoitusta on saatu lähinnä yleishyödyllisiin sekä elinkeinopoliittisiin perustein toteutettuihin hankkeisiin.

Toimialan henkilöstön ikärakenne on suppea ja keski-ikä korkea. Eläköityminen ei tapahdu kaavamaisesti laskettujen eläkkeellesiirtymisaikojen puitteissa vaan usein erilaisina ”ennenaikaisina” eläkkeelle siirtymisinä. Keski-ikä nousemalla erilaiset työperäiset sairaudet ovat lisääntymään päin. Henkilöstöpolitiikka on entistä suurempi haaste henkilöstön edelleen ikääntyessä. Toimialalla on edelleen suoritettava ennakoivaa ja joustavaa rekrytointia ja käytännön työhyvinvointitoimenpiteitä työvoimaresurssin turvaamiseksi.

Rakennusvalvonnalle on säädetty tehtäväksi valvoa kotitalouksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamista verohallinnolle rakennustyössä käytetyistä työntekijöistä ja urakoitsijoista. Ilmoitusvelvollisuus koskee 1.7.2014 jälkeen tehtäviä luvanvaraisen rakennustyön käyttöönotto- tai loppukatselmuksia.

Rakennuslupien sähköinen asiointi (Lupapiste.fi) on otettu kunnassa käyttöön maaliskuussa 2016. Lupapiste on sähköinen asiointipalvelu, jossa kansalaiset, yritykset ja yhteisöt hoitavat lupa- ja ilmoitusasiansa vuorovaikutuksessa viranomaisten ja muiden osapuolten kanssa. Lupapiste koostuu neuvontapalvelusta ja hakemuspalvelusta.

Asetus haja-asutusalueiden jätevesien käsittelystä tuli voimaan vuoden 2004 alusta (ja sen muutos 2017) ja vanhat jätevesijärjestelmät tuli saattaa asetuksen mukaiseksi 31.10.2019 mennessä. Uudisrakentamista ja merkittäviä peruskorjauksia asetus on koskenut heti sen voimaan tultua.

Ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun alueellista yhteistyötä koskevat päätökset tehtiin Kuusamon, Posion ja Taivalkosken kunnissa ja valvontayksikkö aloitti vuoden 2011 alusta Kuusamossa. Viranomaistehtävien hoito siirtyi uudelle yksikölle.

Liikelaitostyyppisillä toiminnoilla (kaukolämpö- ja vesilaitos) toimintaperiaatteena on kustannus-vas-
taavuus, toimintavarmuus ja kohtuullisen koron tuottaminen omistajan sijoittamalle pääomalle. Tuotteiden hintaan kohdennetaan kaikki kustannusten osatekijät tariffilaskennassa. Lisäksi tariffeissa otetaan huomioon laitosten investointitarpeet, joten laitosten investointiohjelmat katetaan kuluttajamaksuista eivätkä laitokset näin ollen rasita kunnan taloutta. Liikelaitosten osalta yksi suunnittelu-
kauden painopiste on valmiussuunnittelun pitäminen ajan tasalla ja tehokas varautuminen arjen poikkeustilanteisiin.

Seuraava merkittävä kehityskohde on taajaman varavedenottamohanke.

Kaukolämmön markkina-asema on ollut viime vuosina erittäin hyvä. Kunnassa on 1990-luvulta saakka tehty vuosittain lämpöverkoston saneeraustöitä ja pääosa runkolinjoista ja osa talolinjoista on uudistettu eli niin sanottua ”korjausvelkaa” ei ole. Varautumisen osalta linjaston varrella oleva LK1 (6 MW) on varmistettu 2013 omalla sähkögeneraattorilla ja Taivalkosken Voima Oy on rakentanut vuoden 2017 aikana generaattorilla toimivaa varautumistehoa myös teollisuusalueen päävoimalaan.

Kunnan lämpölaitos tekee tiivistä yhteistyötä yhtiötetyn lämmöntuotannon (Taivalkosken Voima Oy) kanssa. Yhtiö on kasvanut ja kehittänyt toimintaansa.

Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Hallinto, kaavoitus

Rekrytointeja toteutettu jo useamman vuoden kuluessa henkilöstön kapean/korkean ikähaitarin tilanteessa palveluiden jatkuvuuden turvaavalla tavalla. Toiminnassa ei ole merkittäviä poikkeamia edelliseen vuoteen eikä kertomusvuoden käyttösuunnitelmaan. Kaavoituksessa valmisteltiin mm. ydinkeskustan asemakaavan tarkistus ehdotusvaiheeseen, paloaseman kaavamuutos hyväksyttiin valtuustossa ja teollisuusalueella käynnistettiin kaavamuutos sahan tulevien ja mittavien investointien mahdollistamiseksi.

Liikenne- ja yleiset alueet

Uusi teidenhoitourakka kilpailutettiin ELY:n ja Pudasjärven kaupungin kanssa. Urakkasopimukset allekirjoitettiin ja käyttöön otettiin syksyllä 2018. Toiminnassa ei ole merkittäviä poikkeamia edelliseen vuoteen eikä kertomusvuoden käyttösuunnitelmaan. Teidenhoidon alueurakka aiheutti n. 100.000 €:n korotuspaineen teknisen lautakunnan raamiin. Uuden 1.1.2019 voimaan astuneen yksityistielain vaikutusten jalkauttaminen käynnistettiin. Liikuntapaikkastrategia valmisteltiin yhdessä sivistyslautakunnan kanssa.

Vesilaitos, kaukolämpölaitos, jätehuolto, varasto ja konekeskus

Liikelaitostyyppisillä toiminnoilla (kaukolämpö- ja vesilaitos) toimintaperiaatteena on kustannus-vaastavuus, toimintavarmuus ja kohtuullisen koron tuottaminen omistajan sijoittamalle pääomalle. Toiminnassa ei ole merkittäviä poikkeamia edelliseen vuoteen eikä kertomusvuoden käyttösuunnitelmaan. Vesilaitoksella on taksan tarkistustarve vuonna 2020 lähinnä tulevia investointeja silmällä pitäen. Lämpölaitoksen osalta on ennakoitu, että Taivalkosken Voima Oy:n tuottaman energian hinta on 2020 tasolla, joka mahdollistaa kuluttajahintojen ennallaan pitämisen.

Kunnan rakennukset

Toimialalla on edelleen toimittu kunnan käytöstä vapautuneiden kohteiden saamiseksi uusiokäyttöön tai myyntiin. Pitkälampien kiinteistöt ovat siirtyneet vuokrasopimuksin matkailutoiminnan aktiivisempaan käyttöön. Opintien entinen ammattikoulu on lähes kokonaisuudessaan uusiokäytössä. Tulvien kiinteistösaneerausten osalta on jatkettu kuntokartoitusten tekemistä ja toimenpidesuunnittelua. Vanhojen teollisuushallien osalta on avattu keskustelua kohteiden mahdollisesta myynnistä vuokralaisille. Toiminnassa ei ole merkittäviä poikkeamia edelliseen vuoteen eikä kertomusvuoden käyttösuunnitelmaan. Vuokratulot toteutuneet suunnitellusti. Sähköiseen talokirjajärjestelmään siirtyminen on suunniteltu vuodelle 2020, koska tietojen kirjaaminen järjestelmään edellyttää henkilöstöresursointia.

Rakennusvalvonta

Edetty suunnitellulla uralla. Rakennuslupahakemukset käsitellään 1 – 5 viikkoa hakemuksen jättämisestä. Toiminnassa ei ole merkittäviä poikkeamia edelliseen vuoteen eikä kertomusvuoden käyttösuunnitelmaan. Lupamäärä tammi-joulukuussa on 127 kpl sisältäen toimenpideilmoitukset.

	2016	2017	2018	2019
Rakennusluvut	220	170	134	127
Valmistuneet asunnot	7	29	7	8
Valmistuneet/käyttöön otetut rakennukset	84	50	48	48
Suunnittelutarveratkaisut	0	1	0	0
Poikkeamislupien lausunnot	12	6	8	6
Maisematyöluvut	3	1	1	7

Toiminnan muu toteutuminen

Rekrytointeja ennakoitu ja toteutettu henkilöstön korkean keski-ikänsä tilanteessa palveluiden jatkuvuuden turvaamiseksi. Tämä toiminta jatkuu/kiihdytään. Ydinkeskustan kaavamuutos valmisteltiin ehdotusvaiheeseen. Ko. kaavamuutoksella on tarkoituksena kaavan päivittämisen lisäksi myös kaavallisesti pohtia keskustan elävänä säilymistä nykyisessä kaupan ja liiketoiminnan murrostilanteessa. Taajamassa on käynnissä myös yleiskaavan uudistaminen. Teollisuusalueen kaava on laajennettu vuonna 2015. Kertomusvuonna käynnistettiin kaavamuutos sahan alueen kehityksen ja toiminnan laajentumisen turvaamiseksi. Paloaseman kaavamuutos hyväksyttiin. Taivalvaaran hiihtokeskuksen kaavamuutos on myös vuodelta 2015. Toimiala osallistui konsernihankkeiden valmisteluun ja projekteihin. Kertomusvuonna keskeinen projekti oli Kiinteistö Oy Taivalkosken Hallien toimistoinvestoinnin loppuun saattaminen.

Talouden toteutuminen

Teknisen lautakunnan talousraamiin kohdistui 2019 seuraavat kustannuspaineet:

1. Vesilaitoksella tapahtui alkuvuodesta merkittävä runkovesijohdon putkirikko, joka aiheutti lautakunnan raamiin 50.000 euron kustannuspaineen.
2. Ydintaajamassa (Kauppatie 16) havaittiin öljyä maaperässä ja kunta (jälkitorjuntaviranomaisena) teetti selvityksen ja suojauspuunauksen kohdealueesta ELY:n viranomaisohjeistuksen mukaan. Selvitysten pohjalta viranomaiset linjaavat miten jatkotoimet alueella suoritetaan ja kustannetaan. Kunta on hakenut 2019 syntyneitä kustannuksia (n. 170.000 €) korvattavaksi kunnalle öljynsuojelurahastolta.

Onnistuneen päästökaupan tuloksena Taivalkosken Voima Oy hyvitti osakkailleen vuodelta 2019 laskutettua energialaskua ja tämä toimenpide kompensoi teknisen lautakunnan vuosituloksessa öljyntorjunnan aiheuttamat kustannukset. Todettakoon vielä, että arvio on, että kunnalle öljyntorjunnasta syntyneet kustannukset (n. 170.000 €/2019) tulevat korvatuksi öljynsuojelurahaston toimesta.

	ulkoinen	Talousarvio +muutokset	Toteutuma kuluva vuosi	Jäljellä	TOT%	TOT vrt edv %
LT70	Tekninen lautakunta					
*	Tulot	2 925 570,00	3 157 482,92	-231 912,92	107,90	115,50
*	Menot	-5 416 910,00	-5 503 519,54	86 609,54	101,60	103,96
**	Netto	-2 491 340,00	-2 346 036,62	-145 303,38	94,20	91,64

Investoinnit

Investointien toteutuksessa edettiin pääosin suunnitellulla uralla. Investoinnit ja työohjelmat valmisteltiin kuntasuunnitelman mukaisesti. 2019 oli edelleen vilkas investointivuosi. Alakoulun remontin kakkosvaihe valmistui. Alakoulun uudemmalle osalle toteutettiin kuntokartoitus, jonka jälkeen käynnistettiin kohteen kunnostussuunnittelu. Paloasemahanke oli urakkalaskennassa ja valtuusto päätti siirtää kohteen toteutuksen käynnistämisen kustannusten nousun seurauksena keväälle 2020. Hankkeen toteutuksen siirtyminen vuodelta 2019 aiheuttaa ison alituksen 2019 vuoden investointimenoihin. Taivalvaaraan uusittiin rinnevalaistusta ja ison mäen kunnostusurakka toteutettiin. Kaukolämpöpuolella rakennettiin uutta linjaa kunnan varikolta Hirsikankaan suuntaan. Hirsikankaalla olevat Siikataipaleen kerrostalot liitettiin kaukolämpöön. Kunta on myös mukana yhtiöitään ja osakkuusyhtiöitään koskevissa investointihankkeissa. Kiinteistö Oy Taivalkosken Hallit on toteuttanut mm. toimistorakennuksen rakennuttamishankkeen. Uusi toimisto otettiin käyttöön maaliskuussa.

Investoinnit toteutuivat: Taloussuunnitelman investointiohjelma brutto 4 929 000/netto 4.749.000 toteutuma brutto 3.271.765/netto 3.271.222.

2.9. Tytäryhtiöt

Kiinteistö Oy Koillismaakeskus

Yhtiö omistaa monitoimirakennuksen, jossa sijaitsevat hotelli- ja ravintolatilat sekä alakerrassa uima-allastilat. Yhtiöjärjestyksen ja osakepääoman omistuksen nojalla tiloja hallitsee Taivalkosken kunta. Kunta on vuokrannut hotelli- ja ravintolatilat yksityiselle yrittäjälle.

Kiinteistö Oy Koillismaakeskuksen tiloissa on tehty vuosittain merkittävä määrä vuosihuolto- ja kunnostustöitä kiinteistön kunnan ylläpitämiseksi. Kiinteistöyhtiön palveluksessa ei ole ollut päätoimista henkilökuntaa.

Talous

	2019	2018
Liikevaihto	204 032	193 548
Liikevoitto (-tappio)	270	44
Tilikauden tulos	1	1
Oma pääoma	2 169 401	2 169 401
Vieras pääoma	35 761	29 258

Kiinteistö Oy Siikataival

Yhtiö omistaa ja hallitsee kiinteistöjä sekä ylläpitää kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja Taivalkoskella.

Kiinteistöjen huoneistoille on tehty pintakorjauksia sekä muita kuntoarvion mukaisia vuosittaisia korjauksia. Vuosittaiset korjaustarpeet tulevat lisääntymään kiinteistöjen ikääntyessä. Kunnan asukasluvun pienentyessä asuntojen käyttöaste heikentyy ja luo haastetta yhtiön taloudelle. Asuntojen vuokrausaste oli vuoden lopussa 93,0 %.

Talous

	2019	2018
Liikevaihto	1 337 297	1 318 520
Liikevoitto/Hoitokate	365 081	391 703
Tilikauden tulos	-7 374	-12 474
Oma pääoma	1 319 408	1 326 782
Vieras pääoma	3 572 827	4 071 583

Taivalkosken Kyläverkot Oy

Yhtiö on perustettu vuonna 2013. Yhtiön omistus palautettiin Taivalkosken kunnalle syksyllä 2017, kun todettiin, että kuntaomistus on laajakaistarakoituksen kokonaistaloudellisuuden kannalta paras vaihtoehto. Taivalkosken Kyläverkot Oy:n tarkoituksena on rakentaa tilaajayhteysverkko Taivalkosken kunnan alueella sekä hallinnoida tätä verkkoa. Verkon rakentamiseen on saatu rahoitusta Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselta Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmasta 2007-2013 ja ohjelmasta 2014-2020.

Runkoverkon rakentamisesta on vastannut Kairan Kuitu Oy. Taivalkosken Kyläverkot Oy:n osalta rakentaminen painottui vuosiin 2014 – 2016. Vuonna 2017 rakennettiin enää yksittäisiä kesken jääneitä liittymiä. Runkoverkon osalta Kairan Kuitu Oy sai verkon valmiiksi vuoden 2015 loppuun mennessä. Taivalkosken Kyläverkot Oy:llä ja Kairan Kuitu Oy:llä on sopimus tilaajayhteysverkon käytöstä.

Talous

	2019	2018
Liikevaihto	101 000	38 000
Liikevoitto (-tappio)	49 195	-15 605
Tilikauden tulos	18 111	-63 367
Oma pääoma	-304 400	-322 511
Vieras pääoma	1 717 720	1 822 409

Kiinteistö Oy Taivalkosken Hallit

Yhtiö omistaa ja hallitsee kiinteistön rakennuksineen. Tilat on vuokrattu konepajatoimintaan ja sitä palvelemaan toimintaan. Kunnan omistusosuus on 84,02 %. Yhtiö rakennutti toimistorakennusta, joka valmistui vuonna 2019. Lisäksi yhtiö laati väestönsuojan hankeselvityksen ja valmisteli nosturiratapalkkien vahvistamisurakkaa.

Talous

	2019	2018
Liikevaihto	325 200	305 500
Liikevoitto (-tappio)	65 634	53 380
Tilikauden tulos	45 384	41 376
Oma pääoma	1 815 269	1 769 885
Vieras pääoma	1 432 031	1 190 996

2.10. Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Taivalkosken kunta		Kunta Tuloslaskelma U+S, lyhyt			28.2.2020 23:41:16	
INTIME/SISÄINEN LASKENTA		TILIVUOSI 012019-122019 KAUSI 122019 VYÖRYTETTY 28/02/20				
		Talousarvio + muutokset	Toteutuma kuluva vuosi	Jäljellä	TOT%	TOT ed.vuosi
1 Taivalkosken kunta						
TULOSLASKELMA						
TOIMINTATUOTOT						
*	Myyntituotot	4 046 800,00	4 340 455,93	-293 655,93	107,30	4 015 956,33
*	Maksutuotot	1 547 450,00	1 514 240,54	33 209,46	97,90	1 534 451,54
*	Tuet ja avustukset	359 800,00	324 989,18	34 810,82	90,30	438 733,05
*	Muut toimintatuotot	2 490 710,00	2 626 986,68	-136 276,68	105,50	2 560 730,53
**	TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	8 444 760,00	8 806 672,33	-361 912,33	104,30	8 549 871,45
**	Valmistus omaan käyttöön	0,00	238 884,06	-238 884,06	0,00	0,00
TOIMINTAKULUT						
Henkilöstökulut						
*	Palkat ja palkkiot	-13 037 290,00	-12 583 006,11	-454 283,89	96,50	-12 156 070,08
Henkilösivukulut						
*	Eläkekulut	-3 165 440,00	-2 976 855,48	-188 584,52	94,00	-2 950 922,19
*	Muut henkilösivukulut	-446 960,00	-376 293,26	-70 666,74	84,20	-431 474,29
*	Palvelujen ostot	-13 826 180,00	-13 897 604,13	71 424,13	100,50	-14 332 559,67
*	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 191 410,00	-3 444 899,29	253 489,29	107,90	-3 484 242,38
*	Avustukset	-1 556 700,00	-1 418 661,22	-138 038,78	91,10	-1 557 528,81
*	Muut toimintakulut	-2 395 380,00	-2 474 661,04	79 281,04	103,30	-2 425 574,44
**	TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-37 619 360,00	-37 171 980,53	-447 379,47	98,80	-37 338 371,86
TOIMINTAKATE		-29 174 600,00	-28 126 424,14	-1 048 175,86	96,40	-28 788 500,41
**	Verotulot	12 440 000,00	11 978 750,60	461 249,40	96,30	11 791 541,64
**	Valtionosuudet	17 920 000,00	18 058 694,00	-138 694,00	100,80	17 935 723,00
Rahoitustuotot ja -kulut						
*	Korkotuotot	0,00	1 238,61	-1 238,61	0,00	0,00
*	Muut rahoitustuotot	81 000,00	77 597,36	3 402,64	95,80	145 587,81
*	Korkokulut	-30 000,00	-43 102,15	13 102,15	143,70	-17 378,76
*	Muut rahoituskulut	0,00	-2 494,50	2 494,50	0,00	-56 237,42
**	RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	51 000,00	33 239,32	17 760,68	65,20	71 971,63
VUOSIKATE		1 236 400,00	1 944 259,78	-707 859,78	157,30	1 010 735,86
Poistot ja arvonalentumiset						
**	Suunn.mukaiset poistot	-2 000 000,00	-2 456 272,51	456 272,51	122,80	-1 914 746,25
**	Arvonalentumiset	0,00	-250 000,00	250 000,00	0,00	0,00
Satunnaiset erät						
TILIKAUDEN TULOS		-763 600,00	-762 012,73	-1 587,27	99,80	-904 010,39
*	Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	11 240,00	11 243,19	-3,19	100,00	11 350,85
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄ)		-752 360,00	-750 769,54	-1 590,46	99,80	-892 659,54

Taivalkosken kunta		Kunnan tuloslaskelma U, lyhyt			28.2.2020 23:41:21	
INTIME/SISÄINEN LASKENTA		TILIVUOSI 012019-122019 KAUSI 122019 VYÖRYTETTY 28/02/20				
		Talousarvio + muutokset	Toteutuma kuluva vuosi	Jäljellä	TOT%	TOT ed.vuosi
1	Taivalkosken kunta					
	TULOSLASKELMA					
	TOIMINTATUOTOT					
*	Myyntituotot	2 970 750,00	2 973 532,83	-2 782,83	100,10	2 728 265,14
*	Maksutuotot	1 547 450,00	1 514 240,54	33 209,46	97,90	1 534 451,54
*	Tuet ja avustukset	359 800,00	324 989,18	34 810,82	90,30	438 733,05
*	Muut toimintatuotot	1 034 480,00	1 099 782,96	-65 302,96	106,30	1 053 365,01
****	TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	5 912 480,00	5 912 545,51	-65,51	100,00	5 754 814,74
***	Valmistus omaan käyttöön	0,00	238 884,06	-238 884,06	0,00	0,00
	TOIMINTAKULUT					
	Henkilöstökulut					
**	Palkat ja palkkiot	-13 037 290,00	-12 583 006,11	-454 283,89	96,50	-12 156 070,08
	Henkilösivukulut					
*	Eläkekulut	-3 165 440,00	-2 976 855,48	-188 584,52	94,00	-2 950 922,19
*	Muut henkilösivukulut	-446 960,00	-376 293,26	-70 666,74	84,20	-431 474,29
**	Henkilösivukulut	-3 612 400,00	-3 353 148,74	-259 251,26	92,80	-3 382 396,48
***	Henkilöstökulut yht.	-16 649 690,00	-15 936 154,85	-713 535,15	95,70	-15 538 466,56
*	Palvelujen ostot	-13 016 280,00	-12 968 316,96	-47 963,04	99,60	-13 424 905,24
*	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 925 260,00	-3 008 459,22	83 199,22	102,80	-3 104 993,12
*	Avustukset	-1 556 700,00	-1 418 661,22	-138 038,78	91,10	-1 557 528,81
*	Muut toimintakulut	-939 150,00	-946 261,46	7 111,46	100,80	-917 421,42
****	TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-35 087 080,00	-34 038 969,65	-1 048 110,35	97,00	-34 543 315,15
	TOIMINTAKATE	-29 174 600,00	-28 126 424,14	-1 048 175,86	96,40	-28 788 500,41
**	Verotulot	12 440 000,00	11 978 750,60	461 249,40	96,30	11 791 541,64
**	Valtionosuudet	17 920 000,00	18 058 694,00	-138 694,00	100,80	17 935 723,00
	Rahoitustuotot ja -kulut					
*	Korkotuotot	0,00	1 238,61	-1 238,61	0,00	0,00
*	Muut rahoitustuotot	81 000,00	77 597,36	3 402,64	95,80	145 587,81
*	Korkokulut	-30 000,00	-43 102,15	13 102,15	143,70	-17 378,76
*	Muut rahoituskulut	0,00	-2 494,50	2 494,50	0,00	-56 237,42
**	Rahoitustuotot ja -kulut yht	51 000,00	33 239,32	17 760,68	65,20	71 971,63
	VUOSIKATE	1 236 400,00	1 944 259,78	-707 859,78	157,30	1 010 735,86
	Poistot ja arvonalentumiset					
*	Suunn.mukaiiset poistot	-2 000 000,00	-2 456 272,51	456 272,51	122,80	-1 914 746,25
*	Arvonalentumiset	0,00	-250 000,00	250 000,00	0,00	0,00
	Satunnaiset erät					
	TILIKAUDEN TULOS	-763 600,00	-762 012,73	-1 587,27	99,80	-904 010,39
*	Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	11 240,00	11 243,19	-3,19	100,00	11 350,85
	TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄ)	-752 360,00	-750 769,54	-1 590,46	99,80	-892 659,54

2.11. Investointiosan toteutuminen

	TA	TA muutos	TA	TOT	Jäljellä	TOT %
90 Kunnanhallituksen inv.proj.						
8010 Yksityisteiden perusparannukse						
Hankinnat						
* Hankinnat yht.	-100 000	0	-100 000	-86 059	-13 941	86
8011 Kalaportaat						
Hankinnat						
* Hankinnat yht.	-53 000	0	-53 000	-53 000	0	100
8013 Reitistöt						
Hankinnat						
* Hankinnat yht.	-10 000	0	-10 000	-4 358	-5 642	44
8014 Kallioniemen ponttooni						
Hankinnat						
* Hankinnat yht.	-20 000	0	-20 000	-16 727	-3 273	84
8015 Kunnan vesihuollon kehittämine						
Hankinnat						
* Hankinnat yht.	-10 000	0	-10 000	-10 000	0	100
8050 Maa-alueiden myynti ja osto						
Hankinnat						
* Hankinnat yht.	0	-11 200	-11 200	-10 788	-412	96
Rahoitusosuudet						
Myynnit						
* Myynnit yht.	0	0	0	543	-543	0
Investointien netto	0	-11 200	-11 200	-10 245	-955	91
90 Kunnanhallituksen inv.proj. YHTEENSÄ						
Hankinnat						
* Hankinnat yht.	-193 000	-11 200	-204 200	-180 931	-23 269	89
Rahoitusosuudet						
Myynnit						
* Myynnit yht.	0	0	0	543	-543	0
Investointien netto	-193 000	-11 200	-204 200	-180 388	-23 812	88

92 Sote investointiproj**8080 Terveyskeskuksen peruskorjaus****Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-180 000	0	-180 000	-142 039	-37 961	79
---	----------------	----------	---	----------	----------	---------	----

8081 Henkilökunnan asuntola/Sosiaal**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-30 000	0	-30 000	-27 419	-2 581	91
---	----------------	---------	---	---------	---------	--------	----

8082 Palv.keskus Katajan saneeraus**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-20 000	0	-20 000	-28 806	8 806	144
---	----------------	---------	---	---------	---------	-------	-----

8083 Sos. ja terv.toimen irtaimisto**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-135 000	0	-135 000	-118 124	-16 876	87
---	----------------	----------	---	----------	----------	---------	----

92 Sote investointiproj YHTEENSÄ**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-365 000	0	-365 000	-316 387	-48 613	87
---	----------------	----------	---	----------	----------	---------	----

93 Sivistystoimen investointiproj**8200 Yläkoulun remonti****Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-40 000	0	-40 000	0	-40 000	0
---	----------------	---------	---	---------	---	---------	---

8201 Alakoulun saneeraus**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-800 000	0	-800 000	-1 150 275	350 275	144
---	----------------	----------	---	----------	------------	---------	-----

8202 Ruokahuollon kiinteät laitteet**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-10 000	0	-10 000	-5 553	-4 447	56
---	----------------	---------	---	---------	--------	--------	----

8203 Sivistystoimen irtaimistot**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-136 000	0	-136 000	0	-136 000	0
---	----------------	----------	---	----------	---	----------	---

8453 Keskuvaraston saneerausta**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-20 000	0	-20 000	-14 042	-5 958	70
---	----------------	---------	---	---------	---------	--------	----

8454 Pihan päällystäminen/Terv.kesk**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	0	0	0	-12	12	0
---	----------------	---	---	---	-----	----	---

8455 Paloasema, hankesuunnittelu**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-1 800 000	0	-1 800 000	-60 347	-1 739 653	3
---	----------------	------------	---	------------	---------	------------	---

Rahoitusosuudet**Myynnit**

*	Myynnit yht.	180 000	0	180 000	0	180 000	0
	Investointien netto	-1 620 000	0	-1 620 000	-60 347	-1 559 653	4

8456 Teollisuushallit saneeraus**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-20 000	0	-20 000	-11 145	-8 855	56
---	----------------	---------	---	---------	---------	--------	----

8550 Liikenneväylien suunnittelu**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-10 000	0	-10 000	-14 992	4 992	150
---	----------------	---------	---	---------	---------	-------	-----

8551 Rakentaminen ja päällystäminen**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-110 000	-25 000	-135 000	-131 057	-3 943	97
---	----------------	----------	---------	----------	----------	--------	----

8553 Tievalaistus**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-60 000	60 000	0	0	0	0
---	----------------	---------	--------	---	---	---	---

8554 Maanpohjakorvaukset/toimitukse**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-10 000	10 000	0	0	0	0
---	----------------	---------	--------	---	---	---	---

8204 Ryhmis Vekkulin katos**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-10 000	0	-10 000	-7 688	-2 312	77
---	----------------	---------	---	---------	--------	--------	----

8300 Älytaulut, kalusteet, mobiili**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	0	0	0	-59 419	59 419	0
---	----------------	---	---	---	---------	--------	---

8304 Vapaa-aikat.irtain omaisuus**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	0	0	0	-40 354	40 354	0
---	----------------	---	---	---	---------	--------	---

8305 Kirjaston irtain omaisuus**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	0	0	0	-13 762	13 762	0
---	----------------	---	---	---	---------	--------	---

8306 Hutun koulun irtain omaisuus**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	0	0	0	-9 665	9 665	0
---	----------------	---	---	---	--------	-------	---

93 Sivistystoimen investointiproj YHTEENSÄ**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-996 000	0	-996 000	-1 286 716	290 716	129
---	----------------	----------	---	----------	------------	---------	-----

94 Teknisten palveluiden inv.proj**8450 Ammattikoulun tilojen saneerau****Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-200 000	0	-200 000	-174 532	-25 468	87
---	----------------	----------	---	----------	----------	---------	----

8451 B-talon ulkopuolisia saneeraus**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-10 000	0	-10 000	0	-10 000	0
---	----------------	---------	---	---------	---	---------	---

8452 Kiinteistöjen energiataloustoi**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-50 000	0	-50 000	-37 782	-12 218	76
---	----------------	---------	---	---------	---------	---------	----

8453 Keskuvaraston saneerausta**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-20 000	0	-20 000	-14 042	-5 958	70
---	----------------	---------	---	---------	---------	--------	----

8454 Pihan päällystäminen/Terv.kesk**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	0	0	0	-12	12	0
---	----------------	---	---	---	-----	----	---

8455 Paloasema, hankesuunnittelu**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-1 800 000	0	-1 800 000	-60 347	-1 739 653	3
---	----------------	------------	---	------------	---------	------------	---

Rahoitusosuudet**Myynnit**

*	Myynnit yht.	180 000	0	180 000	0	180 000	0
	Investointien netto	-1 620 000	0	-1 620 000	-60 347	-1 559 653	4

8456 Teollisuushallit saneeraus**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-20 000	0	-20 000	-11 145	-8 855	56
---	----------------	---------	---	---------	---------	--------	----

8550 Liikenneväylien suunnittelu**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-10 000	0	-10 000	-14 992	4 992	150
---	----------------	---------	---	---------	---------	-------	-----

8551 Rakentaminen ja päällystäminen**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-110 000	-25 000	-135 000	-131 057	-3 943	97
---	----------------	----------	---------	----------	----------	--------	----

8553 Tievalaistus**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-60 000	60 000	0	0	0	0
---	----------------	---------	--------	---	---	---	---

8554 Maanpohjakorvaukset/toimitukse**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-10 000	10 000	0	0	0	0
---	----------------	---------	--------	---	---	---	---

8555 Opastus ja viitoitus**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-10 000	5 000	-5 000	-3 395	-1 605	68
---	----------------	---------	-------	--------	--------	--------	----

8601 Taajaman ympäristö**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-20 000	0	-20 000	-18 083	-1 917	90
---	----------------	---------	---	---------	---------	--------	----

8602 Leikkikentät, kalusteiden uusi**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-10 000	0	-10 000	-11 445	1 445	114
---	----------------	---------	---	---------	---------	-------	-----

8701 Rullahiihtorata**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-20 000	0	-20 000	-19 973	-27	100
---	----------------	---------	---	---------	---------	-----	-----

8702 Hiihtokeskuksen kehittäminen**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	0	0	0	-66	66	0
---	----------------	---	---	---	-----	----	---

8705 Seikkailupuiston laajennus**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	0	0	0	-1 127	1 127	0
---	----------------	---	---	---	--------	-------	---

8708 Taivalvaaran liikuntapuist.keh**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-40 000	10 000	-30 000	-15 377	-14 623	51
---	----------------	---------	--------	---------	---------	---------	----

8709 Hyppyrimäen saneeraus**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-100 000	0	-100 000	-110 895	10 895	111
---	----------------	----------	---	----------	----------	--------	-----

8710 Taivalvaaran rinnevalot uusint**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-75 000	-50 000	-125 000	-122 964	-2 036	98
---	----------------	---------	---------	----------	----------	--------	----

8711 Urh.kent/jääkiekkok puku-wctil**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-30 000	10 000	-20 000	-5 035	-14 965	25
---	----------------	---------	--------	---------	--------	---------	----

8712 Ankkurihissin kunnostaminen**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	0	-20 000	-20 000	-80 049	60 049	400
---	----------------	---	---------	---------	---------	--------	-----

8750 Huoltorakennuksen kunnostus**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-40 000	0	-40 000	-6 500	-33 500	16
---	----------------	---------	---	---------	--------	---------	----

8770 Teknisten palv. irtaimisto**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-300 000	0	-300 000	-294 701	-5 299	98
---	----------------	----------	---	----------	----------	--------	----

94 Teknisten palveluiden inv.proj YHTEENSÄ**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-2 935 000	0	-2 935 000	-1 133 519	-1 801 481	39
---	----------------	------------	---	------------	------------	------------	----

Rahoitusosuudet**Myynnit**

*	Myynnit yht.	180 000	0	180 000	0	180 000	0
	Investointien netto	-2 755 000	0	-2 755 000	-1 133 519	-1 621 481	41

99 Muut investointi projektit**9000 Osekk:lle vuokratut kiinteistö****Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-60 000	0	-60 000	-41 762	-18 238	70
---	----------------	---------	---	---------	---------	---------	----

9010 Suunnittelu, verkosto ja laito**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-10 000	0	-10 000	-33 415	23 415	334
---	----------------	---------	---	---------	---------	--------	-----

9011 Puhdistamon jälkivalutuskenttä**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-10 000	0	-10 000	-2 087	-7 914	21
---	----------------	---------	---	---------	--------	--------	----

9012 Vesihuollon rakent./saneeraus**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-70 000	0	-70 000	-104 024	34 024	149
---	----------------	---------	---	---------	----------	--------	-----

9013 Pitkälamminkankaan varavedenot**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-30 000	0	-30 000	0	-30 000	0
---	----------------	---------	---	---------	---	---------	---

9030 Verkostosaneeraus**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-240 000	0	-240 000	-19 332	-220 668	8
---	----------------	----------	---	----------	---------	----------	---

9031 Hirsikankaan kaukolämpölinja**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	0	0	0	-153 591	153 591	0
---	----------------	---	---	---	----------	---------	---

9090 Jätelavat**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-20 000	0	-20 000	0	-20 000	0
---	----------------	---------	---	---------	---	---------	---

99 Muut investointi projektit YHTEENSÄ**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-440 000	0	-440 000	-354 211	-85 789	81
---	----------------	----------	---	----------	----------	---------	----

KAIKK KAIKKI YHTEENSÄ**Hankinnat**

*	Hankinnat yht.	-4 929 000	-11 200	-4 940 200	-3 271 765	-1 668 435	66
---	----------------	------------	---------	------------	------------	------------	----

Rahoitusosuudet**Myynnit**

*	Myynnit yht.	180 000	0	180 000	543	179 457	0
	Investointien netto	-4 749 000	-11 200	-4 760 200	-3 271 222	-1 488 978	69

2.12. Rahoitusosan toteutuminen

	TA2019	TA2019 muutos	TA2019 muutosten jälkeen	Toteutuma 2019	Poikkeama
Toiminnan ja investointien rahavirta					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	1 556 400	-320 000	1 236 400	1 944 259,78	-707 859,78
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät					
Myyntivoitot ja -tappiot					
Muut korjauserät				-19 398,10	19 398,10
Tulorahoituksen korjauserät				-19 398,10	19 398,10
Toiminnan rahavirta	1 556 400	-320 000	1 236 400	1 924 861,68	-688 461,68
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-4 929 000	-11 200	-4 940 200	-3 271 764,95	-1 668 435,05
Rahoitusosuudet investointimenoihin	180 000		180 000	542,90	179 457,10
Pysyvien vastaavien luovutustulot				19 398,10	-19 398,10
Investointien rahavirta	-4 749 000	-11 200	-4 760 200	-3 251 823,95	-1 508 376,05
Toiminnan ja investointien rahavirta	-3 192 600	-331 200	-3 523 800	-1 326 962,27	-2 196 837,73
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset					
Antolainasaamisten vähennykset				672,76	-672,76
Antolainauksen muutokset					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 500 000		3 500 000	3 500 000,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-643 720		-643 720	-914 979,00	271 259,00
Lainakannan muutokset	2 856 280		2 856 280	2 585 021,00	271 259,00
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset				11 290,25	-11 290,25
Vaihto-omaisuuden muutos				20,77	-20,77
Saamisten muutos				-389 749,67	389 749,67
Korottomien velkojen muutos				-403 315,28	403 315,28
Muut maksuvalmiuden muutokset				-781 753,93	781 753,93
Rahoituksen rahavirta	2 856 280		2 856 280	1 803 939,83	1 052 340,17
Rahavarojen muutos	-336 320	-331 200	-667 520	476 977,56	-1 144 497,56
Rahavarat 31.12.				2 323 737,15	-2 323 737,15
Rahavarat 1.1.				1 846 759,59	-1 846 759,59
Rahavarojen muutos				476 977,56	-476 977,56

2.13. Yhteenvedo sitovien erien toteutumisesta

	MÄÄRÄRAHAT 1 000 EUR						TULOARVIOT 1 000 EUR				
	Sito- vuus 1) N B	Alkup. TA	TA muutos	TA muu- tosten jälkeen	Toteu- ma	Poik- keama	Alkup. TA	TA muutos	TA muu- tosten jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keama
KÄYTTÖTALOUSOSA											
Keskusvaalilautakunta	N	-38		-38	-11	-27					
Tarkastuslautakunta	N	-32		-32	-29	-3					
Valtuusto	N	-50		-50	-27	-23					
Kunnanhallitus	N	-3 133	-320	-3 453	-2 429	-1 024					
Sosiaali- ja terveyslautak.	N	-15 000		-15 000	-15 536	536					
Sivistyslautakunta	N	-8 110		-8 110	-7 748	-362					
Tekininen lautakunta	N	-2 491		-2 491	-2 346	-145					
Yhteensä		-28 854	-320	-29 174	-28 126	-1 048					
TULOSLAKELMAOSA											
Verotulot	N						12 440		12 440	11 979	461
Valtionosuudet	N						17 920		17 920	18 059	-139
Korkotulot	N								0	1	-1
Muut rahoitustulot	N						141	-60	81	78	3
Korkomenot	N	-90	60	-30	-43	13					
Muut rahoitusmenot	N	0		0		0					
Satunnaiset kulut	N			0		0					
Yhteensä		-90		-30	-43	13	30 501	-60	30 441	30 117	324
INVESTOINTIOSA											
Yhteensä	B	-4 749	-11	-4 760	-3 271	-1 489					
Yhteensä		-4 749	-11	-4 760	-3 271	-1 489	0	0	0	0	0
RAHOITUSOSA											
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	N					0	3 500		3 500	3 500	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	N	-644		-644	-915	271					
Muut maksuvalmiuden muutokset	N			0	-781	781					
Yhteensä		-644		-644	-1 696	1 052	3 500	0	3 500	3 500	0
Kaikki yhteensä		-34 337	-331	-34 608	-33 136	-1 472	34 001	-60	33 941	33 617	324

kohdassa 2.11..Investointiosan toteutuminen tarkempi selostus investoinneista

3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1. Tilinpäätöslaskelmia koskevat säännökset ja ohjeet

Tilinpäätöslaskelmia ovat tuloslaskelma, rahoituslaskelma, tase, konsernituloslaskelma ja -tase sekä konsernin rahoituslaskelma. Tilinpäätöslaskelmien laatimisessa sovelletaan kirjanpitolakia ja -asetusta työ- ja elinkeinoministeriön kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeiden ja laskelma-kaavojen mukaisesti.

Kustakin tuloslaskelman ja taseen erästä on esitettävä vastaava tieto viimeistä edelliseltä tilikaudelta (vertailutieto). Jos tuloslaskelman tai taseen erittelyä on muutettu, on vertailutietoa mahdollisuuksien mukaan oikaistava. Samoin on meneteltävä, jos vertailutieto ei muun syyn takia ole käytökelpoinen (KPL 3:1.2). Vastaavaa vertailutiedon esittämistapaa noudatetaan myös rahoituslaskelman ja konsernituloslaskelman ja -taseen sekä konsernin rahoituslaskelman esittämisessä.

3.2. Tuloslaskelma

ulkoiset tulot ja menot

	2019		2018	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	2 973 532,83		2 728 265,14	
Maksutuotot	1 514 240,54		1 534 451,54	
Tuet ja avustukset	324 989,18		438 733,05	
Muut toimintatuotot	1 099 782,96	5 912 545,51	1 053 365,01	5 754 814,74
Valmistus omaan käyttöön		238 884,06		
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-12 583 006,11		-12 156 070,08	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-2 976 855,48		-2 950 922,19	
Muut henkilösivukulut	-376 293,26		-431 474,29	
Palvelujen ostot	-12 968 316,96		-13 424 905,24	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 008 459,22		-3 104 993,12	
Avustukset	-1 418 661,22		-1 557 528,81	
Muut toimintakulut	-946 261,46	-34 277 853,71	-917 421,42	-34 543 315,15
Toimintakate		-28 126 424,14		-28 788 500,41
Verotulot		11 978 750,60		11 791 541,64
Valtionosuudet		18 058 694,00		17 935 723,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	1 238,61			
Muut rahoitustuotot	77 597,36		145 587,81	
Korkokulut	-43 102,15		-17 378,76	
Muut rahoituskulut	-2 494,50	33 239,32	-56 237,42	71 971,63
Vuosikate		1 944 259,78		1 010 735,86
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 456 272,51		-1 914 746,25	
Arvonalentumiset	-250 000,00	-2 706 272,51		-1 914 746,25
Tilikauden tulos		-762 012,73		-904 010,39
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		11 243,19		11 350,85
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		-750 769,54		-892 659,54

3.3. Rahoituslaskelma

	2019		2018	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	1 944 259,78		1 010 735,86	
Satunnaiset erät	0,00		0,00	
Tulorahoituksen korjauserät	-19 398,10	1 924 861,68	-18 778,30	991 957,56
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-3 271 764,95		-3 301 885,66	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00		219 666,85	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	19 941,00	-3 251 823,95	65 452,70	-3 016 766,11
Toiminnan ja investointien rahavirta		-1 326 962,27		-2 024 808,55
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset				
Antolainasaamisten vähennykset	672,76	672,76	0,00	0,00
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset	3 500 000,00		2 500 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-914 979,00		-566 800,00	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	2 585 021,00	0,00	1 933 200,00
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	11 290,25		-27 245,72	
Vaihto-omaisuuden muutos	20,77		-4 767,30	
Saamisten muutos	-389 749,67		159 112,91	
Korottomien velkojen muutos	-403 315,28	-781 753,93	910 893,18	1 037 993,07
Rahoituksen rahavirta		1 803 939,83		2 971 193,07
Rahavarojen muutos		476 977,56		946 384,52
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	2 323 737,15		1 846 759,59	
Rahavarat 1.1.	1 846 759,59	476 977,56	900 375,07	946 384,52

3.4. Tase

VASTAAVAA	2019	2018
PYSYVÄT VASTAAVAT	30 295 314,54	29 731 037,76
Aineettomat hyödykkeet	492 768,47	545 103,32
Aineettomat oikeudet	261 979,04	237 956,09
Muut pitkävaikuttiset menot	230 789,43	307 147,23
Aineelliset hyödykkeet	24 106 009,55	23 238 725,16
Maa- ja vesialueet	3 590 386,09	3 580 140,99
Rakennukset	13 778 492,16	14 726 581,98
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 504 528,82	4 287 763,19
Koneet ja kalusto	796 910,30	578 389,60
Muut aineelliset hyödykkeet	65 849,40	65 849,40
Ennakkomaksut ja keskener. hank.	1 369 842,78	
Sijoitukset	5 696 536,52	5 947 209,28
Osakkeet ja osuudet	4 978 592,63	5 228 592,63
Muut lainasaamiset	717 943,89	718 616,65
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	123 639,99	91 826,58
Valtion toimeksiannot	100 595,36	71 806,75
Muut toimeksiantojen varat	23 044,63	20 019,83
VAIHTUVAT VASTAAVAT	4 517 567,25	3 650 860,79
Vaihto-omaisuus	13 010,64	13 031,41
Muu vaihto-omaisuus	13 010,64	13 031,41
Saamiset	2 180 819,46	1 791 069,79
Pitkäaikaiset saamiset	309 735,41	309 735,41
Myyntisaamiset	229 135,41	229 135,41
Muut saamiset	80 600,00	80 600,00
Lyhytaikaiset saamiset	1 871 084,05	1 481 334,38
Myyntisaamiset	870 761,19	1 066 811,70
Lainasaamsiet	10 000,00	
Muut saamiset	202 067,25	406 050,32
Siirtosaamiset	788 255,61	8 472,36
Rahat ja pankkisaamiset	2 323 737,15	1 846 759,59
VASTAAVAA YHTEENSÄ	34 936 521,78	33 473 725,13

VASTATTAVAA	2019	2018
OMA PÄÄOMA	21 112 229,45	21 862 998,99
Peruspääoma	11 252 197,19	11 252 197,19
Ed. tilikausien yli/alijäämä	10 610 801,80	11 503 461,34
Tilikauden yli/alijäämä	-750 769,54	-892 659,54
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	1 352 944,41	1 364 187,60
Poistoero	173 581,73	184 824,92
Vapaaehtoiset varaukset	1 179 362,68	1 179 362,68
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	183 722,33	140 618,67
Valtion toimeksiannot	116 559,83	83 238,93
Lahjoitusrahastojen pääomat	30 611,77	27 573,97
Muut toimeksiantojen pääomat	36 550,73	29 805,77
VIERAS PÄÄOMA	12 287 625,59	10 105 919,87
Pitkäaikainen	6 004 080,91	3 272 547,91
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	5 966 361,00	3 234 828,00
Saadut ennakot	37 719,91	37 719,91
Lyhytaikainen	6 283 544,68	6 833 371,96
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	537 691,00	684 203,00
Saadut ennakot	27 657,61	3 436,00
Ostovelat	2 116 879,41	1 803 927,92
Muut velat	352 325,88	2 041 822,64
Siirtovelat	3 248 990,78	2 299 982,40
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	34 936 521,78	33 473 725,13

3.5. Konsernilaskelmat

Konsernituloslaskelma

	2019		2018
Toimintatuotot	16 270 333,54		15 633 937,16
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut	-43 064 159,09		-43 811 223,11
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	49 910,64		123 374,07
Toimintakate	-26 743 914,91		-28 053 911,88
Verotulot	11 978 750,60		11 791 541,64
Valtionosuudet	18 058 694,00		17 935 723,00
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	1 329,89	180,15	
Muut rahoitustuotot	45 871,47	52 734,77	
Korkokulut	-91 674,27	-61 897,22	
Muut rahoituskulut	-3 847,87	-7 751,76	-16 734,06
Vuosikate	3 245 208,90		1 656 618,70
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 535 360,70	-2 861 118,39	
Omistuksen eliminointierot			
Arvonalentumiset	-250 167,65		-2 861 118,39
	-3 785 528,35		-2 861 118,39
Satunnaiset erät			236 685,33
Tilikauden tulos	-540 319,45		-967 814,36
Tilinpäätössiirrot	-1 319,28		-5 483,01
Tilikauden verot	-1 284,77		-1 275,94
Laskennalliset verot	-24 721,00		43 735,74
Vähemmistöosuudet	-7 810,63		-8 020,24
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-575 455,13		-938 857,81

Konsernin rahoituslaskelma

	2019		2018	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	3 245 208,90		1 656 618,70	
Satunnaiset erät			236 685,33	
Tilikauden verot	-1 284,77		-1 275,94	
Tulorahoituksen korjaukset	-143 468,58	3 100 455,55	-367 460,53	1 524 567,56
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-5 662 845,61		-4 641 231,00	
Rahoitusosuudet investointimenoihin			219 666,85	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	40 024,36	-5 622 821,25	331 439,34	-4 090 124,81
Toiminnan ja investointien rahavirta		-2 522 365,70		-2 565 557,25
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset			-529,20	
Antolainasaamisten vähennykset	672,76	672,76	1 102,50	573,30
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset	3 528 972,39		4 131 153,83	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 237 159,64		-1 387 620,46	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	850 269,65	3 142 082,40	-349 481,84	2 394 051,53
Oman pääoman muutokset	118 292,71			
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	11 287,72		-27 265,81	
Vaihto-omaisuuden muutos	868,11		-8 103,78	
Saamisten muutos	-426 622,68		215 489,39	
Korottomien velkojen muutos	-394 815,46	-809 282,31	988 009,50	1 168 129,30
Rahoituksen rahavirta		2 451 765,56		3 562 754,12
Rahavarojen muutos		-70 600,14		997 196,87
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	3 446 197,57		3 516 797,71	
Rahavarat 1.1.	3 516 797,71	-70 600,14	2 519 600,84	997 196,87

Konsernitase

VASTAAVAA	2019	2018
PYSYVÄT VASTAAVAT	41 593 838,28	39 662 439,04
Aineettomat hyödykkeet	688 668,68	716 897,35
Aineettomat oikeudet	339 790,30	289 368,65
Muut pitkävaikutteiset menot	308 785,49	380 712,44
Ennakkomaksut	40 092,89	46 816,26
Aineelliset hyödykkeet	39 072 238,96	36 913 141,89
Maa- ja vesialueet	4 459 223,97	4 305 627,83
Rakennukset	24 618 326,56	24 426 987,81
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 163 240,58	5 972 236,23
Koneet ja kalusto	1 391 962,78	1 149 163,22
Muut aineelliset hyödykkeet	559 345,11	82 595,26
Ennakkomaksut ja keskener. hank.	1 880 139,96	976 531,54
Sijoitukset	1 832 930,64	2 032 399,80
Osakkuusyhteisöosuudet	1 541 539,38	1 491 553,14
Muut osakkeet ja osuudet	286 677,62	535 460,26
Muut lainasaamiset	3 806,44	4 857,20
Muut saamiset	907,20	529,20
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	402 026,76	273 444,65
Valtion toimeksiannot	141 854,90	136 036,76
Muut toimeksiantojen varat	260 171,86	137 407,89
VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 875 604,38	6 521 196,05
Vaihto-omaisuus	93 503,04	94 371,15
Aineet ja tarvikkeet	93 503,04	94 371,15
Saamiset	3 335 903,78	2 910 027,18
Pitkäaikaiset saamiset	309 735,41	309 735,41
Myyntisaamiset	229 135,41	309 735,41
Muut saamiset	80 600,00	
Lyhytaikaiset saamiset	3 026 168,37	2 600 291,77
Myyntisaamiset	1 708 080,25	1 882 796,36
Lainasaamiset	10 000,00	
Muut saamiset	381 273,06	567 881,74
Siirtosaamiset	926 815,06	149 613,67
Rahoitusarvopaperit	95 167,63	90 549,90
Osakkeet ja osuudet	131,86	131,86
Sijoitukset rahamarkkinainstrum.	95 035,77	90 418,03
Rahat ja pankkisaamiset	3 351 029,93	3 426 247,81
VASTAAVAA YHTEENSÄ	48 871 469,42	46 457 079,73

VASTATTAVAA	2 019	2 018
OMA PÄÄOMA	24 648 758,72	25 104 601,85
Peruspääoma	11 252 197,19	11 252 197,19
Yhdistysten ja säätiöiden pääoma	2 119,17	2 119,17
Muut omat rahastot	1 560 069,27	1 558 749,99
Ed. tilikausien yli/alijäämä	12 409 828,22	13 230 393,31
Tilikauden yli/alijäämä	-575 455,13	-938 857,81
VÄHEMMISTÖOSUUDET	344 169,30	326 563,11
Vähemmistöosuudet	344 169,30	326 563,11
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
PAKOLLISET VARAUKSET	398 874,46	458 150,60
Muut pakolliset varaukset	398 874,46	458 150,60
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	462 813,06	322 943,23
Valtion toimeksiannot	141 854,90	136 036,76
Lahjoitusrahastojen pääomat	30 708,85	97,08
Muut toimeksiantojen pääomat	290 249,31	186 809,39
VIERAS PÄÄOMA	23 016 853,88	20 244 820,94
Pitkäaikainen	14 368 774,68	10 858 739,27
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	14 325 992,42	10 816 667,67
Saadut ennakot	37 719,91	37 719,91
Ostovelat		
Muut velat		
Siirtovelat		
Laskennalliset verovelat	5 062,35	4 351,69
Lyhytaikainen	8 648 079,20	9 386 081,66
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	799 494,15	1 166 736,49
Saadut ennakot	52 887,73	12 854,91
Ostovelat	2 700 076,33	2 409 036,04
Muut velat	566 403,01	419 968,12
Siirtovelat	4 383 014,60	5 255 293,04
Laskennallinen verovelka	146 203,38	122 193,06
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	48 871 469,42	46 457 079,73

4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tilinpäätöksen liitetiedoista on säädetty kuntalaissa sekä kirjanpitolaissa ja -asetuksessa. Kirjanpitolain 3.2 §:n mukaan tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kirjanpitovelvollisen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta (oikea ja riittävä kuva). Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa. Liitetietojen antamisesta on työ- ja elinkeinoministeriön kirjanpitolautakunnan kuntajaosto antanut erillisen ohjeen *Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän liitetiedoista* (Helsinki 2016).

4.1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat periaatteet

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistoajoja on tarkistettu rakennuksien osalta. Muutokset ovat perustuneet hyödykkeiden taloudellisen pitoajan uudelleenarviointiin. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseessa hankintamenoon.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintameno määräisenä.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty seuraavat tytäryhteisöt: Kiinteistö Oy Siikataival, Kiinteistö Oy Koillismaakeskus, Taivalkosken Kyläverkot Oy ja Kiinteistö Oy Taivalkosken Hallit sekä kuntayhtymät; Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä ja Pohjois-Pohjanmaan liitto omistusosuuksien suhteessa. Osakkuusyhteisöistä on yhdistelty omistusosuutta vastaava määrä osakkuusyhteisön voitosta ja tappiosta sekä oman pääoman muutoksesta.

Vapaaehtoiset varaukset ja poistoero

Vapaaehtoiset varaukset ja poistoerot on siirretty omaan pääomaan edellisten tilikautien yli-/alijäämiin ja tilikauden yli-/alijäämiin ja laskennalliseen verovelkaan.

Sisäiset liiketapahtumat

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty hankintamenuon mukaisesti.

Suunnitelmapoistojen oikaisut

Kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu kunnan poistosuunnitelman mukaisiksi ja ero on kirjattu oman pääoman eriä Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämää ja Tilikauden ylijäämä/alijäämää vastaan.

4.2. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Yleishallinto	208 609,54	232 263,33	103 851,10	94 873,63
Sosiaali- ja terveystuotot	10 666 679,98	10 272 466,99	1 854 922,61	1 833 219,85
Opetus- ja kulttuuripalvelut	1 034 610,32	1 092 874,40	1 034 610,32	1 092 874,40
Muut palvelut	4 360 433,70	4 036 332,44	2 919 161,48	2 733 846,86
Yhteensä	16 270 333,54	15 633 937,16	5 912 545,51	5 754 814,74

Verotulot	2019	2018
	Kunnan tulovero	9 758 719,76
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 304 638,83	1 232 489,18
Kiinteistövero	915 392,01	896 701,30
Yhteensä	11 978 750,60	11 791 541,64

Valtionosuudet	2019	2018
	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	14 365 402,00
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	3 736 728,00	3 821 796,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-218 742,00	-180 394,00
Verotulomen.kompensaatio	175 306,00	0,00
Yhteensä	18 058 694,00	17 935 723,00

Palvelujen ostot	2019	2018
	Asiakaspalvelujen ostot	7 387 013,05
Muiden palvelujen ostot	5 581 303,91	5 998 388,48
Yhteensä	12 968 316,96	13 424 905,24

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Kuluvan käyttöomaisuuden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuuden hankintamenoista arvioitun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Muut pitkävaikutteiset menot	tasapoisto	3 - 5 v
Maa-alueet	ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat	tasapoisto	20-50 v
Kiinteät rakenteet ja laitteet	menojäännöspoisto	10-25 %
Koneet ja kalusto	tasapoisto	5-10 v
Luonnonvarat	käytön mukaan	
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoa	
Osakkeet ja osuudet	ei poistoa	

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 8400 euroa, on kirjattu vuosikuluksi.

Poistosuunnitelmaan tehdyt muutokset;

Valt.12.12.1996	Käyttöomaisuuden suunnitelmapoistojen perusteet
Khall.5.3.2011	Käyttöomaisuuden suunnitelmapoistot vuonna 2000
Khall 29.3.2005	Käyttöomaisuuden poistoaikojen muutoksia
Khall 3.12.2007	Käyttöomaisuuteen kuuluvan yläasteen kiinteistön poistoaajan muutos
Valt.28.10.2009	Taivalkosken kunnan poistosuunnitelman muuttaminen Koillis-Pohjanmaan ammatillisen koulutuksen kuntayhtymältä kunnalle siirtyneen omaisuuden johdosta

Pakollisten varausten muutokset

	Konserni 2019	2018	Kunta 2019	2018
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1.	409 892,60	446 752,48		
Lisäykset tilikaudella			0,00	
Vähennykset tilikaudella	-25 016,75	-36 859,88		
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12.	384 875,85	409 892,60		
Muut pakolliset varaukset 1.1.	48 258,00	0,00		
Lisäykset tilikaudella	13 998,60	48 258,00		
Vähennykset tilikaudella	-48 258,00	0,00		
Muut pakolliset varaukset 31.12.	13 998,60	48 258,00		
Pakolliset varaukset yhteensä	398 874,45	458 150,60		

4.3. Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Aineettomat hyödykkeet

	Aineettomat oikeudet	Muut pitkä- vaik.menot	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	237 956,09	307 147,23	545 103,32
Lisäykset tilikaudella	0,00		0,00
Rah.osuudet tilikaudella			0,00
Vähennykset tilik. aikana			
Siirrot erien välillä	118 123,72	69 738,83	187 862,55
Tilikauden poisto	-94 100,77	-146 096,63	-240 197,40
Arvonlennukset ja niiden pal.			
Hankintameno 31.12.	261 979,04	230 789,43	492 768,47
Arvonkorotukset			
Kirjanpitoarvo 31.12.2019	261 979,04	230 789,43	492 768,47

Aineelliset hyödykkeet	Maa- alueet	Liittymis- maksut	Raken- nukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Taide ja arvoesineet	Kesken- eräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	3 495 956,83	84 184,16	14 726 581,98	4 287 763,19	578 389,60	65 849,40		23 238 725,16
Lisäykset tilikaudella							3 271 764,95	3 271 764,95
Rahoitusosuudet tilikaudella								0,00
Vähennykset tilik.aikana	-542,90							-542,90
Siirrot erien välillä	10 788,00		383 097,30	896 719,91	423 454,41		-1 901 922,17	-187 862,55
Tilikauden poisto			-1 331 187,12	-679 954,28	-204 933,71			-2 216 075,11
Arvonl. ja niiden palautukset								0,00
								0,00
Hankintameno 31.12.	3 506 201,93	84 184,16	13 778 492,16	4 504 528,82	796 910,30	65 849,40	1 369 842,78	24 106 009,55
Arvonkorotukset								
Kirjanpitoarvo 31.12.2019	3 506 201,93	84 184,16	13 778 492,16	4 504 528,82	796 910,30	65 849,40	1 369 842,78	24 106 009,55

Sijoitukset	Osakkeet ja osuudet				Muut laina- ja muut saamiset			Yhteensä
	Osakkeet konserni- yhtiöt	Kunta- yhtymä- osuudet	Osakkuus- yhteisö- osakkeet	Muut osakkeet ja osuudet	Muut sijoitukset svop	Saamiset tytäryhtei- söiltä	Saamiset muut yhteensä	
Hankintameno 1.1.	2 327 644,06	1 879 877,26	249 474,67	771 596,64	0,00	715 589,33	3 027,32	5 947 209,28
Lisäykset								0,00
Vähennykset							-672,76	-672,76
Siirrot erien välillä	250 000,00			-250 000,00				0,00
Hank.meno 31.12.	2 577 644,06	1 879 877,26	249 474,67	521 596,64	0,00	715 589,33	2 354,56	5 946 536,52
Arvonlennukset ja niiden palautukset				-250 000,00				-250 000,00
Arvonkorotukset								
Kirjanpitoarvo 31.12.2019	2 577 644,06	1 879 877,26	249 474,67	271 596,64	0,00	715 589,33	2 354,56	5 696 536,52

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

	Kotipaikka	Kunnan		Konsernin		Kuntakonsernin osuus (1000 euroa)		Tilikauden voitosta/ tappiosta
		omist.osuus %	omist.osuus %	Omasta pääomasta	Vieraasta pääomasta			
Tytäryhteisöt								
Kiint.Oy Koillismaakeskus	Taivalkoski	100,00	100,00	1 969 402	235 761			1
Kiint.Oy Siikataival	Taivalkoski	100,00	100,00	803 819	4 088 416			-7 374
Kiint.Oy Taivalkosken Hallit	Taivalkoski	84,02	84,02	1 525 189	1 203 192			38 132
Taivalkosken Kyläverkot Oy	Taivalkoski	100,00	100,00	-186 107	1 717 720			18 111
			Yhteensä	4 112 302	7 245 089			48 870
Kuntayhtymät								
Pohjois-Pohjanmaan SHP	Oulu	1,26	1,26	2 239 871	3 830 584			83 257
Pohjois-Pohjanmaan Liitto	Oulu	1,36	1,36	19 885	107 029			455
			Yhteensä	2 259 756	3 937 614			83 712
Osakkuusyhteisöt								
Taivalkosken Voima Oy	Taivalkoski	50,00	50,00	67 275	439 944			27 963
Kiint.Oy Taivalkosken Yrittäjätalo	Taivalkoski	26,83	26,83	144 692	964			0
As.Oy Taivalkosken Rautataival	Taivalkoski	23,10	23,10	15 536	2 349			0
Kairan Kuitu Oy	Taivalkoski	35,00	35,00	506 362	1 932 614			28
K-S Kehitt.yhtiö Naturpolis Oy	Kuusamo	20,90	20,90	123 044	49 866			8 730
			Yhteensä	856 910	2 425 737			36 722

Saamisten erittely

	2019	2018
Pitkäaikaiset saamiset		
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Lainasaamiset		0,00
Saamiset muilta		
Myyntisaamiset	229 135,41	229 135,41
Muut saamiset	80 600,00	80 600,00
Yhteensä	309 735,41	309 735,41
Lyhytaikaiset saamiset		
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset	101 636,46	129 796,78
Saamiset osakkuusyhteisöiltä		
Myyntisaamiset	21 941,13	42 028,20
Siirtosaamiset	225 309,45	
Saamiset muilta		
Myyntisaamiset	747 183,60	894 986,72
Muut saamiset	202 067,25	406 050,32
Siirtosaamiset	562 946,16	8 472,36
Lainasaamiset	10 000,00	
Yhteensä	1 871 084,05	1 481 334,38
Saamiset yhteensä	2 180 819,46	1 791 069,79

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erittely	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Peruspääoma 1.1.	11 252 197,19	11 252 197,19	11 252 197,19	11 252 197,19
Lisäykset				
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12.	11 252 197,19	11 252 197,19	11 252 197,19	11 252 197,19
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	2 119,17	2 119,17		
Muut omat rahastot 1.1.	1 558 749,99	1 541 489,07		
Siirrot rahastoon	3 434,40	17 260,92		
Siirrot rahastosta	-2 115,12	0,00		
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	1 560 069,27	1 558 749,99		
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	13 230 393,32	13 235 808,15	11 503 461,34	11 292 677,74
Siirto edell.tilikauden yli-/alijäämä	-938 857,81	-5 414,83	-892 659,54	210 783,60
Aikaisempien tilikausien oikaisut	118 292,71			
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	12 409 828,22	13 230 393,32	10 610 801,80	11 503 461,34
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-575 455,13	-938 857,81	-750 769,54	-892 659,54
Erittely poistoerosta	2019	2018		
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	173 581,73	184 824,92		
Pitkäaikaiset velat				
jotka erääntyvät 1.1.2025 tai sen jälkeen	2019	2018		
Kuntakonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen pääomalainat:				
Kiinteistö Oy Siikataival	515 589,33	515 589,33		
Kiinteistö Oy Koillismaakeskus	200 000,00	200 000,00		
Lainat rahoitus-ja vakuutuslaitoksilta	3 815 587,00	629 551,00		
Yhteensä	4 531 176,33	1 345 140,33		
Pakolliset varaukset	Konserni		Kunta	
Muut pakolliset varaukset	2019	2018	2019	2018
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu (ky)	384 875,86	409 892,60		
Muut pakolliset varaukset	13 998,60	48 258,00		
Yhteensä	398 874,46	458 150,60	0,00	0,00

Vieras pääoma	2019		2018	
	Pitkä	Lyhyt	Pitkä	Lyhyt
	aikainen	aikainen	aikainen	aikainen
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat		3 828,00		0,00
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat		421 627,06		273 346,49
Velat osakkuusyhteisöille				
Ostovelat		138 853,08		142 304,27
Velat muille				
Saadut ennakot	37 719,91	27 657,61	37 719,91	3 436,00
Ostovelat		1 552 571,27		1 388 277,16
Muut velat		352 325,88		2 041 822,64
Siirtovelat		3 248 990,78		2 299 982,40
Yhteensä	37 719,91	5 745 853,68	37 719,91	6 149 168,96

Muiden velkojen erittely	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Muut velat				
Muut velat	566 403,01	419 968,12	352 325,88	2 041 822,64
Yhteensä	566 403,01	419 968,12	352 325,88	2 041 822,64

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	3 596 055,63	785 715,41	2 264 659,34	2 238 189,47
Korkojaksotukset	8 439,55	8 488,34	10 944,25	0,00
Muut menojäämät	778 519,42	4 461 089,29	973 387,19	61 792,93
Yhteensä	4 383 014,60	5 255 293,04	3 248 990,78	2 299 982,40

4.4. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 061 155,89	44 271,36		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	756 837,00	88 200,00		

Vakuudet

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Metsähallitus/maanvuokrasopimus	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00
Talletusvakuus/Matovaaran kaatopaikka	80 600,00	80 600,00	80 600,00	80 600,00

Vuokravastuut

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Vuokravastuut				
Vuokravastuut, voimassa 30.11.2028	0,00	5 888,80		
seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	0,00	5 888,80		
Leasingvastuut				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	154 781,48	198 675,77	154 654,51	190 236,53
Myöhemmin maksettavat	212 673,89	274 982,66	212 392,13	247 649,28
Yhteensä	367 455,37	485 436,03	367 046,64	437 885,81

Vastuusitoumukset

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			8 262 420,67	8 157 420,67
Jäljellä oleva pääoma			7 540 740,56	8 188 452,12
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	1 824 722,44	1 908 816,40	1 824 722,44	1 908 816,40
Jäljellä oleva pääoma	1 462 823,64	1 685 301,72	1 462 823,64	1 685 301,72

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	2019	2018
Kunnan osuus Kuntien takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	24 225 665,00	23 166 824,00
Kunnan mahd. vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	15 939,00	14 884,00

Muut taloudelliset vastuut

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Arvonlisäveron palautusvastuu	1 402 916,03	1 036 933,02	1 390 831,53	1 034 255,98

4.5. Henkilöstöä koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä 31.12.	2019		2018	
	kokoaikaiset	osa-aikaiset	kokoaikaiset	osa-aikaiset
Yleishallinto	8		12	
Sosiaali- ja terveystoimi	165	14	146	11
Opetus- ja kulttuuritoimi	122	55	146	29
Tekniset palvelut	46	2	46	3
Yhteensä	341	71	350	43

Henkilöstökulut	2019	2018
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	15 936 154,85	15 538 466,56
Henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen	3 500,11	190 262,76
Henkilöstökulut yhteensä	15 939 654,96	15 728 729,32

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

Puolue	2019	2018
Perussuomalaiset	525,00	328,50
Taivalkosken Keskustan kunnallisjärjestö	2 388,50	1 710,26
Taivalkosken Kokoomus ry		29,25
Taivalkosken Sos.dem työväenyhdistys ry	1 717,75	1 148,54
Vasemmistoliiton Taivalkosken yhdistys ry	781,50	718,50
Oulun Sos.Dem. piiri ry.	96,00	0,00
Yhteensä	5 508,75	3 935,05

Tilintarkastajan palkkiot	2019	2018
Tilintarkastuspalkkiot	18 361,29	19 725,60
Tarkastuslautakunnan avustaminen	2 316,00	3 082,50
Yhteensä	20 677,29	22 808,10

5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

5.1. Vesihuoltolaitoksen erillistilinpäätös

Taivalkosken kunnan vesihuoltolaitos on kirjanpidossa laskennallisesti eriytetty yksikkö.

Tuloslaskelma

ulkoinen ja sisäinen	2019	2018
Liikevaihto	519 811,16	492 253,09
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet	-78 080,11	-70 968,20
Palvelujen ostot	-85 570,20	-72 911,68
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-51 636,95	-56 318,61
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-11 628,78	-12 117,22
Muut henkilösivukulut	-1 562,77	-1 923,33
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-123 360,66	-138 842,87
Arvonalentumiset		
Liiketoiminnan muut kulut	-1 893,80	-3 485,42
Liikeylijäämä (-alijäämä)	166 077,89	135 685,76
Ylijäämä (-alijäämä) ennen satunnaisia eriä	166 077,89	135 685,76
Ylijäämä (-alijäämä) ennen varauksia	166 077,89	135 685,76
Tilikauden ylijäämä (-alijäämä)	166 077,89	135 685,76

5.2. Vesihuoltolaitoksen toimintakertomus

TAIVALKOSKEN KUNNAN VESIHUOLTOLAITOS 2019

Vuosi 2019 oli Taivalkosken kunnan vesihuoltolaitoksen 52. toimintavuosi ja 18. vuosi kunnan kirjanpidossa erillisenä laskennallisena yksikkönä toimivana laitoksena. Taivalkosken kunnan vesihuoltolaitos vastaa Taivalkosken taajaman vedenjakelusta ja jätevesien johtamisesta ja käsittelystä. Laitoksen piirissä oli kertomusvuoden lopussa 2.390 asukasta eli noin 60 % Taivalkosken kunnan asukkaista. Kunnan alueella toimii lisäksi yksitoista itsenäistä vesihuoltolaitosta, jotka huolehtivat alueillaan käyttöveden hankinnasta ja jakelusta asiakkailleen.

Tavoitteet ja niiden toteutuminen

Taivalkosken kunnan vesihuoltolaitoksen toiminta toteutui hyvin. Liikevaihto vuodelta 2019 oli 519.811 euroa. Toiminnan kulut ennen tuloutusta omistajalle olivat 353.734 euroa. Liikevaihdosta kiinteiden maksutulojen (liittymismaksu- ja perusmaksutulot) osuus on 116.564 euroa eli 22,4 %. Liittymismaksuja perittiin yhteensä 4.512 euroa. Vettä laskutettiin 145.000 m³ ja jätevettä 143.500 m³. Verkostoon pumpattu vesimäärä oli kertomusvuonna 206.238 m³. Puhdistamalla jätevettä käsiteltiin kertomusvuoden aikana 173.074 m³.

Kertomusvuonna 4.3.2019 aamuyöllä rikkoontui äkillisesti Taivalvaaran vedenottamolta taajamaan tuleva syöttövesijohto. Rikkoontuminen aiheutti ylävesisäiliön tyhjenemisen 1,5 tunnissa ja sen seurauksena vedentoimitus taajamaan katkesi noin 13 tunnin ajaksi. Veden toimitus tärkeille kiinteistöille (terveyskeskus, palvelukeskukset, koulut jne.) jouduttiin järjestämään yhdessä pelastusviranomaisten kanssa. Vedenottamolle ja paloasemalle saatiin järjestettyä tilapäiset vedenjakelupisteet. Vedentoimitus verkkoon saatiin palautettua 4.3.2019 noin kello 17.00 alkaen. Syöttövesijohdon vuotokohdasta tulvi runsaasti vettä (arviolta noin 400 – 500 m³) Petäjätielle ja siitä edelleen alapuolella olevan kiinteistön pihalle kastellen ko. kiinteistön omakotitalon rakenteita. Em. vesijohdon rikkoontuminen oli merkittävä tapahtuma ja siitä seuranneiden vahinkojen korjaamisesta aiheutui laitokselle 51.118 euron kustannukset.

Kertomusvuoden aikana em. putken rikkoontumisen seurauksena laadittiin suunnitelma sekä rakennettiin uusi syöttövesijohto ylävesisäiliön johtolinjasta Uusitien runkovesijohtoon yhteensä 535 metriä. Samalla ylävesisäiliölle asennettiin automaattikäyttöinen sulkuventtiili suojaamaan säiliön tyhjeneminen äkillisten suurien vuotojen aikana. Lisäksi laadittiin suunnitelma 1960-luvun alussa rakennetun syöttövesijohdon (Taivalvaaran vedenottamo – Uusitien runkovesijohto) saneeraamisesta. Puhdistamon jälkilammikoiden kunnostus jatkettiin ylijäämä mailla. Em. investointeihin käytettiin rahaa yhteensä 137.439 €.

Jätevesipuhdistamon jälkilammikoiden kunnostus käynnistettiin vuonna 2018 ja sitä jatkettiin edelleen täyttämällä lammikoita ylijäämämailla.

Julmaharjun varavedenottamon koepumppausta suunniteltiin kertomusvuoden lopulla, mutta sitä ei vielä päästy toteuttamaan.

Talousvedestä otettiin valvontanäytteitä yhteensä kuusi ja niistä tehtyjen analyysien mukaan talousvetemme täyttää STM:n mukaiset vaatimukset. Jätevedenpuhdistamon velvoitetarkkailu osoitti, että puhdistamomme toimi kertomusvuoden aikana hyvin.

Liiketoiminta

Taivalkosken kunnan vesihuoltolaitos on toiminut erillisenä taseyksikkönä vuodesta 2002 alkaen. Taivalkosken kunnan vesihuoltolaitoksen liikevaihto (ulkoinen ja sisäinen) oli 519.811 euroa. Liikevaihto kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 27.558 eurolla eli n 5,6 %:lla. Liikevaihdon kasvu johtui vesihuoltotaksojen korotuksesta. Tilikauden ylijäämää kertyi kertomusvuoden aikana yhteensä 166.078 euroa. Edellisiltä vuosilta alijäämää oli kertynyt yhteensä 175.486 euroa. Kertomusvuoden 2019 lopussa kumulatiivinen alijäämäkertymä oli 9.408 €.

Taivalkosken valtuusto hyväksyi kokouksessaan 28.11.2002 § 59 laitokselle vesihuoltomaksujen maksuperusteet. Samassa yhteydessä se päätti, että laitoksen tulee maksaa kunnalle kohtuullinen tuotto, jonka suuruus on keskimäärin 5 %. Tuottoprosentti lasketaan jäännöspääomalle kymmenen vuoden keskiarvona. Kertomusvuoden aikana vesihuoltotaksoihin tehtiin 1.5.2019 alkaen noin 5 %:n suuruinen taksojen korotus.

Henkilöstö

Taivalkosken kunnan vesihuoltolaitoksen kertomusvuoden 2019 henkilöstökulut (palkat, palkkiot ja henkilöstösivukulut) olivat 64.829 euroa, joka on noin 18,3 % laitoksen käyttömenoista. Henkilöstökulut vastaavat noin 1,8 htv. Laitoksella on yksi päätoiminen vesi- ja viemärlaitoksen hoitaja, joka toimii jätevedenpuhdistamon hoitajana ja vastaa puhdistamonhoidon ohessa myös muusta vesihuoltolaitoksen ylläpidosta ja valvonnasta. Tarvittaessa käytetään teknisten palveluiden muuta omaa henkilöstöä laitoksen kunnossapitotehtävissä ja hallinnollisissa tehtävissä (mm. vedenlaskutus ja laitoksen työnjohtotehtävät), joiden henkilöstökulut sisältyvät em. henkilöstökuluihin.

Laitosta kuvaavat tunnusluvut

<i>Tunnusluvut</i>	<i>TP 2019</i>	<i>TP 2018</i>	<i>TP 2017</i>
Pumpattu vesi (1.000 m ³ /a)	206,2	215,7	196,38
Myyty vesi (1.000 m ³ /a)	145,0	146,5	148,0
Laskutettu jätevesi (1.000 m ³ /a)	143,5	143,5	145,0
Puhdistettu jätevesi (1.000 m ³ /a)	173,1	182,8	181,83
Vesijohtoverkosto (km)	49,06	48,53	48,53
Viemäriverkosto (km)	56,14	56,14	56,14
Verkostoon liitetyt kiinteistöt, kpl	677	677	675
Laitoksen asukasmäärä	2390	2390	2390
Ominaiskulutus (l/as/d)	n.170	n. 170	n. 185
Kotitalouksien om.kulutus (l/as/d)	n. 120	n. 130	n. 130
Vesimaksu (€/m ³ ; sis. alv 24 %)	1,26	1,20	1,20
Jätevesimaksu (€/m ³ ; sis. alv 24 %)	3,38	3,22	3,22
Perusmaksu omakotitalo (€/vuosi; sis. alv 24 %)	136,40	130,20	130,20
Nettovaikutus talouteen (1.000 €)	+166,1	+115,8	+81,95
Talousveden valvontanäytteiden määrä kpl 6	6	6	
STM:n raja-arvot täyttävien näytteiden määrä kpl	6	6	6
Puhdistamolta lähtevän jäteveden laatu:			
BOD7 mg/l, vuosikeskiarvo	4,1	4,7	4,4
BOD7:n puhdistusteho -%	98	97	98
Fosfori mg/l, vuosikeskiarvo	0,21	0,15	0,19
Fosforin puhdistusteho -%	98	98	98,4

Puhdistamon lupaehtojen (VHO 04/0353/3 5.11.2004) mukaiset raja-arvot:

BOD7 mg/l, puolivuosiskeskiarvo < 15 mg/l, puhdistusteho > 90 %
Fosfori mg/l, puolivuosiskeskiarvo < 0,5 mg/l, puhdistusteho > 90 %

6. LUETTELOT JA SELVITYKSET

Käytetyt kirjanpito- ja kirjasto-aineistot:

		Säilytys aika	paikka
Tasekirja	sidottu	pysyvästi	Kunnanviraston arkisto
Päiväkirja	atk-tuloste	15 v.	
Pääkirja	atk-tuloste	15 v.	
Ostoreskontra	atk-tuloste	15 v.	
Myyntireskontra	atk-tuloste	15 v.	
Käyttöomaisuuskirjanpito	atk-tuloste	15 v.	
Palkkakortisto	atk-tuloste	50 v.	

Käytössä olevat tosittelajit:

Intime 1.1.2019 alkaen:	
30 Pankkitositteet	5T Mediatri, työterveyslaskutus
31 Salaiset ostolaskut P2P	63 eMemo Payments
32 Ostolaskut P2P	70 Sisäiset laskut
34 Hyvitysten kohdistus OSRE	77 SIS Web-muistiotositteet
35 Ostolaskujen maksut	78 Sis.laskutus Intime/P2P
36 Ostolaskut käsin tallennetut	80 Web-muistiotosite
38 Toimeentulotuella maks.laskut	81 Käsinkirjatut muistiotositteet
39 Proconsona/Sosiaalityö	82 Matkalaskut M2
40 Myren viitesuoritukset	83 Yleismuistiot MYRE
41 Myre käsintallennetut suoritukset	84 Palkkatositteet
42 Intime yleislaskutus	85 Luottotappiot
44 Intime Web-laskutus hetilasku	86 Hyvitysten kohdistus MYRE
46 Viitesuoritukset/Perintätsto	87 Sumu-poistot
47 Myre enn.ja maksumäär.kohd.	88 Käyttöomaisuuden luovutukset
48 Sopimuslaskutus	89 Poistoeron muutokset
49 Korkolaskut	90 Vyörytykset
51 Mediatri-laskutus	91 KP laskennalliset
52 Päivähoidon laskut Proconsona	92 Kp automaattikirjaukset
55 Hellewi	93 SL laskennalliset
56 Vuokralaskutus	94 SL automaattikirjaukset
59 Konvertoidut avoimet laskut	95 Jaksotukset
5A Mediatri, Kotihoito	96 KP tulos
5B Mediatri, tk-maksut	97 KP tulos laskennallinen
5C Mediatri, hammashuolto	98 SL tulos
5D Mediatri, fysioterapia	99 SL tulos laskennallinen
5E Mediatri, hoitopäivämaksut	

Tositteiden säilytysaika on 10 vuotta, paitsi Eu-projektit, joiden osalta säilytysaika on 10 v. viimeisestä maksatuksesta ohjelmakauden päättymisestä lukien.

Säilytyspaikka: kunnanviraston arkisto

7. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

Taivalkoskella 6. huhtikuuta 2020

TAIVALKOSKEN KUNNANHALLITUS

TILINTARKASTUSMERKINTÄ

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Taivalkoskella 29/5 2020

BDO Audiator Oy
Tilintarkastusyhteisö

Rauno Lohi
HT, JHT